neceſſaria partit̃. Vñ nos legim⁹ exẽplũ
ꝺ̃ fidelitate amicoꝝ. Petrus alfonſus di
cit: ꝙ erant duo mercatores. vn⁹ ĩ egypto
alter in baldach. q̇ ſe ſolo noĩe nouerũt et
diligebãt. Et ille ĩ baldach venit ĩ egyp/
tũ. quẽ egypti⁹ gaudẽs ſuſcepit. ⁊ oĩa ſua
ei oſtẽdit. Trãſactis octo dieb⁹ ille ꝺ̃ bal/
dach ĝuiter infirmabat̃. Reqrit̃ medic⁹.
pulſus tangit̃. vrina inſpicit̃ ƀ morb⁹ nõ
inuenit̃. Tandẽ coꝛ ſuum aperiens dicit ſe
languere ob amorẽ vnius puellę quã ille
ęgypti⁹ ĩ domo ſua nutriebat. ⁊ affectaret
vt eſſet vxoꝛ ſua legitima. Quo audito
ęgyptius puellã ei ⁊ oĩa q̃ cũ ea receptur⁹
erat illi dedit. Qui vxorẽ ⁊ oĩa p̃dicta ſuſ/
cipiẽs ad patriã ſuã lętus rediјt. Cõtigit
poſtmodũ ęgyptiũ oĩb⁹ ſuis amiſſis egere
⁊ nudũ ad baldach ĩ noctis ſilentio veni/
re. ⁊ qõdã tẽplũ eo intrãte: Ecce multi q̃/
rentes homicidã quendã. illumq; inueni/
entes. dixerũt eũ illud homicidiũ ꝑpetraſ/
ſe. Et ille ſtatim ꝯceſſit volẽs vt ſaltem ꝑ
mortẽ paupertatẽ ſuã finiret. Capit̃ ⁊ ĩcar/
cerat̃ ⁊ ꝺ̃ mane ad ſuſpendiũ ducit̃. Ami/
co aũt ſuo dilecto cũ multis alijs ad ſpec/
taculũ currẽte dep̄henſo cognito ꝙ amic⁹
ſu⁹ eſſet. voce magna clamauit: Innocen
tẽ iſtũ cõdẽnatis. Ego enĩ illũ occidi. nõ
iſte. capit̃ igit̃ ille ali⁹ captiuatus ſoluitur.
Homicida q̇ int̃ alios erat h̃ vidẽs. remoꝛ
dente ꝯſcientia exclamauit. nec ille nec iſte
fecit. ƀ ego tñ. dimiſſis alijs hic capit̃. Iu/
dices admirãtes duos ſolutos. ⁊ tertiũ li/
gatũ duxerũt. q̇ tandem cognita veritate
oẽm ei pęnã cõdonauerunt. Ciuis aũt de
baldach. amico ſuo de ęgypto medietatẽ
oĩu; bonoꝝ ſuoꝝ dedit. q̃ ille recipiens cũ
grarũ actione. ad patriã ſuã reu̇ſus eſt.

¶ Alius ſermo de eodem.

In his duobus mãdatis
vniu̇ſa lex pẽdet ⁊ ꝓphę Matth.
xxij. Oĩa diuina p̄cepta ĩ his du
obus p̄ceptis pendẽt ⁊c. Ipſa enĩ decẽ p̄/
cepta ĩ tabulis duab⁹ Moyſi fuerẽt ſcrip/
ta. Et ĩ p̄ma tabula fuerũt tria p̄ma ſcrip
ta. q̃ ꝑtinebãt ad dilectionẽ dei. In ſecun
da tabula fuerẽt ſcripta ſeptẽ q̃ ꝑtinẽt ad
dilectionẽ p̄ximi. Et de iſta materia quę/
re infra ſmone. cxlij. Q.

¶ In dñica. xix. Sermo. CXXI.
de religioſis.

Aſcendens ie
ſus ĩ naniculã. tranſfretauit ⁊
venit ĩ ciuitatẽ ſuam. Et ecce
offerebãt ei ⁊c. Matth. ix. Mar. ij. Lu/
cę. v. De⁹ oĩa elemẽta creauerat mũda. ƀ
ex vſu ĩhabitãtiũ fcã ſũt ĩmũda. ƀ xp̄s ea
mũdauit. Terra q̇dẽ facta ẽ immunda ex
effuſione ſanguinis innocẽtis. ƀ chriſt⁹ eã
mũdauit. qñ trigintatrib⁹ annis ſuꝑ eam
ambulauit. Aer q̇dẽ fact⁹ ẽ immũd⁹ ex fu/
mo incẽſoꝝ ĩmolatoꝝ idolis. ƀ chriſt⁹ hũc
mũdauit qñ nõ ſub tecto. ƀ ĩ aere pati vo/
luit. ⁊ qñ ꝑ aera cęlũ aſcẽdit. Ignis fact⁹
ẽ immũd⁹ ex idoloꝝ hoſtijs ꝯcrematis. ſed
chriſtus hũc mũdauit. qñ ſpm̃ ſcm̃ ĩ ſpecie
ignis miſit. Aqua facta ẽ immũda ex ne/
p̄handis hoſtijs ablutis. ƀ chriſt⁹ hãc mũ/
dauit qñ ĩ iordane baptiçat⁹ fuit et ſuper
mare ambulauit. Sic hodie legit̃. Aſcen/
dens Ieſus in naniculã ⁊c. Unde ſci/ h
endum ꝙ ꝑ hanc nauem religio ĩtelligit̃
Vñ ĩ p̄ſenti ſmone ꝺ̃ religioſa vita ẽ di/
cendũ. q̃ ẽ optima vita q; cõpat̃ vitę cęle/
ſti. Et h̃ ĩ ſeptẽ. Nã ſic angeli ⁊ ſancti vi/
uũt ĩ cęlo. ſic religioſi debẽt viuere ĩ mona
ſterio. Primo cõꝑat̃ vita religioſa vitę
cęleſti. ꝓpt̃ vnanimitatẽ. q; ſic angeli ĩ cę/
lo ⁊ ſancti ſũt ſimul ĩ vnũ cõgregati ĩ con/
cordia ⁊ charitate. ſic religioſi debent eſſe
vniti ⁊ ꝯcordes ĩ deo. Hęc aũt vnanimi
tas dz eſſe ĩ corde oꝛe ⁊ oꝑe ⁊ ĩ volũtate. i.
locutione ⁊ oꝑatiõe. ſic ꝙ oĩa oꝑa in vnũ
fiãt. Et illa vnanimitas valet p̄mo ad im
petrandũ a deo ĩ oꝛõne q̇cquid petierint.
obtinet enĩ multitudo qõ nõ obtinet ſo/
lus. ſm illud. Impoſſibile ẽ p̄ces multoꝝ
nõ exaudiri. Vñ Matth. xviij. Si duo
ex vobis ꝯſenſerint de oĩ re quãcũq; peti/
erit. fiet ill̃a p̄re meo. q̄nto mag̃ qñ ñ duo
vel tres ſed maxima multitudo ꝯuenit ad
rogãdũ aliquid obtinebit. Secũdo ad
q̇d valet illa vnanimitas. dĩ ꝙ ibi ẽ p̄ſen/
tia dei. q; chriſt⁹ moꝛat̃ cũ talib⁹ q̇ ſic con
cordes ſunt ĩ bono. Unde Matth. xviij.

Ubi duo vel tres cõgregati ſunt in noĩe
meo ibi in medio eoꝝ ſum ꝛc. Quanto
magis vbi·xxx·vel·xl·ĩ noĩe chriſti cõgre-
gati ſũt. Tertiũ ẽ diuine vltiõis indul-
gẽtia. Un̄ Gen̄·xviij·dixit de⁹ ad Abraã
Si ĩuenero ĩ ſodomis decẽ iuſtos dimit-
tã oĩ loco ꝓpt̃ eos. Si aũt rõne bone ſocie
tatis tã modice patus fuit pcere tãte mul-
titudini ꝛ in tãtis ſceleribꝫ·nunq̃d nõ pcet
paucis ĩ culpis modicis ꝓpt̃ ſocietatẽ bo-
noꝝ: Secũdo cõpat̃ vita religioſa vi-
te celeſti·qꝛ ſic̃ angeli ĩ celo paſcunt̃ ſuaui-
tate diuina. ſic ĩ religiõe paſcũt̃ a deo cor-
poralit̃ p elemoſynã quã comedũt·ꝛ ſpũa-
lit̃ p gr̃az. Nã cõmunit̃ de⁹ maiorẽ gr̃am
facit ꝛ maiorẽ dilectionẽ oñdit religioſis
q̃ religioſe viuũt ꝛ regulãrit̃ ſic̃ dñt·q̃ȝ ſe-
cularibꝫ·qꝛ religioſi carẽt carnali delecta-
tione·ĝ digni ſũt vt de⁹ ſpũalẽ dulcedinẽ
eis infundat. Exẽplũ d̓ filijs iſrael qñ nõ
habuerũt pl⁹ d̓ farina quã d̓ egypto ſecũ
tulerãt·tũc de⁹ pluit eis mãna in deſerto.
Similit̃ Mariã magdalenã ſegregatam
ab hoĩbus ꝛ ab oĩb⁹ corpis voluptatib⁹
dñs p·xxx·annos pauit eã p dulcedinẽ di
uinã ꝛ p ꝯſolationẽ angeloꝝ Un̄ Bern̄.
Lib⁹ aĩe ẽ gr̃a dei dulciſſim⁹·ꝛ hꝫ oẽꝫ ĩ ſe
dulcedinẽ ꝛ delectamentũ ſaporis·ꝛ ñ tan
tũmodo delectat ſꝫ reficit ꝛ medet̃· Unde
Baſili⁹ loquẽs d̓ dulcedine ſpũali dicit:
O dulcedo melliflua dulcedo mirãda·q̃ȝ
dulcis es ĩ meditatiõe·ſꝫ dulcioꝛ in orõne·
dulciſſima ĩ ꝯtẽplatione·ſꝫ ſupdulciſſima
ĩ beatitudine. Tertio cõpat̃ vita mona-
ſtica vite celeſti·qꝛ ſic ĩ celo omĩa ſũt coĩa·
ſic ꝛ vn⁹ ibi condiuidet alijs q̃cq̃d habue-
rit· Un̄ Gregi· Ibi apl̄i ꝛ angeli gaudent
d̓ merito oĩuꝫ ĩferiorũ·ibi oẽs ĩferiores le-
tant̃ d̓ gloria ꝛ corona ſupioꝝ. Ex illius
enĩ ſancte ꝛ pfecte charitatis vnione fiet·
vt q̃libet habeat ĩ alio qd̓ ñ hꝫ ĩ ꝓprio me-
rito. Un̄ Anſel· Unuſq̃ſq꜡ intantũ gau-
det d̓ alteri⁹ gaudio·q̃ntũ d̓ ſuo ꝓꝓo· Sic
ĩ religiõe oĩa dñt eſſe cõmunia. Ex ħ pa-
tet ꝙ ſtat⁹ religiõis ꝛ cõmunitatis ſm ma
giſtrũ Hũbertũ ẽ optim⁹ ſtat⁹ ꝛ valde lau
dabilis·ꝓbatur·qꝛ ñ ẽ meliorẽ ſtatũ acci-
pere q̃ȝ ſtatũ nature añ pctm̃· Et ĩ tali ſta-
tu ſcꝫ nature añ pctm̃·erãt oĩa cõmunia.
Un̄ Iſido· Ius nature ẽ cõmunis oĩum
poſſeſſio. Nec tpe gr̃e meliorẽ ſtatũ ĩueni-
re potes·q̃ȝ p̃mitiuũ ſtatũ eccl̃ie·ſ·tpe apo-
ſtoloꝝ·qꝛ tũc ĩ illo ſtatu oĩa erant apl̄is ꝛ
oĩb⁹ chriſtianis ꝓ tũc credẽtibꝫ cõmunia·
ꝛ diſtribuebat̃ vnicuiq꜡ ꝓut ei op⁹ erat·et
videt̃ ħ duraſſe vſq꜡ ad tpa Conſtãtini·
ſic̃ habet̃·xij·q·i·futurã. Itẽ ĩ ſtatu future
glorie oĩa erũt cõmunia vt dictuꝫ ẽ· O q̃ȝ
felix ẽ ille ſtat⁹ religiõis·q̃ tales ſtat⁹·ſ·na
ture glorie ꝛ gr̃e imitat̃. Circa qd̓ que- I
rit̃·vtrũ p̃lat⁹ poſſit diſpẽſare cũ ſuo ſub-
dito religioſo ad habendũ ꝓpria. Rñdet̃
ſm Hũbertũ·ꝙ nõ·q̃ntecũq꜡ autoritatis
ſit·nec etiã papa·vt patꝫ ex̃ d̓ ſta·mo. Cũ
ad monaſteriũ·vbi dĩ ſic: Non exiſtimet
abbas ꝙ ſup hũda ꝓprietate poſſit cũ ali-
quo monacho diſpẽſare·qꝛ abdicatio ꝓ-
prietatis ſic̃ cuſtodia caſtitatis adeo ẽ an-
nexa regule monachali·vt ꝯtra eã ſũmus
põtifex ñ poſſit ĩdulgere licẽtiaꝫ·ĝ caueat
monach⁹ ne hẽat ꝓprietatẽ·volẽs ſe excu-
ſare falſa gloſa·ſic̃ ĩ pluribꝫ pſonis appet
Itẽ q̃rit̃ vtrũ religioſus vel religioſa mor
talit̃ peccẽt dicẽdo: me⁹ liber·vel mea cap-
pa. Rñdet̃ ſm Hũber·ſup regulam beati
Augi· Si dicit ex lapſu lingue·nõ peccat
mortalit̃. Si aũt ex ꝓpoſito ꝛ animo aſſer
tiuo qd̓ eſt ꝓprie dicere peccat mortaliter.
Un̄ Aug⁹. Nõ dicat̃ aliq̃d ꝓpriũ·ſꝫ ſint
vob oĩa cõmunia·ĝ religioſi nũq̃ȝ dñt di
cere: me⁹ liber vel mea cappa· ſꝫ dñt dicere
nr̃a tunica·nr̃ liber. Et ħ tractũ eſt a ſtatu
p̃mitiue eccleſie vt hẽt̃ Act·iiij· Nec q̃ſq̃ȝ
eoꝝ q̃ poſſidebat aliq̃d eſſe ſuum dicebat.
Et q̃cq̃d ĩ p̃mitiua eccleſia vendiderunt
agros ſcꝫ prata vel domos·ponebãt p̃cia
eoꝝ ĩ cõmuni ante pedes aploꝝ. Item K
q̃rit̃ an cũ religioſo poſſit diſpenſari circa
hũdã vſũ alicui⁹ rei. Rñſio ſm Hũb·ꝙ
duplex ẽ vſus·cert⁹ ꝛ incert⁹· Cert⁹ vſus ẽ
q̃ auferri nõ põt. Incert⁹ q̃ ẽ ĩ volũtate al-
teri⁹ ſupioris ſcꝫ vt auferat̃ cũ ei placuerit·
Et circa illũ incertũ vſũ põt p̃lat⁹ diſpen-
ſare ex cauſa rõnabili ꝛ neceſſaria. Sꝫ cir-
ca certũ vſũ nõ põt diſpẽſare. Semp enĩ
volũtas religioſi dꝫ eſſe ſubiecta p̃lato vt
P

reſignet qñ voluerit·quia religioſus ſp̄ dꝫ
eſſe pat⁹ oīa reſignare·alias ē fili⁹ pditōis
ꝛ ſemp ē ī ſtatu dānatiōis·q꞉ oīs religio/
ſus q̇ haberet animū nō reſignandi nec ad
cōmunitatē dādi qñ ꝑlatus h̄ exigeret ab
eo·talis religioſus ē ꝓprietari⁹ et ſemp in
pctō mortali·ꝛ null⁹ pōt eum abſoluere a
peccatis ſuis·q̄ꝫdiu ſtat ī tali ꝓpoſito libe/
re nō reſignādi ꝛ ad cōmunē vitaꝫ dandi
qđ ſic tenet·ꝛ talis religioſus quotiēs miſ/
ſam celebrat·vel ꝯfeſſiones audit·vel alia
ſacramēta miniſtrat peccat mortalit̄·quia
q̇cūqꝫ ī pctō mortali ſacramenta admini/
ſtrat peccat mortalit̄·ꝛ talis religioſus pe/
ior ē inferno ·ſi ſic decedit impenitens ·q꞉
moriēte chriſto īfern⁹ reſtituit aliena ·ſed
iſti nec volūt reſtituere nec reſignare. Itē
talis pōt dici idolatra·q꞉ fiduciā ī pecuni/
am hꝫ quā dꝫ hr̄e ī ſolo deo q̇ eū iuuare
pōt pfecte·imo talis intēduꝫ flagitiū inde
ſupat·q꞉ ꝓprietari⁹ qñqꝫ vno ſolido ſe cō
dēnat. Judas venditur⁹ dñm·xxx·dena/
rios ꝓ eo accipiebat. Judas īſup illos re/
ſtituit·qđ iſte ꝓprietari⁹ n̄ vult facē·O q̄ꝫ
iniuſte ꝓprietari⁹ res pōderat·q̇ poſtponen/
da ꝓ paucis denarijs chriſtū putat·ꝛ p̄a/
oſuꝫ pign⁹·ſcꝫ aīaꝫ ꝓpriā ꝓ talib⁹ rebus
dānat·ꝛ ſe gaudijs celi ꝑuat·Et talis reli/
gioſus ꝓprietari⁹ īdign⁹ ē mīa dei·Unde
Bern̄·Monacho hn̄ti ꝓpriū negabit de⁹
ſuū ꝓpriū·qđ ē miſereri ꝛ pcere·ḡ q̇cūqꝫ re
ligioſus vult ꝯſeq̇ mīaꝫ·opꝫ ꝙ hēat ani/
mū oīa reſignādi ſine oī ꝯtradictione·qñ
ꝑlat⁹ h̄ req̇rit·ꝛ ꝑlatus tenet̄ vni ꝓuidere
ſic alteri·nō ꝙ vn⁹ bibat vinū ꝛ comēdat
pullos·ꝛ alter aquā bibat·ꝛ comedat lar/
dū·qđ ꝛ vix hr̄e pōt. Ex q̇ patꝫ ꝙ oīs ꝑla
tus dꝫ hr̄e poteſtatē īducendi ſubditos ſu/
os ad cōmunē vitā ducendā. Et ſubditi
ī h̄ nullo mō dn̄t ei ꝯtradicē nec ſe oppo/
nere vno v̄bo vel aliq̇ facto·ꝛ ḡ oīa pecca
ta q̄ ſubditi ꝛ ꝓprietarij ꝯmittūt redūdāt
ī ꝑlatū q̇ hꝫ ptātē cōpellēdi eos ad cōmu/
nē vitā·ꝛ cū h̄ facere poſſit ꝛ diſſimulat·ḡ
ꝑlat⁹ vna cū ſubditis ꝓprietarijs dānabi/
tur. Uñ đ h̄ dicit q̇dā doctor đ ordīe car/
thu·ꝙ ꝑlat⁹ q̇ ad h̄ oī poſſe ſuo nō labo/
rat vt ſubditi ī ꝯmuni viuāt·ſeipſū ꝛ ſuos

ſubditos decipit ꝛ dānat. Uñ dī ī decre·
Reſiſtere poſſe ꝑuſis ꝛ nō facē ē eis ꝯſen/
tire·xxiij·q·iij·Qui pōt. Itē dicit̄ ī decre·
Facientē ꝛ ꝯſentiētē par pena cōſtringit·
xvij·q·iiij·Oēs·Uñ etiam apl's Rho·p̄·
Digni ſūt morte nō ſolū q̇ faciūt·ſꝫ q̇ con
ſentiūt faciētib⁹. Uñ Sap̄·vi·Judiciuꝫ
duriſſimū fiet his q̇ ꝑſūt. Itē ſciendum
ꝙ q̇cūqꝫ hꝫ filiū vl' filiā ī monaſterio·quē
vel quā ſcit n̄ velle ſpōte oīa ad iuſſioneꝫ
ſui ꝑlati reſignare·ꝛ ad cōmunē vitā ſua
bona dare·ille filio·vel filie ampli⁹ nihil
dare dꝫ. Et ſi ei aliq̇d dederit p̄ter extre/
mā neceſſitatem·ꝯfortādo eū vel eā ī ſua
ꝓprietate ꝛ malitia et ꝑtinatia·ipſo facto
peccat mortalit̄·ḡ nulla elemoſyna·nec vl/
lū bn̄ficiū ē talib⁹ exhibēdum ꝓprietarijs·
niſi ī extrema neceſſitate·imo tales ꝓprie/
tarij a ſuis ꝑlatis ḡuit̄ ſūt puniendi ꝛ pſe/
quēdi·exēplo ſctōꝝ patrū q̇ fuerūt ī religi
onib⁹. Uñ ſanct⁹ Gregꝰ ī ſterq̇linio ſepe/
liri fecit ꝓprietariū cū trib⁹ argēteis·quos
rept⁹ ē hūiſſe·ꝛ fecit illos argēteos ſecū ſe/
peliri dicēs: Pecunia tua tecū ī pditionē
ſit. Itē ſciēdū ꝙ religioſi ī mōaſterijs qñ
īcipiūt deficere·tūc peiores ſūt ꝯmunit̄ ce/
teris hoīb⁹. Unde Aug⁹·ꝛ ponit̄ ī decre·
Difficile exꝑt⁹ ſū meliores q̄ꝫ q̇ ī monaſte
rio ꝓfecerūt·nec peiores exꝑtus q̄ꝫ q̇ ī mo/
naſterijs defecerūt diſ·xlvij·Quātūlibet.
Quarto vita religioſa cōpat̄ vite cele/
ſti ꝓpt̄ caſtitatē·q꞉ ſic angeli ī celo caſte vi
uūt·ſic religioſi viuē dn̄t·Uñ dī ī decre·
Religio ꝯſtringit ad caſtitatē·xxvij·q·i·
Impudicas·Et đ luxuria mōialiū dicit̄ ī
decre·Peccātes cū monialib⁹ ipſo facto
vident̄ excōmunicati·xxvij·q·i·Si q̄·ꝛ·c·
Eos aūt. Et vita caſta nō ē hūana·ſꝫ an/
gelica·Uñ Hiero·In carne viuere ꝛ p̄ter
carnē·pl⁹ ē angelicū q̄ꝫ humanuꝫ·Unde
Ambro·đ officio monachoꝝ·Maior ē vi/
ctoria virginū q̄ꝫ āgeloꝝ. Angeli eni ſine
carne viuūt·v̄gines v̄o ī carne triūphāt·
Uñ etiā Cyprian⁹ ī libro đ v̄ginitate·lo
quēs đ dignitate v̄ginū dic꞉ Uirginitas
ē ſoror angeloꝝ·victoria libidinū·regina
v̄tutuꝫ·poſſeſſio oīuꝫ bonoꝝ. Quinto
cōpat̄ vita religioſa vite celeſti·quia ſicut

angeli ⁊ ſancti ĩ celo laudãt deũ ſᷣm illud
pſ. Beati q̃ habitãt ĩ domo tua dñe ĩ ſe-
culũ ſeculi laudabũt te. Sic religioſi ſin-
gulis dieb⁹ ⁊ ſingulis noctib⁹ pſoluũt ſep
tẽ horas canonicas ad laudãdũ deũ. pſ.
Media nocte ſurgebã ⁊c. Aug⁹. Vere fe-
lix eſſet q̃ poſſet diuine laudi ſemꝑ iſiſtere.
iõ ĩ pñti libent᷑ laudare debem⁹ deũ. Vñ
Anſel. Qui h̃ deũ ñ vult laudare ĩ ĩnſitu
hui⁹ ſeculi. obmuteſcet cũ venerit ĩ ſeculũ
ſeculi. Vñ Greg. Mirũ ẽ ꝙ hõ deũ non
laudat. cũ oĩs creatura ad deũ laudandũ
eũ inuitat. Sexto cõpat᷑ vita religioſa
vite celeſti. q̃ꝛ ĩ celo exiſtens. dat ſe deo ex
toto. ſic ĩ religiõe exiſtẽtes offerũt deo ho
M locauſtũ maximũ. i. totũ qđ hñt ¶ Ha-
bet aũt hõ triplex bonũ. pmũ bonũ exteri-
oꝝ rex. q̃s offert religioſus deo ꝑ votum
volũtarie pauptatis. Scđm bonũ ꝓprij
corpis. qđ offert ꝑ votũ ↄtinẽtie. q̃ abre-
nũciat delectationi corpis. Tertiũ bonũ
aĩe qđ aliq̃s totalit᷑ offert ꝑ obediẽtiam ꝑ
quã q̃s offert deo ꝓpriã voluntatẽ. qđ eſt
maximũ ſacrificiũ. Vñ dĩ ĩ decre. Volũ-
tatẽ alteri ſubijcere ꝓpt᷑ deũ. ẽ p̃cipuũ ſacri
ficiũ. Vñ Greg. Per verã obediẽtiã vo
lũtas mactat᷑. j. Regũ. xv. Melioꝛ ẽ obe-
diẽtia q̃ȝ victima. Septimo vita reli-
gioſa cõpat᷑ vite celeſti. q̃ꝛ ſic iſti ĩ celo vo
lũtatẽ dei ſemꝑ adimplẽt ꝑ obedientiam.
q̃cq̃d enĩ cognoſcũt deũ velle h̃ faciũt ſpõ-
te lete ⁊ pſeuerant᷑. ſic ⁊ religioſi ĩ religione
facere dñt. obediẽdo ſuis p̃latis loco dei.
N ¶ Obedientia aũt q̃lit᷑ dȝ eſſe attẽde.
Dico enĩ ꝙ dȝ eſſe volũtaria. Multũ enĩ
ẽ laudabilis obediẽtia q̃ p̃ceptũ p̄uat. lau
dabilioꝛ q̃ ↄſilijs ⁊ admonitionib⁹ obtẽ-
perat. h̃ oĩ laude digniſſima. q̃ p̃cipiẽtis
animo ſe ↄformat. Sȝ nõnulli ſũt q̃ poti⁹
a maioꝛib⁹ ſuis volũt audire q̃ placẽt. q̃ȝ
vt ipſi placeãt q̃ p̃latũ ſibi cupiũt obedire
Iſti nõ volũt imitari aplm q̃ dixit: Dñe
q̃d me vis facere? Sȝ cecũ cui dixit dñs
Quid vis vt faciã tibi. Itẽ alij obediũt.
h̃ cũ murmure exequũtur mãdatũ ⁊ ſiles
ſũt ĩ h̃ obediẽtie demonũ. q̃ ad mãdatum
dñi ibãt đ corpib⁹. h̃ clamãtes. Cõtra qđ
dic̃ Bñdict⁹ ĩ regula ſua. Obediẽtia tunc
acceptabilis ẽ deo ⁊ dulcis hoĩb⁹ ſi qđ iu-
bet᷑ nõ cũ murmure efficiat᷑. Secũdo obe-
diẽtia dȝ eſſe iocũda. ſic ꝙ non ex triſticia
aut nccitate faciat qđ ſibi iiũctũ ẽ aut cõ-
miſſũ. Iocũda enĩ obia p̃latũ iubentẽ leti
ficat. obediẽtie laboꝛẽ alleuiat. ſecuritatẽ
ↄſciẽtie p̃ſtat. Si q̃s meſt⁹ obtẽpat. cum
Simone cyreneo crucẽ poꝛtat ĩ angaria.
Curr⁹ enĩ vnct⁹ ſub onere nõ murmurat
⁊ is q̃ cũ triſticia obediẽtiã exequit᷑. carere
vnctiõe ſancti ſpũs ſe declarat. At vo gau
dẽs cũ Andrea crucẽ ſuſcipit. ſi q̃s on⁹ qđ
imponit᷑. nec corde renuit. nec ſigno q̃libet
ↄtradicit. Vñ đ h̃ ẽ v̄bũ cuiuſdã ſenis. q̃
cuidã volẽti intrare religionem ⁊ q̃rẽti
quõ ſe deberet hr̃e dixit: Tu ⁊ aſin⁹ vnum
eſtote. Sic aſin⁹ q̃dlibet on⁹ ĩdifferent᷑ re-
cipit ⁊ pacifice. ita dȝ vir religioſus ĩ reli-
gione ſe hr̃e. Tertio obediẽtia dȝ eſſe ꝑ-
ſeuerãs. Cũ enĩ ꝓfeſſionẽ facitis. vſq̃ȝ in
mortẽ ĩ poſterũ vos obligatis. Qui enim
ſᷣm chꝛiſti ſñiaȝ pſeuerauerit vſq̃ȝ in finẽ.
h̃ ſalu⁹ erit. Vñ Bern. Memẽtote frẽs
chꝛiſt⁹ ne ꝑderet obedientiã. vitã ꝑdidit.
Sic q̃libet religioſus poti⁹ deberet moꝛi q̃ȝ
ꝑtinacit᷑ ex ↄtẽptu ĩobediẽs ſuo p̃lato exi-
ſtere. Vñ iſta obediẽtia quã q̃s ſuo p̃lato
exhibet. deo exhibet᷑. Vñ Bern. Obedien
tia q̃ maioꝛib⁹ exhibet᷑ deo exhibet᷑. Luce
x. Qui vos audit: me audit. ⁊ q̃ vos ſper-
nit me ſpernit. Ergo q̃libet ſubdit⁹ ĩ oĩb⁹
licitis dȝ obedire ſuo p̃lato tanq̃ȝ chꝛiſto.
Vñ Bern. Quicq̃d vice dei p̃cipit hõ qđ
nõ ſit certũ diſplicere deo. h̃ omnino ẽ ac-
cipiẽdũ q̃ſi p̃cipiat de⁹ ¶ Circa qđ q̃rit᷑:
vtrũ inobediẽtia ſit pctm moꝛtale. Rñde O
tur ſᷣm ſctm̃ Tho. ij. ij. q. cv. ꝙ ſic. Nã in-
obediẽtia cõtrariat᷑ charitati dei. q̃ exigit
vt ei⁹ p̃ceptis obediat᷑. In p̃ceptis aũt di-
uinis ↄtinet᷑ ꝙ ſupioꝛib⁹ obediẽdũ ẽ. Vñ
Ro. xiij. Qui poteſtati reſiſtit dei oꝛdia-
tioni reſiſtit. Itẽ ↄtrariat᷑ dilectioni ꝓxi-
mi. inq̃ntũ ſupioꝛi ꝓximo ſubtrahit obedi
entiã quã ei dȝ. Ergo r̃ligioſi libere ⁊ gau
dent᷑ ⁊ ꝓmpte dñt obedire p̃latis ſuis. q̃ꝛ
obediẽtia hoĩeȝ v̄tutib⁹ replet. Vñ Gre-
goꝛ⁹. Obediẽtia ſola ẽ virt⁹ q̃ ceteras vir-
tutes menti inſerit. inſertaſq̃ȝ cuſtodit et

pfectas facit. Itē obediētia ē clauis para/
diſi ⁊ via celi. qꝛ p inobediētiā eiecti ſum⁹
ď paradiſo. ⁊ p obediētiā econtra intrabi/
mus. Vñ tres magi reuſi ſūt p aliā viā in
regionē ſuā. Aug⁹. Obediētia ē origo oīs
boni atqꝫ pfectio. Idē Aug⁹. Nō ē lepra
peioꝛ ī leproſo qꝫ ppria volūtas ī religioſo

P ¶ Ultimo querit᷑. vtrū p ingreſſū religi/
onis ꝯſequat᷑ q̇s remiſſionē oīuꝫ pctōꝛuꝫ
Rñdet᷑ ſm ſctm̄ Tho. ij. ij. q. vi. Rōnabi/
lit᷑ pōt dici ꝙ ſic. ſic p aſſumptionē crucis.
Si eni aliq̇b⁹ elemoſynis factis hō poteſt
ſtatim facere. ſm illud Daniel. iiij. Pec/
cata tua elemoſynis redime. multo magi ī
ſatiſfactiōe p oīb⁹ peccatis ſufficit. ꝙ ali/
q̇s totalit᷑ ſe diuinis officijs mācipet p re/
ligiōis ingreſſū ⁊ ei⁹ pfeſſionē. q̄ excedit
omne gen⁹ ſatiſfactiōis ⁊ publicę pnīę. vt
hēt᷑. xxxiij. q. ij. Admonē. Vñ i vitaſpatrū
legit᷑. ꝙ eandē grāꝫ ꝯſequūt᷑ ingrediētes
religionē. quā ꝯſequūtur baptiçati. Sed
tñ ſi p ingreſſum religiōis nō abſoluerent᷑
ab oī reatu penę. nihilomin⁹ īgreſſus reli/
gionis vtilioꝛ eſſet qꝫ pegrinatio terrę ſan
ctę q̄ ad pmotionē ī bonū qḋ p̄ponderat

Q abſolutioni a pena. ¶ Vñ legit᷑ exēplū de
religioſo. q̇dam frater ad religionē ſeu ad
ꝯuſionē venit ⁊ deuote ſuſceptus ē. ſ ipſe
deuoti⁹ ꝯuſat⁹ hūc ad monaſteriuꝫ frater
ſu⁹ nccītate magi qꝫ volūtate ſecut⁹ ē. cui
nimis g̃ue erat. ſi qñ q̇s pro ſalute ſua ſibi
aliq̇d loq̄ret᷑. bona aūt ſolū nō facē. ſ etiā
nō poterat audire. q̇ poſtea g̃ui infirmita/
te a deo pcuſſus ē. Cūqꝫ extremū ſpiritus
ageret. venerūt frēs vt egreſſū illi⁹ orādo
ptegerēt. Tūc repēte cepit fratrib⁹ aſtāti/
bus clamare atqꝫ cū magnis vocib⁹ orōes
eoꝝ interrūpe dicēs: Diſcedite. diſcedite.
Ecce draconi ad deuorādū dat⁹ ſū. q̇ ppt᷑
vrāꝫ pñtiāꝫ me deuorare nō pōt. Caput
meū iā ī ſuo ore abſorbuit. date locum vt
me ampli⁹ ñ cruciet. ſ faciet qḋ factur⁹ ē.
Si ei ad deuorādū dat⁹ ſuꝫ. q̄re ppt᷑ vos
morā patioꝛ? Tūc frēs ceperūt ei dicē: q̇d
loq̄ris. frater ſignū ſacte cruc̄ tibi imp̄me.
Rñdit ille. Volo me ſignare ſ ñ poſſū. qꝛ
ſquamis hui⁹ draconis p̄moꝛ. Cūqꝫ hoc
frēs audirēt pſtrati ī trāꝫ cū lachrymis ce
perūt p redēptiōe illi⁹ vehemēti⁹ orare. Et
ſubito cepit ęger magnis vocib⁹ clamare
dicēs. ⁊ grās agēs. Ecce draco qui me ad
deuorādū accepat vrīs orōnib⁹ expulſus
ē. p pctīs meis intcedite. qꝛ ꝯūti pat⁹ ſū. et
ſecularē vitā ⁊ puſā ſundit⁹ relinquē. Et
poſtqꝫ mutat⁹ ē mēte tūc ei⁹ aīa a corpe ſo
luta ē. ¶ De eadē dñica Sermo
CXXII. de q̄druplici cōfidentia.

Confide fili re
mittunt᷑ tibi pctā tua. Matth
ix. In v̄bis p̄miſſis dñs vult
nos īducere ad bonā ꝯfidētiā quā debem⁹
hēre ad ipſū. Ergo dicit: Confide fili ⁊c̄.
¶ Sciendū ꝙ q̄druplicē ꝯfidētiā de⁹ R
req̄rit a q̄libet hoīe. Prima ē ꝯfidētia de
tpali ſuſtētatiōe. Sap. vi. Equlit᷑ ē ei cura
ď oīb⁹. Vñ ps. Qui dat iumētis eſcā ⁊c̄.
Si eni de⁹ volucres ī aere. piſces ī aqua. ⁊
aīalia ī ſiluis nutrit quib⁹ nihil pmiſit. cō/
fidere debem⁹ ꝙ nob pnideat q̇b⁹ pmiſit
Matth. vi. Nolite ſolliciti eſſe dicentes:
q̇d māducabim⁹ ⁊c̄. Hāc ꝯfidētiā ñ hñt
q̇ iniuſtas res lucrant᷑ ⁊ poſſidēt. qꝛ ſi vera/
citer ꝯfiderēt deo ꝙ eos hñ ď iuſtis bonis
nutriret. nequaqꝫ iniuſta ſcient᷑ poſſideret.
Sꝫ qꝛ deo nō ꝯfidūt. iō multas res poſſi/
dēt. ⁊ adq̇rūt. Vſurarij eni luſores ⁊ mer/
catores q̇ cū fraude ⁊ dolo ⁊ mēdacio de/
cipiūt pximos. ⁊ vniūſalit᷑ oēs q̇ iniuſtas
res ſcient᷑ poſſidēt. ſūt hmōi hoīes deo dif
fidētes. Itē hāc cōfidētiā nō hñt etiā illi
auari. q̇ qꝫuis iniuſtas res ſcient᷑ ñ poſſidēt
nec vellēt hre tñ cū ſollicitudine cordis cō
gregāt tpalia q̄ſi vſqꝫ. ccc. vel. cccc. annos
viuē deberēt. ⁊ aliqñ vix viuūt q̄draginta
dies. Luce. xij. Stulte hac nocte repetent
a te aīaꝫ tuā. ⁊ ea q̄ cōgregaſti cui⁹ erunt?
Si cū tāta pnidētia ſibi pnidiſſent ī tali/
bus q̄ pdeſſent aīę. ī ſpūalib⁹. ſ. ⁊ ęt̄nis bo/
nis. ⁊ magni ⁊ diuites eſſent iā corā deo.
Vñ q̇libet tāto pl⁹ dꝫ eſſe ſollicit⁹ ď aīa ⁊
ſpūalib⁹ q̄nto meliores ſūt. Vñ Bern. in
ſer. ď aduētu dñi Verę diuitię ñ opes ſūt
ſ v̄tutes q̇s ſecū ꝯſciētia portat vt ī ppetu
um diues fiat. Sꝫ oppoſitū ſepi⁹ ꝯtingit
ꝙ plures ad tpalia anhelant ⁊ ſpiritualis

negligūt ⁊ tꝑalib⁹ ſolūmodo intendunt.
§ ¶ Queritur hic. an nimia ſollicitudo tē-
poraliū ſit pctm̄. Rñdet ꝙ ſic. q2 tāta poſ-
ſet eſſe ꝙ totū cor q̇s apponeret ⁊ obliuiſ-
ceret ꝓprie ſalutis. ſic aliq̇ qñq3 in q̄ttuor
hebdomadis nūq̄3 ex corde ꝺ deo cogitāt
neq3 ꝑ ſalute ꝓpria legūt. vel orāt vnum
pater nr̄. vel vnū aue maria. Nec ꝺ futu-
ra vita aliq̇d ꝑpendunt. Quī tñ vt dicit
apl̄s. Nō habem⁹ h̄ manētē patriā vel ci-
uitatē. ſ futuram inq̇ram⁹. Vñ Greg. in
moral. Sollicitudo tꝑaliū mors ē ⁊ exce-
catio ſpūaliū. Vñ labor ē exercend⁹. ſ ni-
mia ſollicitudo ē tollenda. Itē q̄rit. cū q̇s
nimiū triſtat ꝺ īfortunio an ſit pctm̄. Rñ-
det ꝙ ſic. q2 ē ſignū ꝙ q̇s talia nimio amo
re dilexit. Vñ Greg. in moral. xxxi. Sine
dolore amittit q̇cq̇d ſine amore poſſidet.
q̄ ꝯo ardent diligim⁹ habita. q̄uit cruci-
ant ablata. S3 nos ꝯfidere debem⁹ deo.
ꝙ nos nutriat iuſtis bonis. ps. Iacta co-
gitatū tuū ī dño ⁊c. Hoc patet in ſanctis
martyrib⁹. q̇s nūq̄3 ꝑire ꝑmiſit. ps. Nūq̄3
vidi iuſtū derelictū ⁊c. imo poti⁹ angelus
deſcēderet ꝺ celo. ⁊ hoī cibū admiſtraret.
vt patet ī Helia cui angel⁹ ī deſerto panē
portauit. Secūda ꝯfidētia ē remiſſio
pctōꝝ. q̄ ī ꝯbis ꝑmiſſis dic̄ chriſt⁹ cuilib3
pctōri: Cōfide fili. remittūt tibi pctā tua.
j. Ioh. ij. Si q̇s peccauerit aduocatū ha-
bem⁹ Ieſū chriſtu3. ⁊ ipſe erit ꝓpitiatio ꝑ
pctīs nr̄is. Hāc ꝯfidētiā ⁊ ſpem nō hn̄t hi
q̇ nō ꝯfidūt diuine volūtati. bonitati. ⁊ ei⁹
mīe. ꝙ ipſis īdulgere velit pctā ſua ſ de-
ſperāt cū cayn. Qui dixit: Maior ē iniq̇-
tas mea q̄3 vt veniā merear. ⁊ cū iuda qui
ſeipſū ſuſpēdit. Tales enī q̇ volūt ſic ſeq̇
cayn ⁊ iudā deſpando. deberēt adūtē qꝺ
dñs dixit ꝑ ꝓphetā Ezech. In q̄cūq3 ho-
ra pctōr īgemuerit ſalu⁹ erit. Sciendū
ꝙ null⁹ deſpare d3 ꝺ dei mīa. Primo. q2
īfelix ē q̇ deſperat. Sic ille ē felix q̇ ſperat.
ps. Beat⁹ vir q̇ ſpat ī deo ⁊c. Sic econū-
ſo infelix q̇ deſperat. Scđo q2 deſperatio
valde diſplicet deo. q2 maximū pctm̄ eſt.
Vñ Iſido. ꝺ ſum. bo. Deſperatio peior ē
oī peccato. Vñ Hiero. dic. ꝙ Iudas pl⁹
offendit deū deſperādo q̄3 tradēdo. Ter-
tio q2 deſperantes ſunt maledicti. Ecc. ij.
Ve diſſolutis corde. q2 ñ credūt dño. iō
nō ꝓtegent a deo. Aug⁹ ſup Ioh. Solū
enī vitiū deſperatiōis ē qꝺ mederi ñ pōt.
Tu enī ſic ⁊ vnuſq̇ſq3 debes ꝺ deo ꝯfidere
⁊ nō deſperare. ꝙ ſi doleas ꝺ pctīs. ⁊ am-
pli⁹ ꝓponas te cauere a futuris pctīs. ⁊ ea
q̄ iā feciſti intēdas ꝯfiteri. ⁊ ꝑ eiſdē ſatiſ-
facere ſm̄ tuū poſſe. ꝙ de⁹ ex miſericordia
tibi oīa pctā indulgeat. Vñ Bern. Cor-
rige teipſū ⁊ ſpera īdulgentia3. Nulla enī
ē culpa q̄ ñ habeat veniā. Q2 miſericordit
de⁹ vere ꝯtritis ⁊ penitētib⁹ pctā īdulgeat
oſtēdit Bern. dicēs: Sic indulſit mihi ex
toto de⁹ ⁊ tā liberalit oē3 donauit īiuriā.
vt nec dānaret vlciſcēdo. nec cōfunderet
impꝓperando. nec minus etiā diligat īpu-
tando. Itē ad ꝯfidētiā ⁊ ad ſpem hn̄dam
īducere nos d3 diſpoſitio chriſti in cruce.
Nā ī ſignū miſericordie h3 caput inclina-
tū ad oſculū. brachia extēſa ad amplexan
dū. pedes affixos ad nobiſcū manendu3.
Itē ſciendū ꝙ q̇cūq3 nō h3 firma3 ſpem ⁊
bonā ꝯfidētiā ad deū. ꝙ velit ſibi pctā in-
dulgere. illi⁹ ꝯfeſſio ⁊ pnīa nihil valet. Vñ
Aug⁹. Pnīa q̄ ex fiducia ñ ꝓcedit inutil
⁊ ſteril manz ⁊ ſine mīa. Nō ē. q2 de⁹ nūq̄3
vult alicui miſereri q̇ nō h3 bonā ſpem ⁊ fi
duciā ī eo ſperādo īdulgētiā ⁊ remiſſionē
pctōꝝ. Ambro. Nō pōt agere pnīa3 q̇ nō
ſperat īdulgētiā. Tertia ꝯfidentia eſt.
ꝙ ſperare debem⁹ ꝙ nos velit exaudire in
oī ſalubri petitione. Matth. vij. Q̄cūq3
orātes petitis credite q2 accipietis. querite
⁊ īuenietꝭ ⁊c. S3 ſi dicēs Sepi⁹ oraui ⁊ ñ
exaudit⁹ ſū. quō q̄ debeo orare vt de⁹ me
exaudiat. Rñdet ꝙ ꝑmo debes orare cu3
ꝯtritiōe ⁊ deuotiōe. q2 vnū pr̄ nr̄ cū ꝯtri-
to corde ⁊ deuote dictū placet deo pluſq̄3
decē milia pr̄ nr̄ ſine deuotiōe. Vñ Iſid.
Quid ꝓdeſt ſtrepid⁹ labioꝝ vbi cor ē mu
tū. oratio enī ſine deuotiōe ē q̄ſi mugitus
bouū. ſ itelligēdū ē qñ hō cū ꝓpoſito ideuo
te orat ſine attētione. S3 qñ hō ea inten-
tiōe īcipit orare ꝙ libent vellet deuote il-
lā orōne3 adiplere. ⁊ ſi infra orōne3 diſtra
hit ꝑ volūtatē ſuā. adhuc tñ illa oratio
efficax ē ⁊ ſalubris ꝓpt ꝑmā intentione3.

Secūdo ſic orandū ē vt petas ea q̄ ſūt ſa
lutis q̄ expediūt tibi recipe ⁊ licēt deo da/
re· nā ſpūalia ⁊ ęt̄na ſine cōditione ſūt pe/
tēda· quia ſūt ſimpliciť bona ⁊ ſalutifera.
Sꝫ tp̄alia ſūt cū ꝯditiōe petēda· qꝛ deus
nouit vtrū expediāt tibi vel nō ad ſaluteꝫ
tuā. Ergo cū petim⁹ liberari a triſticia vel
ab infirmitatibꝫ ſemp̄ debem⁹ deo cōmit/
tere ⁊ ſub cōditiōe petere· vt dicēdo: ſi ex/
pedit ſaluti meę. Tertio hō dꝫ orare ⁊ pe/
tere cōfidenť vt dicendo cū p̄s. Miſerere
mei dn̄e qm̄ i te ꝯfidit aīa mea. Qui enim
petit cū heſitatiōe nihil petit nec īpetrat a
deo· ḡ firmā ꝯfidētiā debem⁹ hr̄e ad deū·
q̄ velit nos exaudire in orōnibꝫ noſtris.

x ¶ Quarta ꝯfidētia ē q̄ de⁹ velit nob̄ da
re poſt hāc vitā regnum celeſte. Luce. xij.
Nolite timere puſill⁹ grex· placuit enī pa/
tri vr̄o dare vobis regnū. Heb. x. Nolite
amittere fiduciā vr̄aꝫ q̄ magnā hꝫ remu/
nerationē. Hāc fiduciā nō habem⁹ ex nr̄is
meritis· ſ; ex meritis Jeſu chriſti q̄ ē redēp
tor noſter· quē pr̄ nobis dedit vt nos re/
dimeret p̄ ſuā amarā paſſionē. In ſignuꝫ
hui⁹ habuit lat⁹ aptū i cruce· qꝛ p̄ eū ⁊ ei⁹
meritū intrabim⁹ regnū celorū· nā p̄ ſuaꝫ
paſſionē aperuit nobis ianuam paradiſi.
Cōtra hāc fiduciā faciūt iſti q̄ cū aliq̄d ď
diuina iuſticia audiūt· dicūt ego nūq̄ꝫ ſal
uabor· ⁊ ſic diffidere ď ſalute ē diabolicū·
q̄ ē oī ſpe ſalutis p̄uat⁹. Sꝫ firmiť ſperare
et credere debes· q̄ ipſe ē q̄ vult oēs hoīes
ſaluos fieri. Qď oſtēdit i vita· in morte· ⁊
poſt mortē. In vita xp̄s oñdit q̄ vult oēs
hoīes ſaluos fieri· cū dixit vt habeť Luce
xix. Venit fili⁹ hoīs q̄rere ⁊ ſaluum facere
qđ p̄ierat. In ſignū hui⁹ tūc pctōres rece/
pit ⁊ cū illis māducauit. Vn̄ ipſi phariſei
ſcādalizati ſūt dicentes: Hic pctōres reci/
pit ⁊ māducat cū illis. Et vlteri⁹ addiderūt
Deuorator ē ⁊ amic⁹ publicanoꝝ. Etiaꝫ
dixerūt ad diſcipulos· Quare cū publica
nis ⁊ pctōribꝫ manducat magiſter veſter?
Et chriſt⁹. Nō ē opus valētibꝫ medic⁹ ſ;
male hn̄tibꝫ. Nō veni vocare iuſtos ſ; pec
catores ad pn̄iaꝫ. Itē oñdit h̄ i morte· qn̄
i cruce pēdēs p̄ crucifixoribꝫ orauit dicēs:
Pater ignoſce illis ⁊c. Si inimicos volu

it ſaluari· ex eo q̄ p̄ eis orauit· imo tunc et
ceteros hoīes etiā ſaluos fieri vult. Et poſt
ea plures ſūt ꝯuerſi ex iudeis pp̄ť orōnem
chriſti· vt habeť in actibꝫ aplo͞ꝝ· q̄ Petr⁹
q̄ſi tria milia hoīuꝫ i vno ſmone ꝯuertit.
Itē oſtēdit h̄ poſt mortē· qꝛ iam oīb⁹ ſua
bn̄ficia impēdit tā bonis q̄ꝫ mal. Math.
v. Solem ſuū oriri facit ſup̄ bonos ⁊ ma/
los ⁊c. Chriſt⁹ enī nō ſolū bn̄ficia ſua ſuis
amicis impēdit· ſ; etiā malis ⁊ p̄uerſis ho/
minibꝫ bn̄facit. In q̄ oñdit q̄ q̄ntū i eo eſt
vult oēs hoīes ſaluos fieri. Inſup̄ dat p̄/
mia cōmunia pęnitentibꝫ ſcꝫ q̄ male vixe/
rūt ⁊ poſtmodū ad pn̄iaꝫ redierūt cū ino/
centibꝫ· q̄ ſemp̄ bn̄ vixerūt ⁊ deū nunq̄ꝫ cū
aliq̄ peccato mortali offenderūt. Math.
xx. Acceperūt ſingulos denarios· glo· id ē
ęternitatē· licet differāt in accidētali gau/
dio· tn̄ oēs hn̄t eandē ęt̄nitatē i celo. Vn̄
Joh. xiiij. In domo patris mei ⁊c. qꝛ ſm
apl̄m. Reddet vnicuiq̄ꝫ ſm op̄a ſua.

¶ Vn̄ q̄ de⁹ dat pęnitētibꝫ regnū celoꝝ. y
patet p̄ tale exēplū. Legiť in dialogo ce/
ſarij· q̄ q̄dā vir magn⁹ potēs ⁊ diues· vi/
tijs ⁊ peccatis plen⁹· q̄ ſemel i vno ſmone
cōpūctus malicioſaꝫ vitā poſtpoſuit· ⁊ ha
bitū religiōis ſuſcepit· vbi adeo in ſancta
religione p̄fecit q̄ aīa illi⁹ deo erat placi/
ta. Vn̄ chriſt⁹ qui vocauerat eū ad ſui/
tiū ſuū· nō ſolū dedit ei veniā delictoꝝ· ſ;
⁊ ei fecit p̄cognitū finē ſuū. Expletis enim
iā trib⁹ annis i ſancta ꝯuerſatiōe febre cor
reptus ē viſitatuſq̄ꝫ ab amicis dixit ſe ter/
tia die moriturū· qď ⁊ factū ē. Eo tp̄e q̄dā
erat ibi mulier obſeſſa· q̄ i hora mortis ei⁹
liberata ē· ⁊ venit ad ſacerdotē ſuū dicēs
demonē ab ea exiuiſſe. Poſt paululū re
rediēs diabol⁹ ꝯtu⁹ miſeram vexare cepit.
Adducta ē igiť ad ſacerdotē· q̄ q̄ſi ratio/
cinādo cū diabolo cepit eū īterrogare ⁊ di
cere: miſer exieras ne· ita inq̄t· ⁊ vbi ait fu/
iſti infidelis? R̄ndit q̄ i quodā clauſtro.
Hemmērode. Et quid ibi feciſti? R̄ndit.
vir q̄dam iacebat ibi agonizās· ad cuius
trāſitū pene q̄ndecim milia ſocioꝝ meorū
cū maximo tripudio illuc veniebant· ⁊ vi/
debať mihi nūq̄ꝫ gaudiū me aliqď habi/
turū niſi ego fuiſſeꝫ cū eis. Sciēs aūt vas

iſtud mibi traditū me amittere non poſſe·
reliq̄ illud ad tēpus ꝛ exiui cū eis· dixitq̄ꝫ
ſacerdos·q̄d actū ē ibi·dixit diabolꝰ·ſupꝫ/
uenerūt ibi maledicti tōſurati ꝛ circūſtan
tes cadauer·ita valide fabulare ceperunt
vt nullꝰ nr̄m ꝓpius accedere auſus fuit·di/
xit iteruʒ ſacerdos·q̄ aduenit aīa. Rn̄dit
ad pedes altiſſimi. Et dixit diabolꝰ: Ui/
dete q̄nta nobis iīuria ſit ibi illata· bō il/
le ſuiebat nobis pluſq̄ꝫ·xl·annis·ad oēm
volūtatē nr̄aʒ nocte ꝛ die patiſſimꝰ nob·
ꝛ modo trib⁹ annis tm̄ ſuiuit alteri dn̄o·
ꝛ ꝓpt̄ h̄ ille nobis abſtulit eū. Cū igit̄ aīa
eiꝰ nobis auferebat̄·furore cōmoti inuicē
tota debacbatiōe graſſati ſumꝰ·ꝛ ego nō
habeo vbi me vindicem·niſi in h̄ vaſculo
qđ eſt mibi traditum.

¶ De eodem euāgelio· Sermo
CXXIII·de blaſphemia.

Hic blaſphe/
b mat Matth·ix·Sciēdum q̄
blaſphemia cōmittit̄ qn̄ ali/
q̄s aliq̄d attribuit deo qđ n̄ ē ei attribuēdū
vel qn̄ aliq̄s deo abſtrahit qđ ſibi ꝯuenit
vel qn̄ aliquis ſibiipſi attribuit ſiue vſur/
pat qđ dei ē. Ergo ſcribe ꝛ phariſei dixe/
rūt itra ſe q̄ chriſtꝰ blaſphemaret. i h̄ q̄ di
xit paralitico. Cōfide fili remittūt̄ tibi pctā
tua. Et q̄ ſolus deꝰ hʒ pctā dimittere·et
ipſi tenuerūt chriſtū eſſe purū hoīeʒ ꝛ nō
deū. ğ nō poſſet pctā dimittere·q̄re dixerīt
v̄ba ꝑmiſſa·hic blaſphemat. Un̄ i p̄ſenti
ſmone tria ſūt dicēda. Primo q̄t modis
fit blaſphemia. Secūdo oſtēdit blaſphe/
mos eſſe hoīes peſſimos. Tertio dī de pe/
A na blaſphemātiū. ¶ Circa pmū ſciēdum
q̄ blaſphemia ē v̄bū i ꝯtumeliā dei ꝓlatū
vt cū aliq̄s iratꝰ vindicare ſe deſiderat de
deo·ꝛ aliq̄ dicit ſibi i ꝯtumeliaʒ. Qđ tri/
plicit̄ ꝯtingit. Primo irreuerent̄ iuran/
do·ſ·ꝑ caput·vel ꝑ cor· vel ꝑ aliqđ aliud
mēbrū chriſti·vel etiam q̄ iurat ꝑ īteſtina
dei·ꝑ pulmonē·iecur·ꝛ ſic de alijs. Et tal̄
ſic iurās ſi cleric⁹ ē·dʒ deponi·ſi laic⁹ ana/
thematiçat̄·xxij·q·i· Si q̄s ꝑ capillū. Un̄
legit̄ đ aplo Paulo·q̄ quoſdā blaſphe/
mos excoīcauit ꝛ ſathanę tradidit· vt hēt̄
j·Timoth·i· De q̄b⁹ ē himeneꝰ ꝛ Alexan
der quos tradidit ſathanę· vt diſcāt ꝛ ce/
teri n̄ blaſphemare. Secundo ꝯtingit
qn̄ fit abomiabil̄ execratio ꝛ iuratio·ſic ꝑ
lutū ꝛ pudibūda vel aliqđ ſile. Tertio
qn̄ q̄s iurat ꝑ vulnera chriſti· ꝑ mortē vel
ꝑ ſanguinē eiꝰ. Hec enī iuramenta ab B
oīb⁹ diligent̄ ſūt cauēda·qꝛ ꝓbant̄ mala·
ꝛ ſonāt i blaſphemiā ꝛ irreuerētiā chriſti·
ſic ſpecioſa ſua vulnera inuanuʒ aſſumere
vn̄ nobis tota ſalus effluxit. Chryſo·ſup
Matth· Oīs ſalꝰ hoīuʒ i chriſti morte po
ſita ē·nulla enī res ē q̄ magis ad ſalutē ho
minū ꝑtineat q̄ꝫ mors chriſti. Un̄ ſi talia
iuramēta ex deliberatiōe fiāt·ſūt mortalia
pctā totiēs quotiēs q̄s ſic iurat· Etiā ſi cē/
ties vna die ſic iuraret·centū pctā morta/
lia facēt·ꝓpt̄ qđ i aliq̄b⁹ territorijs ciuita/
tib⁹ ꝛ villis talia iuramēta ſic ſūt reſtricta
q̄ q̄cūq̄ꝫ talit̄ iurat·aurē vel linguā vl̄ di/
gitū ꝑdet· Et legit̄ q̄ ſanctꝰ Ludouicus
rex francię quendā ciuē q̄ blaſphemauit i
ꝑnā ſui peccati ꝛ i terrorē alioꝝ ferro can
denti i labijs ſuis cauteriçari p̄cepit. Et
cū aliq̄ milites ꝛ nobiles indignati ex hoc
ſanctū Ludouicū arguerēt. Rn̄dit eis di
cēs: Vellē ego talē ꝑnā ꝛ indecētiā ſuſti
nere libent̄ in labijs meis q̄ꝫdiu vixero· vt
h̄ vitiū đ regno meo tolleret̄· vt amplius
dn̄s oīpotēs ꝑ nullū hoīeʒ ſic ꝑ blaſphe/
miā offenderet̄. ¶ Hic querit̄·an blaſphe C
mia abſq̄ꝫ deliberatiōe ſit pctm̄ mortale.
Rn̄det̄ ſm̄ ſctm̄ Tho·ij·ij· q·xiij· Blaſ/
phemia abſq̄ꝫ deliberatiōe pōt ꝯtingi du
plicit̄. Uno mō q̄ aliq̄s n̄ aduītit h̄ q̄ di/
xit eſſe blaſphemiā· vt cum aliq̄s ſubito ex
aliq̄ motiōe ꝛ paſſiōe in v̄ba imaginaria
ꝓrūpit·quoꝝ ſignificationē non ꝯſiderat
nec aduītit·tūc ē pctm̄ veīale. Alio mō qn̄
ꝯſiderat ꝛ aduītit eſſe blaſphemiaʒ·ꝯſide/
rās ſignificata v̄boꝝ·tūc n̄ excuſat̄ a pctō
mortali· ſic nec ille q̄ ſubito motu occidit
aliquē iuxta ſe poſitū. Ex iſto poſſumꝰ eli/
cere·q̄ꝫ ꝑiculoſe iurāt ꝛ blaſphemāt iſti·q̄
ex mala ꝯſuetudīe ſic iurāt· n̄ hn̄tes intē/
tionē ſe emēdādi ꝛ illud dimittēdi· qꝛ ta/
les blaſphematores totiēs peccāt mortali
ter quotiēs ſic iurāt ꝛ blaſphemant. Sed

aliq̄ ꝑuerſi inimici dei dicūt· ſi nō iurarē· tūc null⁹ me timeret ⁊ ꝓ nihilo reputarer. Vt ḡ timeant̄ ⁊ magni reputent̄ iurant ⁊ creatorē ⁊ redēptorē ſuū blaſphemāt. O miſerrimi ⁊ infœliciſſimi pctōres· ibi q̄ritis honorē vbi ęternā inuenietis ɔfuſionē ⁊ dānationē. Tales blaſphemi nō ſūt filij dei ſ̄ diaboli· qꝛ ſcꝫ ſicͤ pater eoꝝ viuit ī inferno· ſic ipſi filij diaboli viuūt ī mundo·

D iraſcēdo· litigādo ⁊ blaſphemādo. ¶ Itē ſciendū ꝙ aliq̄ ſūt q̄ licet nō ꝑtinacit̄ blaſphemāt· tn̄ paſſionē ⁊ ſanguinē ⁊ mortē chriſti frequent̄ vane nomināt ⁊ ſine cauſa· vt dicēdo ī vulgari· heiliges blut wie gat es dem ſo vbel· vl· heilige marter wie iſt dir geſchehen. In illis ⁊ ī ſimilib⁹ dn̄t ſe etiā hoīes emēdare· qꝛ paſſio vel mors chriſti nūq̄ꝫ ē a nobis nominānda· niſi cū magna deuotione ⁊ reuerētia· qꝛ ī illa cōſiſtit ſal⁹ ⁊ vita nr̄a.

E ¶ Etiā aliq̄ iurāt· ſ̄ non noīant deū ſ̄ creaturas· vt dicendo: Bocks lung· bocks leber· bocks mag· ⁊ ſic d̄ ſimilib⁹. Cōtra q̄s dicit Aug⁹ de ṽbis apli· ſer· ij· Ecce dico charitati vr̄e· ꝙ qui falſe iurat ꝑ lapidē ꝑiurus ē· q̄ꝛuis nō audit· tn̄ ei⁹ creatorē ī teſtē accipit. Itē ɔtra tales dicit beat⁹ Jacob⁹· v· ca· Nolite iurare neq̄ꝫ ꝑ cęlū neq̄ꝫ ꝑ terrā· ḡ talia iuramēta q̄ ſic fiūt ſcꝫ nominādo creaturas· illa a quolibet chriſtiano oīno ſūt vitāda. Vn̄ chriſt⁹ dicit ī euāgelio: Ecce dico vobis· nolite iurare oīno· neq̄ꝫ ꝑ cęlū· qꝛ thronus dei ē· neq̄ꝫ ꝑ terrā ⁊c. Et quia ſubdit Neq̄ꝫ ꝑ caput tuū iuraueris. Itē ſūt aliqui q̄ multotiēs ſine cā̄ iurāt dicēdo· ꝑ deum viuū· ꝑ deū ſanctū· ⁊ ꝑ oēs ſanctos· ſine aliq̄ cā̄ ⁊ neceſſitate· ⁊ ex mala ɔſuetudine Cōtra q̄s dicͭ chriſt⁹ ī euāgelio Matth· v Sit eni ſmo veſter· eſt ē· nō n̄· qđ aūt his

F abūdanti⁹ ē a malo ē. ¶ Circa qđ querit̄ an iſta iuramēta· ſcꝫ iurare ꝑ deū ſanctū ⁊ ꝑ oēs ſanctos ſint pctā mortalia. Rn̄ſio ꝙ talia iuramēta ɔtingūt tripliciͭ. Primo qn̄ q̄s ſcient̄ falſū ⁊ mendacit̄ iurat· ſiue ī ioco ſiue ī ſerio· tunc ſm ſanctū Tho· ij· ij· q· xc viij· Talis nō excuſat̄ a pctō mortali etiā ſi iocoſe ꝑierat· qꝛ n̄ deuitat diuinā irreuerētiā· imo q̄ntum ad aliq̄d auget magis. Itē ſm eūdē ſcꝫ Tho· vbi ſup̄ notat ꝙ iſte q̄ ex lapſu linguę iurat· ſi q̄dē aduertit ſe iurare· ⁊ falſū ē qđ iurat· nō excuſat̄ a pctō mortali· ſicͭ nec a dei ɔtēptu. Si aūt h̄ nō aduͦtit· nō videt̄ hr̄e intētionem iurādi· ⁊ ideo a crimine ꝑiurij excuſatur. Ex iſtis iā dictis poſſum⁹ elicere· ꝙ illi male faciūt· q̄ ī ioco ſcient̄ falſe iurāt· vel deridēdo alios. Similit̄ illi ꝑentes male et ḡuiter peccāt· q̄ iurāt pueris ſuis ꝙ velint eos diſciplinare cū delinquūt· ⁊ poſtmodū iuramētū h̄ licitū nō ſuāt· vt ī decre· Omne iuramētū ē ſuandū· niſi vergat ɔtra ſalutē· xxij· q· iiij· c· David. Vn̄ nō ē cautū aliq̄bus mulierib⁹ q̄ pueris ſuis iurāt verbis· qđ tn̄ factis nō intēdūt· vt dicēdo· ꝑ deū· ſine ꝑ aīaꝫ meā ſi tu nō taces· ad terrā te ꝓijciā· ⁊ ſic d̄ alijs. Scđo qđ ḡuius ē· ɔtingūt talia iuramēta ſcꝫ dicēdo ꝑ deum vel ꝑ oēs ſanctos· cū q̄s ſcient̄ vel doloſe iurat· vel mēdacit̄ ī damnū ꝓximi· vt ī ɔtractib⁹ ꝓximos ſuos decipiēdo· Verbi grā. Vt cū q̄s aliq̄d vult vendere· ⁊ iurat ꝑ deū ꝙ nō velit remiſſius dare q̄ꝫ ſic· ⁊ ſi tūc intēdit alit̄ dare· ⁊ iurat ſic mentiēdo ɔtra mentē ſuā· qꝛ mētiri· ē ɔtra mentē ire ⁊ ſic affirmat h̄ mēdaciū iuramēto· ille peccat mortalit̄· totiēs quotiens ſic iurat. Et ecōuerſo ille q̄ dꝫ rem emere· ſi dicit ꝑ deū volo pl⁹ dare ꝓ iſta re q̄ꝫ intantū· ⁊ ſic intēdit adhuc plus dare· tūc loquit̄ contra mentē ſuā· ⁊ ſic iurat mētiēdo· etiā peccat totiēs quotiēs mortalit̄. O q̄t talia pctā mortalia ɔmittunt̄ a multis q̄ ɔſueti ſūt nec emere· nec vendere· niſi iurādo ⁊ mentiendo doloſe ⁊ fraudulent̄ laudādo· ſ· rē ſuā meliorē eſſe q̄ꝫ ſit. Vel etiā ꝙ pl⁹ ſibi ī illa ciuitate ſoluiſſet· ⁊ ſic d̄ alijs. Itē ī ſuperiori ꝑte ponūt qđ bonū ē· ⁊ ī medio miſcent illud qđ defectuoſū eſt· ⁊ tūc iurāt ꝙ totū ſit ſic vt ſupius apparet· ⁊ ſic ꝓximos ſuos decipiūt· ⁊ oēs illi tenent̄ ad reſtitutionē ⁊ recōpenſare damnū ꝓximi. Et tales etiā dupliciͭ peccāt ɔtra deū ⁊ ꝓximū. Vn̄ Iſido· d̄ ſum· bo· Qui doloſe iurat· dupliciter re⁹ fit· qꝛ ⁊ nomē dei inuanum

aſſumit·⁊ primū volo capit. Item etiam
qñq3 aliq̇ in ꝑuis reb⁹ deceptorie ꝓcedūt.
vt q̇ habent vendere cochlearia ī ciuitati/
bus vel poma vel pira ⁊ ꝯſimiles fructus·
panes vel alleca. Et etiā villani qui oues
⁊ vitulos ī villis vendūt·q̇ multotiens q̄3
plura iuraméta ſic faciūt falſa·cū qb⁹ ꝓxi
mos ſuos decipiūt ⁊ qñq3 ꝑ talia iuramē/
ta modicū lucrant᷑·cū bon⁹ chriſtian⁹ pro
toto regno vel toto mūdo ſemel peierare
nō deberet. Item aliq̇ dicūt ꝙ nō poſſint
vendere vel emere niſi iurent·⁊ allegant ſi
ſemꝑ dicerēt veritatē ⁊ nō iurarēt· opor/
teret eos mēdicare·qꝺ falſū eſt vt patet ꝑ
ꝓphetā dicentē: Nunq̄3 vidi iuſtū dereli/
ctū. Ergo q̇ iuſtus eſſet ⁊ deū ꝓ oculis ha
beret·nūq3 eū de⁹ deſereret·hoc patet per
expientiā·q: plures ſūt boni viri q̇ emunt
vel vendūt·⁊ tñ nullo mō iurant·etiam in
magnis ⁊ arduis emptionib⁹ ⁊ mercātijs·
ſ simplici v̄bo affirmāt vel negāt ſm dic/
tū chriſti q̇ dicit: Sit ſmo veſter eſt eſt ⁊c.
Tertio ꝯtingūt talia iuramēta dicēdo
ꝑ deū ⁊ ꝑ oēs ſanctos qñ q̇s iurat ſ qꝺ ē
verū ⁊ licitū·tūc ſm Ray·cū ſic iurat᷑ in cō
muni locutione aliqꝺ iuramētū licitū· ſic
fit ī iuramētis quotidianis q̄ fiūt ex curſu
verboꝝ·⁊ ex quadā leuitate et ꝯſuetudine
mala· vt dicēdo·ꝑ deū cras ibo ad eccleſi/
am·vel ieiunabo·talia ſunt pctā venialia.
Cōcordat Inno·⁊ Bern̄·Tñ ſciendū ꝙ
nō ē caute ſic iurare q̄uis verū ⁊ licitū ſit
⁊ ex quadā leuitate ⁊ ꝯſuetudine fiant ta/
lia. Sup q̇ dic Chryſo·ſup Matth·Ne
mo ē q̇ frequent᷑ iurat q̇ non aliqñ peierat
Itē qm̄ tales q̇ ita frequent᷑ ſine oī cauſa
⁊ rōne dicūt ꝑ deū ⁊ ꝑ oēs ſanctos. ⁊ non
adūtunt dictū chriſti q̇ dicit ī euangelio·
vt habet᷑ Matth·xij· De omni v̄bo ocio/
ſo qꝺ locuti fuerīt ho· ⁊c. Multo ſtricti⁹
exiget᷑ a nobis rō ꝺ talib⁹ quotidianis iu
ramētis q̄ ſine cauſa fiūt. Si aūt ꝓponis
te emendare ⁊ amplius nō iurare·ſ ſimpli
citer verba tua ꝓferre vt dicendo·eſt eſt·
nō n̄. Et poſtmodū ex lapſu lingue iuras·
tūc ꝯtere de ħ·⁊ dic vnū aue maria beatę
virgini·⁊ ipſa impetrabit tibi grām a filio
ſuo·vt eo meli⁹ tibi caueas ne recidiues.

¶ Circa ſecūdū ſciendū ꝙ blaſphemi ſūt B
peſſimi hoīes·qꝺ oſtēdit᷑. Primo ī ħ ꝙ
peiores ſūt iudeis·q: iudei tm̄ ſemel cruci/
fixerūt chriſtū·⁊ chriſtian⁹ blaſphem⁹ to/
tiēs chriſtū crucifigit quotiēs ſic execrabi/
liter iurat·Vñ apl's. Rurſū crucifigētes
chriſtū filiū dei·Aug⁹ ſup Job·Flagella/
tus ē chriſt⁹ flagellis iudeorū·flagellatur
blaſphemijs·nō iudeoꝝ·ſ falſoꝝ chriſtia/
noꝝ. Et ſi eſſes reus in morte chriſti·ſicut
pilat⁹ vel cayphas libent᷑ velles oīb⁹ die/
bus vitę tuę pniā3 agere: Quid tūc faci/
endū ē tibi cū ſimile pctm̄ ſepi⁹ ꝑpetraſti
blaſphemādo: Vñ Greg·ſup Matth·
ſic dicit: Nō min⁹ peccant q̇ chriſtū blaſ/
phemāt regnātem ī cęlo· q̄3 q̇ crucifixerūt
ambulantē ī terris. Inſup iudei ignoran
ter chriſtū crucifixerūt. Vñ apl's. Si cog
nouiſſent·nunq̄3 regē glorię crucifixiſſent·
q̄uis illa ignorātia nō excuſet iudeos· q:
chriſt⁹ ſepius dixit eis ꝙ eſſet filius dei· ⁊
ipſi noluerīt credē. S3 chriſtiani blaſphe/
mi ſciūt ⁊ credūt eū filiū dei·quē rurſū cru
cifigūt cū ſuis blaſphemijs· ⁊ ideo graui⁹
peccāt eo ꝙ ſic ſcient᷑ peccāt. Vñ glo·ſup
ps·lxviij·dicit: Graui⁹ peccat ꝯtēnens ſe/
dentē ī cęlo·q̄3 q̇ crucifigit ambulante3 in
terris. Et ī ſignū hui⁹ chriſt⁹ nō pōt orare
pro blaſphemis ſicut orauit ꝓ ſuis cruci/
fixorib⁹ dicēs: Pater ignoſce eis q: neſci/
unt q̇d faciunt·ī·ꝙ male agūt·q: blaſphe/
mi ſciūt ꝙ male faciūt·g̊ nō peccant ex ig/
norantia ſicut iudei·ſ ex certa malitia qꝺ
ꝗuius eſt·ideo grauius punient᷑ in īferno
blaſphemi q̄3 iudei. Luc·xij· Seru⁹ ſciēs
volūtatē dñi ⁊ n̄ faciens plagi vapulabit
mult̄. Secūdo q: blaſphemi ſūt deteri
ores canib⁹·q: canes n̄ mordēt dñm ſuū q̇
eis bñfacit ſ applaudēt. S3 blaſphemus
eodē ore·q̇ vinū bibit ⁊ bñficia dei recipit
deū blaſphemat. Vñ ps. Retribuebant
m̄ mala ꝓ bonis. Eccl·xix· Paſcet ⁊ pota/
bit ingr̄tos·⁊ adhuc amara audiet. Mirū
ē ꝙ de⁹ vnq̄3 ꝑmittit creſcere vinū ī copia
cū tot blaſphemię inferunt᷑ ei a potatori/
b⁹ vini. Tertio tales blaſphemi peiores
ſūt oībus creaturis·quia omnis creatura
laudat ſuum creatorem ⁊ etiam incitatur

ad laudandũ ſuũ creatorē. Sic aqua lau
dat deũ ī ꝯtinuo ſuo curſu· arbores in eri-
gēdo ſe verſus creatorē ſuũ· ſic etiã ⁊ her-
be ⁊ aues ī cantãdo· ſol ⁊ luna ⁊ ſtelle lau-
dãt deũ ī lucēdo· ⁊ ſic d̄ alijs. Sꝫ blaſphe
mus cũ illo mēbro deũ inhonorat cũ quo
de⁹ eũ p̄ ceteris creaturis honorauit· ſcꝫ ī
lingua. Vñ Ariſto· Nullũ aĩal naturali
ter hꝫ ſmonē niſi hõ. Et hanc linguã ac-
cepit hõ vt deũ laudet p̄ ceteris aĩalibus
⁊ creaturis irrationalib⁹. Quarto pec-
catũ blaſphemie ē pctm̃ diabolicũ. Apoc·
xvi. Blaſphemauerũt deũ celi p̄ dolorib⁹
h̄ itelligit̄ d̄ illis q̄ ſũt ī inferno· q̄ ꝓpt̄ mag
nitudinē doloris ⁊ pene deũ blaſphemãt·
ḡ blaſphemia ē loquela infernalis· ⁊ blaſ-
phemi diſcũt h̄ deum blaſphemare· qd̄ eſt
op⁹ dãnatoꝝ· vt ī futuro eo meli⁹ ſciant.
Vñ Bern̄· Diſcam⁹ ī terra q̄s facturi ſu
mus laudes ī celis· Vñ blaſphem⁹ habet
linguã diabolicã· q̄ꝛ diabolus loquitur p̄
blaſphemũ ſic̄ ſpũſſanct⁹ loquit̄ p̄ hoīem
bonũ ⁊ deuotũ. Vñ Matth· x. Nõ enim
vos eſtis q̄ loq̄mini ſ; ſpũs patris vr̄i q̄ lo-
quit̄ ī vobis. Quinto q̄ꝛ pctm̃ blaſphe-
mie vix remittitur· iuxta illud Matth· xij·
Spũs blaſphemie non remittet̄· i· vix re-
mittet̄. Hoc facit enormitas ⁊ ꝯtemptus
q̄ fit chriſto ī illo peccato· imo tales multo
tiēs efficiunt̄ peſſimi hoīes indurati ⁊ ob-
ſtinati. Ecc̄· xxiij· Vir multũ iurans im-
plebit̄ iniq̄tate· ⁊ non recedet plaga a do-
mo ei⁹· nec īmerito· q̄ꝛ blaſphem⁹ īfert deo
ꝯtumeliã in ꝓpria pſona· cũ alij pctõres
ꝯtumeliã inferũt ī reb⁹ ſuoꝝ ei⁹· ſic fur vel
latro vel raptor ꝯtumeliã infert deo ī reb⁹
⁊ poſſeſſionib⁹ ſuoꝝ ſuoꝝ· etiã homicida ī
ſuis ſuis· blaſphemus aũt ī ꝓpria pſona.
Itē blaſphemi ex ꝓpria malitia peccant· ḡ
ḡuiter deũ offendũt· qd̄ ſic ꝓbat̄· q̄ꝛ ī oīb⁹
alijs peccatis videt̄ in hoīe eſſe aliq̄ delec-
tatio ꝓpt̄ quã hõ inducit̄ ad peccãdũ· vt
ī ſupbia q̄dã extollētia. In auaricia cupi
ditas rex ⁊ pecunie In luxuria delectatio
ꝯcupiſcentie. Sub peccato aũt blaſphe-
mie nihil delectabile· nec vtile inuenit̄ ꝓpt̄
qd̄ hõ inducat̄ ad blaſphemiã· ⁊ peccatũ
tãto magis aggrauat̄· q̄nto min⁹ hꝫ cau-
ſam impulſiuã. Vñ ſenex pl⁹ peccat ī lu-
xuria q̄ꝫ iuuenis ꝓpt̄ minorē inclinationeꝫ
quã hꝫ ad illud pctm̃. Cõmentator· vi·
prin. Complexio iuuenũ eſt calida ⁊ hu-
mida· ſenum aũt ſicca ⁊ frigida. Circa B
tertiũ ſciendũ ꝙ blaſphemi ḡuit̄ punient̄
a deo. Primo ī corp̄e· q̄ꝛ blaſphem⁹ mul
totiēs punit̄ ī eodē mēbro q̄ deũ blaſphe
mauit. Inſup pctm̃ blaſphemie legit̄ pu-
nitũ ḡuit̄ in veteri teſtamẽto. Vñ Leuitici
xxiiij· Cũ q̄dã blaſphemauit ⁊ maledixit
nomē dei· adduct⁹ ē ad Moyſen ⁊ Aarõ
q̄ miſerũt eũ ī carcerē donec noſcerēt quid
iuberet dñs de⁹ d̄ eo fieri. Qui locut⁹ ē ad
Moyſen dicēs: Educ blaſphemũ extra
ciuitatem ⁊ ponant iſti qui audierũt ma-
nus ſup caput ei⁹· ⁊ lapidet eũ vniuſus po
pul⁹· qd̄ ⁊ factũ ē· ⁊ deinde ꝓmulgauit do
minus legē d̄ peccato blaſphemie dicens:
Loquere ad filios iſrael· hõ qui blaſphe-
mat nomē dñi morte moriat̄· lapidib⁹ euꝫ
opprimet oīs multitudo ꝓplī. O ſi omnes
blaſphemi lapidari deberēt· q̄ꝫ plures iã
ī mũdo eſſent. Itē aliq̄ñ puniunt̄ a deo ī
p̄ſenti· ſcꝫ ſubitanea morte. Unde refert
Greg· ī dialogo· ꝙ q̄daꝫ ciuis rhome val-
de dilexit quendã puerũ quinq̄ꝫ annorũ·
q̄ ꝯſuetus erat blaſphemare nomen dñi·
ſtatim qñ animo ei⁹ aliq̄d obſtitit· ⁊ q̄daꝫ
die cũ pater ei⁹ eũ teneret ī brachijs clama
uit puer· nigri hoīes veniũt qui me tollere
volunt. Et pater rñdens· noli timere fili
mi· Et puer· ñ vides nigros hoīes me tol-
lere volētes· ⁊ cum hoc puer cepit tremere
⁊ demones ī nigroꝝ hoīuꝫ ſpecie accepũt
puerũ de brachijs pr̄is violent̄· ⁊ in fruſta
corp⁹ pueri diſcerpſerũt. Si ḡ de⁹ ī puero
quinq̄ꝫ annoꝝ pctm̃ blaſphemie ſic vindi-
cauit· q̄d tũc faciet ī adultis? Unde ſci J
endũ vltimo ꝙ nõ ſolum culpabiles ſunt
apud deũ blaſphemi. Sꝫ etiã iſti q̄ p̄mit-
tũt pctm̃ illud cũ ꝓhibere poſſent· vt parē-
tes q̄ nõ corrigũt pueros ſuos cũ nomen
dei blaſphemãt. Et talia pctã redunda-
bũt ī ipſos p̄entes· ḡ q̄libet pater ⁊ mater
cũ audierint pueros ſuos blaſphemare ⁊
mala verba ꝓferre· deberent eos cũ aſpera
virga bene diſciplinare· ne ampli⁹ audirēt

talia ab eis⸗⁊ h̃ eſſet acceptũ deo ⁊ etiã pa
rẽtib⁹ meritoriũ Similiter illi culpabiles
ſũt⸗ꝗ ꝑmittũt blaſphemare ĩ domib⁹ ſuis
Nullus enĩ libent̃ ꝑmitteret ꝯtumeliã fie/
ri patri vel matri vel alicui ſuo cõſangui/
neo quẽ diligeret⸗ſi h̃ ĩpedire poſſet. O ꝗ̃
infelices chriſtiani ſũt illi ꝗ ꝓpter tꝑale lu/
crũ ꝑmittũt in domib⁹ eoꝝ chriſto ꝯtume/
liam inferri⸗patri ſcȝ celeſti vel beate ꝟgi/
ni Marie ꝗ̃ ẽ mater ⁊ aduocata nr̃a. Itẽ
dñi ⁊ rectores ciuitatũ ⁊ villarum⸗ꝗ ꝑmit/
tunt deũ blaſphemari⸗ꝑticipes ſunt illoꝝ
peccatoꝝ. Ro⁹⸗j⸗Digni ſũt morte nõ ſo/
lũ ꝗ faciũt h̃ etiam ꝗ ꝯſentiũt faciẽtibus.
Magna enĩ ẽ ꝑuerſitas ꝑncipũ ⁊ rectorũ
locoꝝ⸗ꝗ bona ſubditoꝝ accipiũt ꝯtra ꝓhi
bitionẽ dei ⁊ ĩ diſpendiũ ꝓprie ſalutis⸗ et
qñ poſſẽt licite ad honorẽ dei recipe bona
ſubditoꝝ tunc nolunt⸗qꝛ ꝗlibet dñs terre
poſſet pecuniariã pęnã imponere blaſphe/
mantib⁹⸗⁊ ſtricte ab eiſdẽ talẽ pęnã pecu/
niariã recipe ⁊ ad honorẽ dei expendere.

Alius ſermo de eodem⸗

Vt quid cogitatis mala in
cordib⁹ vr̃is. Iſtũ ſermonẽ que/
re infra ĩ ſmone de cogitationi/
bus⸗cxlviij⸗

Dñica⸗xx⸗ Sermo⸗CXXIIII⸗ď nuptijs ſpiritualibus⸗

Simile factũ
eſt regnũ celoꝝ homini ꝗ fecit
nuptias filio ſuo. Matthei
xxij⸗Sciẽdũ ꝙ nuptie ſũt triplices⸗ſcȝ car
nales ꝗ̃ fiũt int̃ virũ ⁊ vxorẽ. Spũales ꝗ̃
fiũt int̃ aĩaȝ ⁊ chriſtũ. Et celeſtes ꝗ̃ fiũt in
celo. Vñ ď ſpũalib⁹ nuptijs ſpecialit̃ in ꝑ
ſenti ſmone tria ſũt dicẽda. Primo quõ
aĩa dr̃ ſponſa chriſti⸗⁊ ꝗ̃ chriſt⁹ fecit ꝓ ea vt
eã ſibi copularet. Secundo ꝗ̃ dȝ hr̃e aĩa
vt deo ſpõſo ſuo placeat. Tertio exẽplaȝ
R' Circa ꝑmũ ſciendũ ꝙ aĩa hoĩs dr̃ ſpõ/
ſa chriſti⸗qꝛ ſibi copulata ẽ in baptiſmo ꝑ
fidẽ. Vñ dicit dñs ꝑ ꝓphetã Oſee⸗ij⸗Ad
quãlibȝ aĩaȝ Spõſabo te mihi ꝑ fidẽ. Et
ſic celotes terren⁹ ꝓ puella quã ſibi copu/
lare cupit⸗int̃ cetera quinqȝ facit ꝗb⁹ celũ
ſuũ illi apit⸗ſic ⁊ celotes ille celeſtis⸗Pri/
mo ille celotes terren⁹ portat ꝓ amore pu/
elle quaȝ diligit ſertum⸗chirothecas de/
pictas ⁊ calceos exciſos⸗cingulũ latum ⁊
depictũ⸗veſtes curiales⸗Secũdo ꝓ amore
ei⁹ ipſe cantat cãtilenas amatorias. Ter/
tio ei tribuit pulcra clinodia. Quarto ꝓ
illa laborat. Quinto aures puelle pulſat
rogãs eã tã ꝑ ſeipſũ ꝗ̃ ꝑ lr̃as ⁊ ꝑ amicos.
Sic de⁹ feruẽtius omni celote terreno la/
borauit⸗vt aĩaȝ tuam ſibi attraheret⸗⁊ vt
tibi placeret. Sertũ⸗i⸗ſpineã coronaȝ ꝓ te
publice portauit chirothecas depictas et
calceos exciſos⸗i⸗vulnera manuũ cruẽta/
ta⸗ac pedũ foramina ꝓ te tulit⸗ cingulum
depictũ⸗i⸗liuorẽ flagelloꝝ⸗veſtes curiales
id ẽ⸗veſtẽ purpureã⸗ſ⸗ pilati ⁊ herodis ti/
bi ad laudẽ ⁊ gloriã⸗ſibi ꝟo ĩ opprobriũ
⁊ illuſionẽ. Secũdo cantilenas amato
rias ĩ cruce altiſſime cantauit⸗ nec vnã ꝗ/
dem⸗h̃ ſeptẽ omni ĩſtrumẽto muſico dul/
ciores. Ad quarũ melodiã ſol ĩ celo obſcu
rat̃⸗latro ĩ cruce ꝯuerſus ẽ. Maria iuxta
crucẽ turbabat̃⸗terra ꝯtremuit⸗ ⁊ velũ tẽ/
pli ſciſſum eſt a ſũmo vſqȝ deorſũ⸗De iſto
cantico dr̃ in pſ. Et nocte canticum ei⁹⸗ſ⸗
cũ ſol obſcurat̃. De ꝗlibet ſupradictoꝝ et
infra dicendoꝝ dr̃ Eſa⸗ix⸗ Zelus dñi ex
ercituum faciet hec. Tertio dat ⁊ dedit
clinodia nobiliſſima ꝓ aĩe ſue dilectione⸗
nõ aũt ď burſa⸗h̃ ď corde ſuo ſanguineȝ ⁊
aquã ⁊ clauiculos pedum ⁊ manuũ eius.
Quarto ꝓ ipſa aĩa multiplicit̃ labora/
uit qſi in torneamẽto. Zeloto enĩ amore
totus clype⁹ ſuus ꝑforat⁹ ẽ. O nobil' dña
tibi totũ ad laudẽ ⁊ honorẽ ñ ſibi ad vtili/
tatẽ ſubſtãtialẽ Eſa⸗ij⸗Dñs ſic fortis egre/
diet̃⸗ſic vir pugnator ſuſcitabit celũ. Tã
fortit̃ ibi ꝯ hoſtes nr̃os dimicauit⸗ꝙ cica
trices ꝗ̃s ibi ꝑtulit vſqȝ ĩ vltimũ diẽ iudi/
cij ñ obducent̃⸗⁊ ſine dolore obſuabit⸗ſcȝ
ĩ ſignũ amoris tui⸗imo dubiũ ẽ an velit ip/
ſas cicatrices etiã poſt iudicium ſeruare.
Quinto rogat miſerabilit̃ cũ lr̃is ve⸗ ⁊
no⸗te⸗⁊ ꝑ ſeipſũ multiplicit̃ ĩ euãgelio ⁊ ꝑ
nũcios⸗i⸗ꝑdicatores. De ꝑmo Eccl⸗xxxv.
Bñplacitũ ẽ deo recedere ab iniquitate.

ꝛ deꝑcatio recedere ab iniuſticia. Eſa. lxv
Expandi manꝰ meas tota die ad pplm i-
credulū q̇ graditᷣ in vijs nō bonis. Lū de
q̇buſdam cōqueritᷣ Hiere. xv. Laboraui
rogās. ꝛ tñ a vijs ſuis nō ſūt reuerſi. Per
tertiū rogat ſcʒ ꝑ ꝑdicatores q̇ nuncij ſui
ſūt. ꝛ q̄ſi os ſuū. Vñ q̄tiens ꝑdicatorē au
dis vel audiſti. totiēs rogauit te deꝰ con-
uerti q̄ſi ore ſuo. Luce. x. Qui vos audit
me audit. Exo. Perge ḡ et ego ero in ore
tuo docēs te q̇d loq̄ris. Et nō ſolum dñs
mādat hoī ꝑ ꝑdicatores. ſʒ etiā ꝑ ſe rogat
vt ꝯuertatᷣ. dicēs ī canticis q̄ter. reuꝰtere.

L Circa ſecundū ſciendū ꝙ ſpōſa chriſti
dʒ quinqꝫ hr̄e q̄ docuerūt Sarā ꝑentes
eiꝰ vt ſponſo ſuo ſcʒ chriſto placeat. Pri-
mū ē honorare ſoceros. Chriſtꝰ eni factꝰ
ē ſpōſus ī baptiſmo aīaꝝ noſtraꝝ ꝑ fidē.
Cuiꝰ pater ſcʒ deꝰ ē ī celo. Cuiꝰ mater in
terra ē ſcʒ beata ꝟgo. Patrē eni eiꝰ ī hoc
honorare debemꝰ. vt obediamꝰ ei in his q̄
ꝑcepit. vt oīa oꝑa nr̄a ad honorē ipſiꝰ or-
dinemꝰ. Ad h̄ hortatᷣ apl̄s cum dicit: Oīa
q̄cūqꝫ facitꝭ ī ꝟbo vel facto. ī noīe dñi fa-
cite. Matrē eiꝰ ſimilitᷣ honorare debemꝰ.
vt ſcʒ ipſaʒ diligamꝰ. ꝛ eā ſignantᷣ ī caſti-
tate ꝛ hūilitate ſeq̄m̄. Secundū ē dili
gē maritū. i. xp̄m. Et ipſe vere digne dili-
getᷣ. fecit eni ꝓ aīabus nr̄is qđ nūqꝫ aliq̇s
maritoꝝ feciſſet ꝓ ſua vxore. Quis enim
ſanguinē ſuū ita copioſe effūderet vt vxo-
ri ſue balneū faceret. ſic̄ chriſtꝰ fecit ſponſe
ſue. Itē ſi q̇s haberet vxorē defunctā nū-
quid ꝑmitteret ſe occidi vt ꝑ mortē ſuam
vxor ſua viuificaretᷣ. Et h̄ chriſtꝰ fecit. qꝛ
ꝓ aīa nr̄a mortuꝰ ē. nec eni h̄ ſuffecit ſue in
cōꝑabili dilectioni. q̇n ipſe dat ſe aīabus
nr̄is quotidie ī cibū. ꝛ ſanguinē ſuū ī potū
Vñ Ioh. vi. Caro mea vere ē cibꝰ ꝛ ſang
uis meꝰ vere ē potus ꝛc̄. Tertiū ē ꝙ dʒ
regere domū ꝛ familiā. domū. i. cor ꝛ con-
ſciētiā. vt oīa ibi ſint pulcra. nil feditatis.
vel immunditie hn̄tia. ꝛ oīa q̄ facit faciet
pure ꝓpᷣ deū. ꝛ ſi aliq̄n facit ꝯtrariū. ꝙ h̄
ꝑ ꝯtritionē ꝛ ꝯfeſſionē optime purgetur.

M Item regere dʒ familiā. Habet eni aīa
id ē chriſti ſpōſa tres puellas nobiles ſer-
uientes ei interius. ꝛ quinqꝫ minꝰ nobiles
exteriꝰ. Tres interius ſuiētes ſūt tres po-
tentie aīe. ſcʒ memoria. intellectꝰ ꝛ volun-
tas. illas ſuitrices ſpōſa aīa ſic regat vt. ſ.
memoria ſit camera patris. in qua pater
habitet ꝑ cōtinuā recordationē. ītellectꝰ
ſit camera filij. in q̄ habitet per vere fidei
cognitionē. voluntas ſit camera ſpūſſan-
cti. in q̄ habitet ꝑ amorē. Quinqꝫ puelle
exteriores ſūt quinqꝫ ſenſus corꝑis. quos
regere dʒ ſponſa chriſti. vt oculi nō vide-
ant q̄ nō licet videre. qꝛ ſm Greg. Nō li-
cet videre qđ nō licet cōcupiſcere. Similitᷣ
auditus cuſtodiendꝰ ē. ne quicqꝫ indecēs
aut malū libentᷣ audiat. Similitᷣ pedes q̇
ad greſſum. Manꝰ q̇ ad tactū cuſtodien-
de ſunt. ſic đ alijs. Quartuʒ ē ſuire ad
mēſam ꝛ ad lectū. qꝛ ſpōſa chriſti dʒ chri-
ſto ꝑꝑare lectū. i. ꝯſciētiaʒ bonā puram. ꝛ
ſecurā. Vñ Cantꝭ. ꝑ. Lectulus nr̄ floridꝰ
Vñ Salomon. Secura mēs q̄ſi iuge cō
uiuiū. Bern. Magne diuitie ſūt bona cō
ſciētia. et reuera q̇d ī rebꝰ meliꝰ. q̇d ī corde
dulciꝰ. q̇d in terra q̇etius atqꝫ ſecurius bo
na ꝯſcīa. Ecōꝰ ē đ mala ꝯſcīa. Iſid. Nul
la pena ḡuior ē cōſciētia mala. Vis autē
nunqꝫ eſſe triſtis. tūc bn̄ viue. bona cōſciē-
tia ſemꝑ gaudiū hʒ. Reus animꝰ nunqꝫ ē
ſecurus. Itē ſpōſa chriſti ſuire dʒ ſponſo
ſuo ad mēſam. ſ. ꝑꝑando ei bona cibaria
q̄ ſunt bona oꝑa. q̄ q̇s facit in gr̄a. Unde
Ioh. iiij. Meus cibꝰ ē vt faciā volūtatem
eius q̇ miſit me. Ergo quot bona oꝑa fa-
cis tot fercula chriſto ſpōſo tuo ꝑꝑaras. ꝛ
ſpōſa chriſti dʒ diligentᷣ oꝑa ſua facere. et
nō vſqꝫ ad mortē differre. nec de die ī diē
ꝓtrahere. Vñ Ioh. ix. Oꝑamini dū dies
ē. veniet enim nox q̄n nemo oꝑari poteſt.
Quintū ē ſe irreꝑhēſibilē exhibere co-
rā hoībꝰ exteriꝰ vel ī domo interiꝰ ne aliq̇s
ſcādaliçet moribꝫ. verbis. vita vel exēplo

Vñ ſciendū ꝙ ad exteriorē diſciplinaʒ N
inducūt nos tria. Primū ē vt ꝯſideremꝰ
q̄liter cū illo ſanctos angelos letificamus
qꝛ angeli gaudēt q̄n vidēt bonos geſtus ī
nob. Secūdū ē. ſi ꝯſideremꝰ ꝙ ꝓximus nr̄
inde emendatᷣ. Tertium eſt ꝙ ſpiritualis

diſciplina ꝯſeruat ĩ nobis gr̃az. Sȝ di-
ceres·ꝑ q̃ quis cognoſcit ꝙ ẽ ſpũalit̃ diſci
plinatꝰ. Rñdetᷣ ꝑ tria. Primum vt ſi hõ
humiliet ſe ĩ oĩbꝰ opibꝰ ⁊ geſtibꝰ. Sc̃dm
ẽ ꝙ hõ ſit dulcis in ꝟbis·qui enĩ plane ⁊
dulciter loquit̃ ⁊ rñdet ꝓximus eſt deo ⁊
hoĩbꝫ dilectus. Tertiũ ſi oĩbꝰ opibꝰ mori-
bus ⁊ geſtibꝰ ⁊ motibꝫ timet deũ offẽdere
⁊ ꝓximũ ſcãdaliçare. Exemplũ. Que-
dã erat puella ĩ alexandria·q̃ ſeipſaȝ fecit
includi ⁊ ꝑ foramen exiguuȝ emolimenta
ſuſcepit·⁊ nec viros nec mulieres in decem
annis vidit·nec vultũ ſuũ alicui oſtendit
Et cauſaȝ ſuę incluſiõis referebat dicẽs:
ꝙ cuiuſdã iuuenis animꝰ ĩ mea pulcritu-
dine fuit lęſus·⁊ ne viderer ⁊ eũ ꝯtriſtarẽ
vel ꝑderem malui me q̃diu vixero potius
includi·q̃ aĩaȝ ꝓximi mei ad ſimilitudĩeȝ
dei factã·cũ pulcritudine mea a deo retra
here ⁊ occidere. Itẽ cum q̃reret̃ ab ea quõ
ſic poſſet viuere. Rñdit: A principio diei
paſſionẽ chriſti meditor·⁊ orõni vacor·et
opus ex lino facio·poſtea ꝓphetas·patri-
archas·apoſtolos·martyres·ꝯfeſſores·et
virgines cogitatione diſcurro·meditãdo
quõ clare vidẽt faciẽ dei ĩ cęlo·⁊ quõ ipſis
mille anni ſunt tanq̃ dies heſterna q̃ ꝑte-
rijt ante ꝯſpectũ dei·cęteris horis cibũ ca-
pio. Appropinquãte nocte dñm meũ cuȝ
maxima quiete glorifico ⁊ laudo·finemq̃
vitę meę cũ ſpe bona patienter expecto·

De eadẽ dñica Sermo CXXV De penis inferni·

Ligatis manibus ⁊ pedibꝫ mittite eũ in tene
bras exteriores. Matth·xxij·
In h̃ ꝙ dãnati habebũt liga
tas manꝰ ⁊ pedes dat̃ intelligi ꝙ nũq̃ ab
illa pęna poterunt exire. In h̃ ꝙ ſũt miſſi
ĩ tenebras exteriores·dat̃ intelligi ꝙ nũq̃
dei miſericordiã poterũt adq̃rere. Dicun
tur enĩ tenebrę infernales exteriores·quia
ſũt extra ambitũ diuinę miſericordię. Vñ
Greg·ix·moral·Quicq̃ ad inferni mala
toleranda deſcẽderit·nequaq̃ vlteriꝰ ad
lucẽ redibit·qꝛ nequaq̃ vltra miſericor-
dia ꝑcentis liberat quos ſemel in locis pę
nalibꝫ iuſticia iudicãtis dãnat·q̃ dicit Li
gatis manibꝫ ⁊c. Unde ſciendũ ſic an- D
geli hñt nouẽ choros in cęlo·ſic damnati
habent ꝑncipalit̃ nouẽ pęnas in inferno.
Primo ibi ẽ calor ignis. Vñ chriſtus
dicit ĩ iudicio illud Matth·xxv. Ite ma-
ledicti ⁊c. Et ignis infernalis ⁊ noſter diſ-
ferũt·ſic ignis pictꝰ ĩ pariete ⁊ verus ignis
Si q̃s digitũ ꝑ horã deberet tenere ĩ ꝑſen-
ti igne multũ affligeret̃·quõ tũc affligẽdi
ſunt q̃ cũ corpe ⁊ aĩa ĩ igne ĩfernali in ęter
nũ cruciandi ſunt·vbi pęnę eoꝝ nunq̃ fi-
nẽ habebunt·qꝛ ſm Ariſto·ij·de ge· Im-
poſſibile eſt infinita ꝑtranſire. Vñ ſi ali-
cui dãnato fieret talis optatio ſiue con-
ditio·vt deꝰ ad eũ diceret·hãc gr̃am tibi
facio o aĩa·volo ꝙ oĩa frumenta q̃ vnq̃
creuerũt ab initio ſęculi ad vnũ cumulum
cõgregent̃·⁊ ſemꝑ poſt mille annos vnuȝ
granũ d illo accipiat̃·⁊ ſic cõſũpto cumu-
lo tu ſalua fias·illa aĩa deberet deo gr̃as
referre·⁊ inſuꝑ dicere: Bñdictꝰ dñs ĩ do-
nis ſuis·qꝛ pęna mea q̃uis maxima·ad-
huc finẽ habebit·⁊ q̃uis adhuc ꝑ multa
⁊ inumerabilia milia annoꝝ me pati opor
teat. Sȝ nõ ita erit·qꝛ ĩ inferno nulla ẽ re
demptio·qꝛ pęna ⁊ ignis infernalis ẽ infi-
nitꝰ. Vñ Eſa·vlti· Ignis eoꝝ nõ exting-
uet̃. Vñ etiã Ariſto·viij·phi· Finiti ad ĩ-
finitũ nulla ẽ ꝓportio. Et h̃ quis cogitare
deberet·cũ peccare ꝓponeret·ꝙ digitũ ſuũ
ad ignẽ applicare vellet ⁊ ꝓbare·an ꝑſen-
tẽ ignẽ poſſet ſuſtinere·q̃d ſi ñ·quõ tũc ig-
nẽ ĩfernalẽ ęternalit̃ ſuſtinebit: Vñ legit̃
ĩ vitaſpatrũ·ꝙ q̃dam ſanctus pater ꝑ q̃n
dam mulierẽ maxime eſt tẽptatus q̃ vo-
lens ꝓbare an poſſet ſuſtinere pęnã infer-
ni q̃ illi peccato luxurię debet̃·cõbuſſit di-
gitos ſuos·⁊ ſic cõpeſcuit ĩ ſe illã vehemẽ
tem carnis temptationẽ. Secũda pę- D
na eſt frigus intolerabile·nam damnati d
maximo calore ꝓijciũtur in maximum fri-
gus·⁊ in hac cõmutatiõe pęnę eoꝝ aggra
uantur. Unde Iob·xxiiij· Tranſibũt ab
aquis niuiũ in calorẽ nimiũ·⁊ econuerſo.
Vñ Fulgentius in quodã ſmone dicit:
Duo principalia tormenta ſunt in infer-
no·ſcilicet intolerabile frigꝰ·⁊ calor ignis

inextinguibilis. Vñ legit̃ ī euãgelio. Ibi
erit fletus ⁊ ſtridoꝛ dentiũ. fletꝰ nãq̃ in ca
lefactiõe ꝯ caloꝛe naſcit̃. ſtridoꝛ xͦo dẽtiũ
ꝯ frigoꝛe oꝛit̃. Tertia pena ē maximꝰ fe
toꝛ. nec mirum q2 ibi tot cadauera crema
bunt̃. q2 ſi hic vnũ cadauer ī ignē poneret̃
fetoꝛē emitteret ītolerabilē. q̇d tũc erit ibi.
vbi q̃ſi īfinita cadauera ī igne ⁊ ſulphure
cõburẽda ſũt. Vñ Apoc. xxi. Pars illo
rum ī ſtagno ⁊ igne ⁊ ſulphure. Iohel. ij.
Aſcẽdit fetoꝛ eiꝰ ⁊c. O pctõꝛ ſi timeſ fetoꝛē
pñtis ſeculi. q̃re ñ times fetoꝛē īferni. Nã
ſicͭ odoꝛ ſuauiſſimꝰ ē ī celo. q̇ ſup oīa aro
mata huiꝰ mũdi eſt. ſic econuerſo ille fetoꝛ
maioꝛ ē q̃ ſi oīa cadauera mũdi ī pice ſul
phure ⁊ igne cremarent̃. Et q̇libet hõ h̃ co
gitare deberet. qñ aliq̇d fetet in p̃ſenti qͦd
eũ ledit. q̇d tũc ī inferno fiet ⁊ quõ ſuſtine
bit tũc iſtũ fetoꝛē futurũ. ſi illud modicũ
qͦd hic fetet ſic te ledit. Sic etiã qñ q̇s ali
quid dulce guſtat. vel aliquã rē pulcram
videt. cogitare dꝫ ꝯ dulcedine celeſtiũ et
claritate ⁊ pulcritudine electoꝛũ. Unde
Bern. Dulcedo oiũ creaturaꝝ ſi q̇s de
bite aduṫit. nihil aliud ē niſi qͦd ad illam
eťnã dulcedinē nos inuitat. Sic ſimile ē
ītelligẽdũ ꝯ penis. Quarta pena īferni
ē fames ⁊ ſitis. Vñ p̃s. Famē patiẽt̃ vt ca
nes. Hãc penã guloſi cogitare deberẽt q̇ h̃
ī crapula die ⁊ nocte viuũt. ⁊ laute come
dũt. ⁊ p̃cioſa pocula bibũt. ⁊ ſic ī volupta
te carnis q̇tidie viuũt. Quibꝫ chriſtus in
euãgelio maledixit Luce. vi. Ve vobis
q̇ nũc ſaturati eſtis. Et ecõuerſo dic̃ de bo
nis q̇ ī abſtinẽtia viuũt. Beati q̇ nũc eſu
ritis. q2 ſaturabimini. Itē nõ ſolũ patien
tur famē. h̃ etiã maximã ſitim. q2 ſũt ī ma
ximis caloꝛibꝫ. ex q̇bꝰ generat̃ maxima ſi
tis vt h̃ patet ī euãgelio Luce. xvi. ꝯ epu
lone q̇ petiuit vnã ſolã guttã aque dicẽs:
Pater Abraam. mitte laçarũ vt intigat
extremam digiti ſui ī aquam vt refrigeret
linguã meã. q2 valde crucioꝛ ī hac flãma.
Et ſimile ꝯtinget ill' q̇ h̃ ī ebrietate viuũt.
q2 ſcḋm Salomonē. p q̃ hõ peccat. p hec et
toꝛquet̃. Vñ ſic h̃ bibũt dulcia pocula. ſic
ibi habebũt amara pocula. de q̇bus dicit

p̃s. Ignis ſulphur ſp̃us p̄cellaꝝ. p̄s calic̃
coꝝ. Sic eñi vinũ ī pñti itrat ī hoīeꝫ ⁊ coꝛ
letificat. ſic amaritudo potꝰ infernalis to
tũ hoīem oībꝰ mẽbꝛis penetrat ⁊ ꝯtriſtat.
Et ꝯ h̃ quere vnũ exemplũ ſer. xcix. P.
¶ Quinta pena īferni ē hoꝛrida viſio. ſ. R
inſpectio demonũ. Sicut eñi deꝰ ⁊ ſancti
delectabilit̃ ſũt vidẽdi. ita ecõuerſo ī infer
no hoꝛribilis ē viſio demonũ ⁊ dãnatoꝛũ
q̇ ſi nullã aliã penã haberẽt iſta eis ſuffice
ret. Vñ legit̃ ꝙ q̇dã frater iacẽs ī agone.
⁊ videns demonē hoꝛribiliter clamauit. ⁊
poſtq̃ fratres ad ipſũ venerũt ⁊ cauſaꝫ cla
moris quererẽt. ı ñdit dicẽs ſe vidiſſe hoꝛ
ribilē viſionē demonũ. ⁊ ſi daret̃ ei optio
potiꝰ vellet intrare ardentē clibanũ. q̃ il
lã hoꝛribilē viſioneꝫ adhuc ſemel videre.
Et h̃ illi ꝑpendere deberẽt. q̇ h̃ viſum ſuũ
ad vanitatē huiꝰ mũdi ſpargũt. videndo
choꝛeas ⁊ oꝛnatas mulieres. ı q̇ deũ q̇nq̃
g̃uiter offendũt Matth. v. Qui viderit
mulierē ⁊c. Itē h̃ illi delicati attẽdere de
berẽt. q̇ h̃ nõ poſſunt videre hoīeꝫ leproſũ.
vel alios infirmos hoīes abhoꝛrẽt videre
quõ tũc videre poterũt demones ⁊ dãna
tos ī inferno. ¶ Sexta pena ſũt vincula S
⁊ tenebre. Vñ dr̃ in verbis p̃miſſis. Liga
tis manibꝫ ⁊ pedibꝫ ⁊c. Qui h̃ in mũdo p
illicitos tactꝰ ⁊ greſſus deũ offenderũt. ſcꝫ
amplexãdo ⁊ oſculãdo ⁊ alios ⁊ ſeipſos il
licite tangẽdo. ſimilit̃ choꝛiçando ⁊ ſaltan
do. et q̇ alias ſupbe cum pedibꝫ incedẽdo
deũ offenderũt. tales enim maledicẽt ſibi
cũ mẽbꝛis ſuis dicẽtes: Maledicte manꝰ
mee q̃ p malũ ⁊ illicitũ tactũ priuaſtis me
coꝛona glorie. iam ꝓpter vos ducar ad ig
nem ꝯ q̇ nũq̃ egrediar. Ve vobis pedes
mei maledicti. q̇d mihi miſero imputaſtis
ꝙ p malum greſſum veſtrũ mihi ianuam
celi clauſiſtis. Ingredimini poꝛtas infer
ni que vobis nunq̃ amplius aperientur.
O maledicti oculi qui nunq̃ pro peccatis
meis veraciter vnam lachrymam fudiſtis
Iam incipit veſter fletus intolerabilis cũ
p mille milia annoꝝ meroꝛem habebitis.
nunq̃ inde cõſolationē habituri. O ma
ledictũ coꝛ meũ. q2 iam incipit triſticia tua

quã nunq̃ ſequit᷑ aliq̃ leticia ⁊ cõſolatio.
L ¶ **Queritur** ħ vtrũ ĩ inferno ſit aliq̃ lux
Rñdet᷑ ꝙ ibi ẽ lux mixta fumo ad vidẽdũ
ea q̄ ꝯtriſtãt dãnatos. Vñ Iſido· de ſũ·
bo·li·iiij· Ignis gehẽne lucebit miſeris ad
augmẽtũ pene·vt videãt vñ doleãt·⁊ nõ
lucebit ad ꝯſolationẽ vt videant vñ gau/
deãt·ħ patet q2 dãnati ſũt ĩ maxima pe/
na inuidie·ſic iſti ĩ celo maximã hñt chari
tatẽ·ſcȝ ꝙ videt alios beatos ĩ celo. Et ex
ħ dãnati maxime torquebunt᷑· q2 inuidẽt
illis ꝺ tãta gloria·⁊ dolẽt ꝺ ſeipſis ꝙ talẽ
⁊ tantã gloriã peccãdo amiſerũt. Et iuſti
videbũt ⁊ letabunt᷑·ꝯſiderãtes q̇d euaſe/
rũt· Vñ etiã Greg· Vt pctõres ĩ ſuppli/
cio ampli⁹ puniant᷑·eoꝝ videt gloriaȝ q̊s
M ꝯtẽpſerũt. **Queritur** an dãnati recor/
dent᷑ ꝺ bonis q̄ hic ĩ p̄ſenti habuerũt. Rñ/
det᷑ ꝙ ſic·⁊ ħ ẽ augmẽtũ pene eoꝝ. Unde
Hiero·ĩ originali ſup Eſaiã In cõſũma
tione mũdi p̄teritaꝝ delitiaꝝ recordatio
erit materia cruciatuũ Vñ q̇ hic diues fu
it ⁊ ibi paup erit·iſte recordabit᷑ volupta/
tũ ⁊ delitiarũ q̃s habuit ĩ cibo ⁊ potu et in
veſtitu·vt eo plus torqueat᷑. Similit᷑ q̇ ħ
ĩ honore fuit·⁊ ibi deſpect⁹ ⁊ miſer erit. Si/
milit᷑ q̇ hic ſe ſup alios exaltauit·erit et ibi
ſuppreſſus ĩ igne ĩfernali. Oẽs tales recor/
dãt᷑ p̄teritoꝝ bonoꝝ·⁊ ħ cedit eis ĩ augm̃/
tũ pene ⁊ triſticie· Vñ Boeti⁹ in ꝺ ꝯſol·
Infelicíſſimũ gen⁹ infortunij eſt recordari
fuiſſe felicẽ. Hoc ꝓbat᷑ ſic·q2 cũ q̇s ꝺ diui
tijs ad magnã paupꝑtatẽ ⁊ penuriã ꝑuene
rit·ita ꝙ oportet eũ poſt abũdantiã ſuſti/
nere miſeriaȝ·iſte multo pl⁹ ledit᷑·q̃ȝ iſte q̇
ſemp ĩ paupꝑtate vixit·q2 difficile ẽ ꝯſueta
dimittẽ Vñ Ariſto·ĳ·ethico· Separi ab
amicis ⁊ ꝯſuetis miſerabile ẽ· **Septima**
pena ẽ miſerabilis clamor ⁊ fletus dãna/
toꝝ·⁊ inſup horribilis vlulat⁹ demonuȝ.
Nã ſicut delectabile ẽ audire canticũ in
celo ⁊ laudẽ angeloꝝ·q̇ inceſſabili voce ꝓ
clamãt: Sanct⁹ ſanct⁹ ſanctus dñs deus
ſabbaoth ₢c. Similit᷑ dulce ẽ audire lau/
dem beatoꝝ·q̇ ꝯtinue deũ laudãt. Unde
p̄s. Beati q̇ habitãt ĩ domo tua ₢c. Sic
ecõuerſo ẽ horribile ⁊ terribile audire cla/
morẽ dãnatoꝝ ⁊ vlulatũ demonuȝ· Vñ
ꝺ clamore demonũ di᷑ Zach·xij. Plãgit
terra ſcȝ ĩfernalis familie ⁊ familie ſeorſũ.
Nã ſeorſũ clamat ⁊ plãgit familia ſupbo/
rũ ⁊ ſeorſum familia auaroꝝ·⁊ ſic ꝺ alijs.
Et ſi triſte ẽ ĩ p̄ſenti audire clamoreȝ hoĩs
hulati· q̇d tũc erit vbi oẽs dãnati cla/
mabunt. Ve·ve·ve· vt habet᷑ Apoc·viij·
Ve ꝙ vnq̃ȝ nati ſum⁹·ve ꝙ ſꝫm carnẽ vi/
xim⁹·ve ꝙ vnq̃ȝ illicite gauiſi ſum⁹·⁊ qui
ħ magis lete cantauerũt ⁊ illicite cũ cachi/
nis irriſerũt ⁊ ĩ muſicis fiſtulis ⁊ ĩ citharis
maiorẽ cõplacẽtiã habuerũt·tales ĩ futu/
ro triſtabili⁹ clamabũt ⁊ flebũt Luce·vi·
Ve vob q̇ nũc ridetis q2 poſtea flebitis.
¶ **Octaua** pena ẽ mors eťna et ꝑpetua X
triſticia ſine oĩ ꝯſolatione·p̄s· Mors de/
paſcet eos· Et ſi tpal᷑ mors· q̄ ſꝫm Ariſto·
nihil aliud ẽ q̃ȝ receſſus aĩe a corpe·ita ho/
minẽ cruciat ꝙ nec ſtare nec ſedere nec q̇c/
q̃ȝ facẽ põt ꝑ dolore· O q̇d tũc faciet ꝑpe/
tua mors ĩ dãnatis: Vñ Greg·in omel·
Erit enĩ miſeris mors ſine morte·defectus
ſine defectu·q2 mors ibi ſemꝑ incipiet·de/
ficere neſcit. Vtinã dãnati mori poſſent·ſꝫ
heu neſciũt. Apoc·ix· In dieb᷒ ill᷑ q̄rẽt ho/
mĩes mortẽ ⁊ ñ iueniẽt. Si enĩ dãnat⁹ ha/
beret oĩa regna mundi libent᷑ daret vt ſe/
mel mori poſſet· Vñ Aug⁹ ĩ ſer· Quare ĩ
ĩferno mors quer᷑it᷑ ⁊ nõ inuenit᷑·qm̃ q̇bus
ĩ ħ ſeculo vita offert᷑·⁊ nolũt accipe·ĩ infer
no querẽt mortẽ ⁊ nõ poterũt inuenire· O
q̃ȝ ſtultũ ẽ in peccatis viuere·⁊ ĩ eiſdẽ pſe/
uerare· q2 talis ꝑ tale gaudiũ priuabit᷑ et/
no gaudio. Greg· Nemo põt ħ gaudere
cũ ħ ſeculo·⁊ illic regnare cũ deo ¶ **No/** A
na pena ẽ ſepatio a deo ⁊ beata virgine
Maria·⁊ ab oĩbus ſanctis dei ⁊ angelis.
Inſup iungi lucifero ⁊ oĩb⁹ demonib⁹ in
inferno. Et iſta ſepatio a deo ⁊ ſanctis eſt
amariſſima pena. Unde Chryſoſto· ſup
Matth· Due ſũt pene ĩfernales·excidi·⁊
ĩ ignẽ mitti. Multi gehẽnã abhorrẽt· ego
x̄o caſũ glorie multo maiorẽ aio· q2 decẽ
milia meli⁹ eſſet ſuſtinere fulmĩa q̃ȝ chriſti
faciẽ mãſuetiſſimã auſaȝ ĩ iudicio videre
⁊ ab ip̄a ſepari Qȝ enĩ amariſſimũ ſit exclu
di a d̄o ⁊ ab oĩb᷒ electis dei·oñdit Chryſo·
ĩ q̇dã ſer· dicẽs ſic: Excludi a bonis eťnis

⁊ alienũ effici ab his q̃ ꝑparata ſunt ſanctis· tantũ cruciatuꝫ ⁊ doloreꝫ infert· vt ſi nulla extrinſecus pena torqueret· hec ſola ſufficeret· Vñ Hugo li· j· ꝺ aĩa. Quiſ putas tũc meror erit· q̃ triſticia cũ ſepabũtur impij a ꝯſortio ſanctoꝝ ⁊ a viſiõe dei· ⁊ traditi ĩ poteſtatẽ demonũ· ibũt cũ ipſis ĩ ignẽ eternũ· Ibiq; ſemp erũt ſine fine in luctu ⁊ gemitu. De diſpoſitione corpum

B dãnatoꝝ· quere ante ſer· l· E ¶ Pena inferni q̃ꝫ grauis ſit patet ex dictis ſctõꝝ doctoꝝ. Bern̄· dicit ꝙ vna ſcintilla gehenne ignis pl⁹ ledit peccatoreꝫ q̃ꝫ ſi vna mulier ĩ labore ⁊ ptu ꝑlis ꝑſeuerãdo duraret mille annis. Vñ Anſel· dicit: ꝙ ſi oẽs hoĩes nati ab Adam vſq; ad hodiernã diẽ viuerẽt· ⁊ oẽs ꝑdicatores boni eſſent ⁊ ꝺ minutiſſima pena inferni predicarẽt· oẽs illi ꝑpalare nõ poſſẽt minutiſſimã penã. Similit̃ dicit ꝺ gaudijs eternis· ꝙ etiã oẽs illi eterna gaudia reſerare non poſſent. Vñ etiaꝫ Aug⁹ dicit: Si oẽs hoĩes nati ab Adã vſq; ad hodiernũ diẽ· ⁊ q̇ adhuc naſcituri ſunt· ⁊ oĩa gramina q̃ vnq̃ꝫ exorta fuerũt eſſent hoĩes· ⁊ ſi vnã penã quã patit̃ aĩa ꝓ vno peccato mortali ĩ inferno ſuſtinerẽt· tũc q̃libet ꝓ ſua pte haberet maiorem penã q̃ꝫ oĩa tormẽta q̃ oẽs ſancti martyres· ⁊ oẽs raptores· ⁊ oẽs malefici vnq̃ꝫ paſſi ſunt. Vñ etiã Greg· dic̃ Hoc ꝺ penis excogitari nõ poterit· qꝺ ibi cruciatib⁹

C deditũ nõ fuerit ¶ Exemplũ tale legit̃ ꝺ penis inferni· ꝙ erãt duo fratres quorũ vnus dñi pape erat penitẽtiarius· alt̃ innocẽs ⁊ pius· q̇ diſcurrebant ad ꝑdicãdũ. Tandẽ recepti ſũt ſemel ĩ quodam caſtro cuiuſdã nobilis matrone· vbi miſſaꝫ celebrauerũt· vñ gauiſa dña iſta cogitauit dicens: Nequaq̃ꝫ oportet te hos formidare nec verecundari· ſecure poteris his ꝯfiteri cũ ſint pegrini ⁊ ignoti. Et ſic cũ ꝯfiteret̃ vni ſeniori ſcꝫ· vidit iunior ꝙ ad ſingula peccata ꝺ ore ei⁹ bufo peſſim⁹ egrederetur etiam ab eccleſia rependo. Tandeꝫ enorme pctm̃ cũ ꝯfiteri voluit ꝺ ipſius ore terribiliſſim⁹ draco caput ſuũ emittere cepit· exire tamẽ nõ valuit· qꝛ verecundia victa crimẽ illud celauit· ideo bufones oẽs antea expulſi ad terribilẽ draconẽ redeũtes ĩ os ei⁹ intrauerũt. Fratrib⁹ ṽo recedẽtib⁹ narrauit iunior penitẽtiario iſti quõ totã ſeriẽ dictã vidiſſet ĩ ſpiritu. Tũc territ⁹ penitẽtiari⁹ ad dictã dñaꝫ rediȷt ad exhortandũ eã· quã defunctã inuenit. Vñ contriſtati fratres ieiunijs ⁊ orõnib⁹ ſedulis inſiſtũt· donec die tertia defuncta illis apparuit draconẽ horribileꝫ equitãs cui⁹ collũ duo crudeles ſerpentes amplexãdo cingebãt· ⁊ vbera ei⁹ ſugendo dentib⁹ diripiebant. Cui⁹ etiã oculos duo bufones horribiles poſſidebãt· ⁊ ex ipſis ignis ſulphureus fetidiſſim⁹ emanabat. Eius man⁹ a duob⁹ canib⁹ magnis deuorabãt̃· ⁊ aures ei⁹ ſagittis igneis replebant̃. Cui⁹ etiã caput lacerte venenoſiſſime corrodebãt. vñ fratres territi corruerũt· q̇bus illa: Amici oĩpotentis dei ne timeatis. Nã ego ſũ illa infeliciſſima multoꝝ pctõꝝ vobis ꝑdie cõfeſſa ficte ⁊ nõ integre· qꝛ vnũ pctm̃ qꝺ cũ ꝯſanguineo meo cõmiſi verecũdata ĩ confeſſione celaui· ideo ꝑpetue ſum dãnata· quã penitentiari⁹ ex pte dei ⁊ Jeſu chriſti adiurauit vt cauſas illaꝝ penaruꝫ innueret. Rñdit illa. Capitis mei lacerte puniunt me ꝓpt̃ capitis mei ſupflua ornamenta. Bufones oculoꝝ puniũt illicitos aſpectus meos. Similiter ſagitte puniunt nephãrios auriũ audit⁹. Similit̃ igne ſulphureo punit̃ os meuꝫ ꝓpt̃ ṽba blaſphemie ⁊ ꝓpt̃ detractiões ⁊ cãtilenas ⁊ oſcula turpia ⁊ ṽba ĩdecentia ⁊ vaniloq̇a. Silit̃ ꝓpt̃ illicitos tact⁹ ⁊ ãplex⁹ ſerpentes vbera mea ſugũt ⁊ collũ cĩgũt. Canes ṽo man⁹ meas corrodũt· q̃s extẽdi pl⁹ ad danduꝫ canib⁹ q̃ꝫ paupib⁹ carnes· oſſas· ⁊ alia· et qꝛ eas anulis ⁊ gẽmis ornaui. Hũc etiaꝫ crudeliſſimũ draconẽ equito ꝓpt̃ ſupbiã quã habui ĩ equitãdo· ⁊ in currib⁹ ⁊ in veſtib⁹ ꝑcioſis me ſup alios exaltãdo. ⁊ ꝓpt̃ ꝯcubit⁹ luxurioſos muliebria mea ĩtolerabilit̃ cõburunt̃ cũ tibijs genub⁹ ⁊ femorib⁹ meis. Cui pniari⁹ ait: Que ſunt capitalia pctã qb⁹ ꝑcipue plures dãnant̃: Rñdit illa. Hoĩes maſculini ſexus ꝓpter diuerſa

peccata mortalia damnãtur. Mulieres ve
ro ꝑcipue ꝑpter peccatũ luxurię linguę ꝛ ſu
perflui ornat⁹ ſortilegij et fictę cõfeſſionis
ꝑpter nimiam verecũdiã. Requiſita vero
an ſuffragijs poſſet iuuari. Rñdit horribi
liter non· qꝛ ęternaliter ſũ dãnata· et ſbito
draco ille terribiliter eam crucians ad in
fernum traxit· et poſtea nunq̃ꝫ comparuit.

¶ In eadem dominica. Sermo
cxxvj. Q̃ multi damnantur.

Multi ſunt vo
cati pauci vo electi· In vbis ꝑ
miſſis fit mentio de paucoꝝ ſal
uatione· et h̄ eſt ꝙ etiã dñs dicit Math·
vij· Arta eſt via q̃ ducit ad vitã· ſ· ęternã
et pauci ingrediunt̃ ꝑ eaꝫ. Sed lata eſt et
ſpacioſa q̃ ducit ad ꝑditionẽ· et multi in
grediunt̃ ꝑ eam. ¶ Pro quo ſciendũ ꝙ
ſi vn⁹ ſolus hõ crederet̃ ex toto genere hu
mano ꝑdẽdus· qlibet tũc deberet formida
re ne ipſe eſſet ille vn⁹. Sicut cũ chriſt⁹ di
xit i cęna ſuis diſcipulis. Mat· xxvj. Vn⁹
vr̃m me traditur⁹ eſt: Ceperũt ſinguli tre
pidare et dicere· nũq̃d ego ſũ rabbi· mul
to ꝗ magis cũ ille dixerit q̃ oĩa nouit: Mul
ti ſunt vocati pauci vo electi· timere debe
rent ꝛ tremere vniũſi. Illa eni ſunt terribi
lia oĩb⁹ homĩb⁹ ea audiẽtib⁹ et corde adũ
tentib⁹· Q̃ aũt multi damnãt̃ et pauci ſal
uant̃· patet in figura veterj teſti. Sic in di
luuio aquaꝝ in quo niſi octo ꝑſonę ſalua
ti ſunt ꝑ arcam noe· et multa milia hoĩuꝫ
tam viroꝝ q̃ꝫ mulieꝝ ꝑierũt ꝑ aquã dilu
uij. Per qđ dat̃ nob̄ intelligi ꝙ ſic octo
hoĩes ſaluati ab aquis diluuij pauci ſunt
reſpectu ꝑpli toti⁹ mũdi q̃ ſubmerſi perie
runt· ita pauci ſunt ſaluãdi reſpectu dãna
torum q̃ erũt quaſi infiniti. Eccs· j. Stul
toꝝ infinit⁹ eſt numer⁹· i· damnatoꝝ q̃ ſtul
ti ſunt. Iſta figurata ſunt etiã in ingreſſu
terrę ꝑmiſſionis· vbi inter omnes filios iſ
rael q̃ egreſſi fuer̃t de terra ęgypti et a vigi
ti annis et ſupra· nullus ingreſſus eſt terrã
ꝑmiſſionis niſi duo· ſ· ioſue et caleph. Sꝫ
alij omnes mortui ſunt in deſerto. Sꝫ pu
eri eoꝝ q̃ nati ſunt in deſerto· et q̃ exierũt

de ęgypto introducti ſunt in terrã ꝑmiſſio
nis. Idem etiã ptꝫ in nouo teſtamẽto vbi
legit̃ ꝙ chriſt⁹ decẽ leproſos mũdauit ĩter
q̃s niſi vn⁹ reũſus eſt ad regratiãdũ ꝛ lau
dãdũ deũ· vt habet̃ Luc· xvij. Itẽ ꝙ pau
ci ſaluant̃ põt cognoſci in vita hoĩuꝫ· qꝛ ſo
lũmodo iuſti et boni ſaluant̃· ps. Hęc eſt
por· d· et iu· intra· in eã. Itẽ· j· Petri· iiij·
Iuſt⁹ vix ſaluabit̃. Impi⁹ et peccator vbi
apparebũt? Sꝫ heu pluref hoĩes ſũt ĩiuſti
qꝛ ſm Ioh̄. Tot⁹ mũdus in maligno po
ſit⁹ ẽ. Hoc etiã patet· qꝛ auaritia ſuꝑbia ꝛ
luxuria ꝛ pl̃a alia vitia iã regnãt· j· Ioh̄·
ij. Om̃e qđ eſt in mũdo· aut ẽ cõcupiſcẽtia
carnis· aut oculoꝝ· aut ſuꝑbia vitę. Hoc
ſic ꝑbat̃· qꝛ plures ſunt luxurioſi q̃ꝫ caſti· ꝛ
plures ſuꝑbi q̃ꝫ hũiles· et plures auari q̃ꝫ
miſericordes· et plures ſunt deceptores et
mẽdaces q̃ꝫ veraces· ps. Diminute ſũt ve·
a fi· ho. Ariſ· ij· topicoꝝ· Hoĩes vt ĩ plimũ
ſũt mali· in paucioꝛib⁹ vo boni. Ex q̃ mul
ti ſunt vocati pauci vo electi· et nullus ſcit
an ſit đ ſaluãdis an de dãnãdis· ſm illud
Eccs· ix. Neſcit hõ an odio vel amore di
gn⁹ ſit· Neſcit q̃dã certitudinalit̃· ſ; conie
cturaliter põt hõ bene ſcire. Et ſunt nouẽ ſi
gna ꝑ q̃ vnuſq̃ſq̃ꝫ cognoſcere põt an ſit de
electj et ſaluãdis. Et q̃ꝫto plura ſigna q̃ſq̃ꝫ
de illis nouẽ in ſe inuenerit· tãto maiorem
ſpeꝫ hr̃e poterit· etiã ſi iaꝫ pctõr ſit· adhuc
ſꝑare debet· ꝙ de⁹ ordinabit ſecũ ꝙ ſalua
bitur· et fiat vn⁹ de numero ſaluãdoruꝫ et
electoꝝ qui a deo electi ſunt. De iſto q̃re
infra ſermone cxlix. A

¶ Dominica viceſimaprima.
Sermo cxxvij· de nobilitate.

Erat quidaꝫ re
gul⁹ cui⁹ fili⁹ infirmabat̃ caphar
naum· Ioh̄· iiij· Sicut dic̃ The
oph̄. Iſte rex interfuit miraculo facto ĩ nu
ptijs qñ chriſt⁹ aquã in vinuꝫ mutauit· qꝛ
tũc credidit· ſ; tñ chriſti diuinitatẽ nõ ꝑfe
cte cognouit. Et ad h̄ innuẽdũ illud mira
culũ rememorat euangeliſta dicens: Ve
nit iteꝝ ieſus in chana galileę vbi fecit ex
aqua vinũ· et erat ibi q̃dã regul⁹ cui⁹ fili⁹
E

infirmabat᷑. Ex q̄ h̄ fit mentio de regulo q̇
nobilis fuit· tunc in p̄ſenti ſmone tria ſūt
dicēda. Primo vn̄ nobilitas habeat or/
tū· et q̄ ſūt ſigna nobilitatis. Secūdo q̇d
tenent᷑ nobiles ⁊ p̄lati ſuis ſubditꝭ. Tertio
E q̄ ecōuerſo ſubditi tenent᷑ ſuis p̄latꝭ· Cir/
ca primū ſciēdū ꝙ nobilitas habuit or/
tū ex ꝟtutibꝫ· Vn̄ p̄m⁹ rex iſrl᷑·ſ· Saul ele/
ctus eſt a deo · q̄ꝛ humilis fuit et ꝟtuoſus
j· Reg·xv. Cū eſſes puulus in oculis tuis
cōſtitui te regē ſup omnē p̄plm meū iſrael.
Secūdus rex fuit Dauid· q̇ etiā ꝑpt᷑ ſuā
ꝓbitatem electus eſt a deo. Vn̄ dixit dn̄s
de eo. Jnueni virū ſm cor meū· Ex his ha
betur ꝙ nobiles ex ꝟtute cognoſcēdi ſunt
nō ex longis tunicis vel manicis vel in mul
tis ſciſſuris quas gerūt nec ex natione· alias
mechanici et ruſtici oēs eſſent nobiles·
q̇tquot enī ſūt volūt iā hr̄e ſciſſuras in ve
ſtibus· Q2 aūt nobiles dn̄t eſſe ꝟtuoſi· ⁊ p
ꝟtutes cognoſci· oſ̄dit Ariſ· iij· politꝭ· Vir
F tus ⁊ malicia determinat nobiles. Circa
qḋ q̄ritur q̄ ſunt ille ꝟtutes p quas ꝯgno
ſcunt᷑ nobiles? Rn̄det᷑ ꝙ p̄ncipaliter ſunt
quinqꝫ. Prima ꝟtus eſt largitas. Vn̄
de⁹ qui eſt nobiliſſim⁹ eſt largiſſim⁹. h̄ ſic
patet· q̄ꝛ nō ſolū dat nobis ſua bn̄ficia· ſ̄
dat nob̄ ſeipſū in ſacro altaris in p̄nti vi/
ta· et in futuro vult ſeipſum nob̄ dare ī p̄/
mium· Vn̄ dixit ad abraā· et dicit q̇tidie
ad quēlibet ꝟtuoſū hoīem: Ego ero mer/
ces tua magna nimis· Jtē apparet ī h̄ etiā
ꝙ ipſe ſolē ſuū oriri facit ſup bonos et ma
los· et pluit ſup iuſtos ⁊ iniuſtos· et ex ſua
largitate bn̄facit. et bn̄ficia ſua impendit
bonis et malis amicꝭ et inimicꝭ. Etiā largi/
tas chriſti apparet in his q̄ fecit in huma/
nitate· q̄ꝛ ad abundantiā illa fecit. Verbi
gratia· Sicut qn̄ aquā in nuptijs cōuerte
bat in optimū vinū· et etiā qn̄ q̄ttuor mi/
lia hominū pauit cū ſeptē panibꝫ et paucꝭ
piſcibꝫ. Nā ita abūdanter illos panes ⁊ il/
los piſciculos multiplicauit ꝙ ſuſtulerūt
ſeptē ſportas de fragmentꝭ q̄ ſupauerant.
Jdē etiā qn̄ pauit q̇nqꝫ milia hominū. vt
habet᷑ Joh̄·vj· Cū q̇nqꝫ panibꝫ hordeace
is et duobꝫ piſcibꝫ. Tūc ita abundāter tri/
buit et augmētauit· ꝙ diſcipuli collegerūt
et impleuerūt duodecī cophinos fragmē/
toꝝ ex q̇nqꝫ panibꝫ hordeaceis ⁊ duobꝫ pi
ſcibꝫ q̄ ſupauerāt his q̇ mādūcauerāt· ḡ q̇
largior eſt int᷑ hoīes nobilior eſt. Hoc etiā
naturaliter patet in aq̇la· q̄ ex ſua nobili/
tate et largitate non ſola comedit p̄dā ſu
am· ſ̄ cōdiuidit alijs auibꝫ. Sꝫ ꝑcitas et
auaritia rapina et exactio in ſubditꝭ ſūt ſi/
gna ignobilitatꝭ. Secunda ꝟtus nobi G
litatis p quā nobilitas pōt cognoſci eſt ḡti
tudo q̄ eſt recognitio bn̄ficioꝝ dei ⁊ hoīuꝫ
ſcꝫ qn̄ deo grati ſunt in h̄ ꝙ eos p̄ alijs ho
minibꝫ honorauit et exaltauit· Vn̄ Aug⁹
Qui bn̄ficia dei non recognoſcit eſt ingrā⁹
Vn̄ ꝓpheta· Obliti ſunt bn̄ficioꝝ ei⁹· imo
natura et ratio humana docēt gratuitatē
hr̄e erga bn̄factores. Vn̄ Aug⁹· Oportet
regratiari ei q̇ grām fecit· Jtē nobiles nō
ſolū debent eſſe deo grati· ſ̄ etiā ſubditꝭ ſu/
is a quibꝫ nutriūt᷑ dn̄t regrari· q̄ꝛ ipſi no/
biles nō agros colūt· nec ſerūt· nec metūt·
nec triturāt· nec laborāt in vineis· ⁊c. ſ̄ alij
ꝓ ipſis laborāt· ſicut ruſtici in agris· carni/
fices· ſutores· pānicide· et ſic de alijs· p̄pa/
rant neceſſaria corpis q̄ ad victū et veſtitū
ptinēt· ḡ oībꝫ illis dn̄t eſſe grati· et q̄to in
maiori reuerētia tenēt ſuos ſubditos· tāto
meliores eſſe dicūt᷑. Sꝫ illi ſunt ignobiles
q̇ ſpernūt vel vilipendūt ignobiles et ſub/
ditos· imo tales ignobiliores ſunt brutis
aīalibꝫ· q̄ꝛ bruta aīalia recognoſcunt illos
q̇ eis bn̄faciunt· et in ſignū gratitudīs ap/ H
plaudunt ipſis. ¶ Q2 aūt bruta aīalia tri
buūt qn̄qꝫ bona ſuis bn̄factoribꝫ· patet p
tale exemplū. Legit᷑ in legenda ſcī Ma/
charij· ꝙ cū q̄dā leena habuit ſpelūcā iux̄
cellam ſancti viri· dū vna vice inueniſſet
catulos excecatos dolens ſumēſqꝫ eos ei
apportauit· et ad pedes ipſi⁹ eoſdē ꝓ illu/
minatione collocauit. Cūqꝫ intelligeret
vir dei ꝙ ꝓ illumiatione h̄ fecit· eo orante
illuminabant᷑ et matrē ſequebāt᷑ ad ſpelū/
cam· nō tn̄ bn̄ficij illi⁹ ingrata fuit· q̄ꝛ poſt
modū pelles ouiū cū lana q̄s capiebat ſe/
pius et pluries quaſi pro ḡtitudine et mer
cede ante oſtiū celle portauit· Jtē aliud

exemplũ de duob' lupis q̄ portauerũt vnũ
puerũ de villa ad siluã ex negligẽtia mr̃is·
q2 puerũ nõ bene custodiuit·tũc vn' lupoꝝ
habuit os reuersũ in gutture ⁊ cũ portauit
puerũ in ore puer illud extraxit cum manu
sua. Et p illo bñficio lup' pueꝝ reporta-
uit ad villã et dimisit illũ illesũ. Tertia
v't' p quã nobiles cognoscũt' est m̃ia ⁊ cõ-
passio in paupes ⁊ s̃bditos· vñ in signũ cle-
mẽtię reges iũgũt'· Et legit' etiã ꝙ rex apũ
nõ habet aculeũ cũ q̄ põt pũgere sic̃ cetere
apes·ĝ q̃to q̃s habet maiorẽ cõpassionẽ ⁊
m̃iam ad subditos tãto ẽ corã deo nobili-
or. Vñ Greg. Tãto eni q̃sq3 pfectior est·
q̃to pfecti' alienos sentit dolores· Q2 cle-
mentia spectat ad pncipes et reges ondit
Seneca dicens. Nullũ ex hoib' maior cle-
mentia q̃3 regẽ vl' pncipẽ decet·ꝛc. S3 isti
q̄ sũt duri et imisericordes ad pueros ⁊ s̃b
ditos·nõ sũt corã deo nobiles s̃ ignobiles
q2 nõ hñt signũ nobilitatꝭ q' est m̃ia ⁊ cõ-
passio. Quarta v't' ẽ virilitas et strenu
itas·s·in defendẽdo subditos· Vñ nouis
militib' dat' ensis·in signũ vt viduas ⁊ or
phanos ptegere debeãt a malefactoribus
ne paupib' et suis subditꝭ violẽtiã inferãt
bona ipsoꝝ spoliãdo. S3 q̃dã defendunt
suos s̃bditos ab alijs·et postmodũ p seip-
sos spoliãt. Tales siles sũt cete in mari·q̄
defẽdit allecia ab alijs piscib'·s̃ p se ea de-
uorat. Quib' nobilib' minat' dñs vt hẽt'
Esa·xxvij. In illa die occidet d'·ce· q̄ in
ma·ẽ. Quinta v't' est magnitudo·q̄ cõ
sistit in h̃ ꝙ nobiles dñt pua contẽnere·s·
trena·q̄ sũt pua respectu celestiũ·⁊ magna
appetere·s·spũalia in p̃senti·et celestia i fu-
turo·ĝ q̄ honorẽ dei i oib' p̃ponit ille no-
bilis ẽ. S3 ille q̄ honorẽ dei postponit ⁊ ho
norẽ ppriũ q̄rit·ille ignobil' est. Et scien-
dũ ꝙ q̃to plura signa illaꝝ v'tutũ q̃s i se
inuenerit·tãto melior et nobilior ẽ coram
deo. Vñ Aris·iij·ethicoꝝ. Honor est p̄-
miũ v'tutꝭ. Vñ nobilis ẽ ille quẽ nobilitat
sua v't'. Et insup talis multũ honorãdus
est ab hoib'. Ex q̄ seq̄t' ꝙ null' de iure ẽ ho
norãd' nisi sit v'tuosus. Vñ Aris·iiij·ethi.
dicit. Scd̃m veritatẽ sol' bon' ẽ honorã-
dus. Et homi v'tuoso nõ põt fieri tãt' ho-

nor q̄n maiorꝭ sit dign'. Vñ Aris·iij·ethi·
Virtuti pfe·nõ est cõdi·ho·ĝ nobiles qui
volũt hr̃e honores·pmo debent se exercere
in v'tutib'·ex q̄b' soli v'tuosi sũt honorãdi
Q2tũ ad secũdũ ꝙ nobiles et p̃lati tria te-
nent' s̃bditis·h̃ q̄re añ s̃mone lix. D. Q2tũ
ad tertiũ sciendũ ꝙ subditi tenẽt' tria suis
dñis siue p̃latꝭ·h̃ etiã hẽt' eodẽ ser·s·lix. D

In eadem dominica. Sermo cxxviij. De infirmitatibus.

Erat quidaz regul' cui' ꝛc. Ex q̄ h̃ mentio fit de
filio reguli q̄ g̃uiter infirmat' est
vsq3 ad mortẽ·tũc in p̃senti s̃mõe tria sũt
dicẽda. Primo q̄re libẽter et patient' susti
nere debem' infirmitates corpis. Secũdo
ꝙ nõ est maior m̃ia in opib' m̃ię q̃3 s̃uire i-
firmis. Tertio exemplũ de eodẽ. Circa I
pmũ sciendũ ꝙ libẽter et patient' sustinere
debem' infirmitatẽ corpis ppt' septẽ rõnes
Primo q2 infirmitas corpis dat' homi
ad citationẽ vt p̃paret se ad exitũ hui' s̃cli
Luc·xij. Cũ venerit et pulsauerit ɔfestim
apiet ei. Incerti eni sum' q̄modo·q̄liter·i
q̄ statu·in q̄ loco·et p quẽ modũ morituri
sum'·an in domo et in lecto·vel in campo
aq̄ vel igne·in die aut nocte. Vñ Bern.
Certũ est ꝙ morierꝭ icertũ q̄modo·aut q̄n
aut vbi·q̄m vbiq3 mors expectat te·tu q̄3
si sapiẽs fuerꝭ vbiq3 eã expectabis·ĝ ifirmi
tas ẽ nũci' quẽ nob' dñs mittit vt nos p̃pa
rem'. Et ĝ si errauim' peccãdo·redeamus
ad viã salutꝭ penitẽdo. Vñ ps. Errani si-
cut ouis q̄ pe. Aut es in via et pigre icedis
tũc christ' p infirmitatẽ corpis pungit ho
minẽ·vt pcedat pficiendo de bono i meli'
O mira fatuitas irrationale iumẽtũ et fa-
tuũ intelligit cũ pũgitur·vt ad viã redeat
si errat·vel si bona via est vt pcedat·et hõ
rõnalis nõ vult intelligere. Vñ ps. Vir i
sipiens nõ cognoscet·et stult' nõ intelliget
hec·ĝ q̄ñcunq3 sentis aliquã infirmitatẽ i
capite·oculis·manib'·pedib'·dentib'·⁊ ce
teris mẽbris corpis·tũc suscipe debes istũ
dolorẽ tãq3 nunciũ christi·et cogita quare
tibi missus sit·s·ad p̃parãdũ te ad mortem
vt sis pat'·Luc·xij. Estote pati q2 qua

hora nõ putaꝗ fili⁹ hoĩs veniet. Unde etiã
Gregꝗ· ſup Ezech. Eteñ cõditoꝛ nr̃ diem
moꝛtꝗ incognitũ eſſe voluit· vt dũ ſꝑ igno⸗
ret· ſꝑ ꝓxim⁹ eſſe credat· et tanto qſqꝫ ꝑfe⸗
K ctioꝛ ſit in opatione· qꝫto incertioꝛ ẽ de vo
catione ¶ Secundo debem⁹ infirmita
tem patiẽter ſuſtinere· qꝛ purgat nos a pec
catis ꝓteritꝗ. Exemplũ habet̃ Numeri·xij.
Ubi Maria ſoroꝛ Moyſi ꝑcuſſa ẽ lepra·
ꝓpter pctm̃ detractiõiſ· eo ꝙ detraxit moy
ſi fr̃i ſuo· vt ſic ꝑ illã infirmitatẽ purgaret̃.
ab illo pctõ. Uñ Jſid· in ſmone. Adũſa
coꝛꝑis aĩe remedia ſũt· egritudo carnẽ vul
nerat· mentẽ curat. Languoꝛ enĩ vitia ex
coquit· i· vires libidinis frãgit. Et multo⸗
tiens ꝑ eadẽ mẽbra punit̃ qs· ꝑ q̃ membra
peccauit et deũ offẽdit. Verbi grã. Sicut
q̃ offendit deũ ꝑ illicitũ viſuz· efficit̃ aliqñ
cecus· ſic q̃ ꝑ illicitos greſſus· ſ· choꝛiçãdo·
ſaltãdo· ſuꝑbe icedẽdo deũ offẽdit· efficit̃
qñqꝫ claud⁹· ⁊ ſic punit̃ in pedib⁹ cũ q̃b⁹ of
fẽdit. Silr̃ q̃ libẽt̃ audit vba detractoria·
ſiue alia mala· punit̃ qñqꝫ in ſurditate· et
ſic de alijs· Eſt igit̃ bonũ ſignũ ſatis· cũ hõ
ẽ patiẽs qñ talia accidũt ꝙ de⁹ eũ ſic punit
in eiſdẽ mẽbris cũ q̃b⁹ ille peccauit· qꝛ ſm
Ariſ· ij· ethi. Medicĩe fiũt ꝑ ↄtraria· ĝ ſi ꝑ
integrũ annũ· vel qñqꝫ oĩb⁹ dieb⁹ vite tue
cũ coꝛꝑe peccaſti ⁊ diu in pctõ vixiſti· ⁊ de⁹
iam ꝑ ꝓlixioꝛẽ infirmitatẽ vult purgare ꝑ
petrata pctã tua· ſꝫ gratãter beniuole et cũ
patiẽtia ſufferre ⁊ acceptare debes· Unde
Gregꝗ· in moꝛal. Diuina diſpẽſatiõe agit̃
vt ꝓlixioꝛi vitio ꝓlixioꝛ egritudo exiſtat· ĝ
null⁹ debet murmurare· nec ſꝫ ipatiẽt̃ ſuſti
nere ſi diu ĩfirm⁹ ẽ· qꝛ foꝛte diu in pctĩs vi⸗
xit. Nã ſicͭ mr̃ in ſuo dilecto filio nõ põt ſu
ſtinẽ maculã ĩ facie ſꝫ ĩmediate lauat ⁊ mũ
dat· ſic xp̃s ĩ ſuis dilectꝗ ñ p̃t ſuſtinẽ macu⸗
laꝫ pcti· ĝ ſi heri peccaſti hodie foꝛte punit
te de⁹ ꝑ peccato illo· vt ſic purgeris· Ter
tio infirmitas coꝛꝑis patiẽter eſt ſuſtinẽ⸗
da qꝛ hoſtẽ nr̃m debilitat· q̃ eſt coꝛp⁹ nr̃m
qđ eſt maximũ inimicoꝝ nr̃oꝝ· qꝛ cõcupi⸗
ſcit ſemꝑ adũſus ſpm̃· qꝛ coꝛp⁹ de terra foꝛ
matũ eſt· ideo ſꝑ trahit ad ima· ſꝫ cum aĩa
creata ẽ a deo ⁊ infuſa eſt coꝛꝑi· ideo ſemꝑ
ſurſum tẽdit· Et ſic qñ coꝛp⁹ infirmat̃· tũc

ſpũs foꝛtificat̃. Uñ Apl's. Cum infirmoꝛ
tunc foꝛtioꝛ ſũ. Uñ Amb. Jnfirmitas coꝛ
poꝛis ſobrietas eſt mentis· ĝ libẽter debes
hr̃e infirmũ coꝛp⁹ et aĩaꝫ ſanã. Quarto L
infirmitas eſt patiẽter ſuſtinẽda· qꝛ retra⸗
bit hominẽ a malo· ⁊ trahit ad bonũ faciẽ
dũ· p̃s. Declĩa a malo et fac bonũ· Qꝛ ĩfir⸗
mitas retrahit a malo· ꝓbat̃ qꝛ infirm⁹ nõ
delectat̃ ſuꝑbire in veſtib⁹· nec choꝛiçare·
nec luxuriari· nec ad tabernas ire· et ſic de
alijs. Uñ dicit dñs ꝑ ꝓphetã. Sepiã viã
tuã ſpinis. Hoc patet· qꝛ multa pctã dimi
ſiſti dũ infirm⁹ fuiſti· q̃ feciſſes ſi ſanus fu⸗
iſſes. Uñ Hugo li· iij· đ aĩa. Quoſdã p̃⸗
ſciens dñs multa mala ꝑpetrare poſſe fla⸗
gellat eos infirmitate coꝛꝑis ne peccẽt· vt
eis vtilius ſit frãgi laboꝛib⁹ ad ſalutẽ· qꝫ re
manere incolumes ad dãnationẽ. Uñ ex
emplũ legim⁹· ꝙ q̃dam in magna et ĝui in
firmitate exñs· rogauit quendã ſctm̃ ꝓpter
familiaritatẽ quã habebat ad ipſũ vt ſibi
impetraret a deo vt a ſua infirmitate cura
ret̃· ⁊ facta oĩone ſẽſit ſe curatũ. Et cũ poſt
modũ magꝗ ſentiret ſe eſſe pronũ ad peccã⸗
dum· cepit cogitare ꝙ magis eſſet ſibi vtil'
infirmitas qꝫ ſanitas· ad cuſtodiendũ ſe a
peccatꝗ· et ad augmentuꝫ meriti· et ꝙ fatue
egit· ꝙ ſimplr̃ petiuit illã ſanationẽ· quare
ecõũſo rogauit eũdẽ ſanctũ· vt intcederet
ꝓ eo ad deũ vt daret ſibi qđ magꝗ ſibi ex⸗
pediret ad ſalutẽ aĩe ſue· et ſtatim reuerſa
eſt p̓ſtina infirmitas· quã ipſe ĝtãter ſuſce
pit tanqꝫ bonũ donũ dei· cogitãs eam eſſe
ſibi vtilẽ ad cuſtodiã ſui et meriti augmẽ⸗
tum. Jtẽ ſciendũ ꝙ infirmitas coꝛꝑis non
ſolũ detrahit hominẽ a peccatꝗ ſꝫ etiam ad
bona opa incitat. Hoc ſic ꝓbat̃· qꝛ ĩfirm⁹
ↄterit̃ et cõfitet̃ pctã ſua· et ſatiſfactionẽ ⁊
emendã ꝓponit· quã penitẽtiã in ſanitate
non curaſſet. Jnfirm⁹ deũ inuocat· et ſan⸗
ctos intꝑellat· et oĩones bonoꝝ deſiderat·
quoꝝ ſanctoꝝ inuocatiões in ſanitate nõ
habuit· ſꝫ ſepi⁹ de deo ⁊ ſctĩs oblitus fuit·
p̃s. Tribulationẽ et do· inueni· ⁊c. Jtem
Luc· xiiij. Cõpelle intrare. Gloſa. Qui ĩ⸗
firmitate cõfracti ad amoꝛẽ dei redeũt cõ⸗
pelluntur intrare. Uñ Gregꝗ. Mala q̃ nos
ſꝫ ꝑmũt· ad deũ ire cõpellũt. Eſa· xxv. Jn

anguſtia queſierũt te·imo infirmitas facit
hominẽ feſtinare ad deũ et ad ꝟtutes·ps.
Multiplicatę ſunt infir·e·po·ac. Hoc ptꝫ
qꝛ infirm⁹ odit gaudiũ mũdi·et habet te-
diũ audire et videre ea q̄ mũdi ſũt·et ꝯſe-
quenter cupit diſſolui ⁊ eſſe cũ chriſto·⁊ q̄-
rit miãm dei et auxiliũ eius. Et ſic patꝫ q̄
modo infirmitas trahit hominẽ ad bonuꝫ
Vñ narrat magiſter Jacob⁹·q quidam
erat miles in frãcia et vidẽs q quidã paup
cleric⁹ deferret aquã bñdictã ad domũ ei⁹
ille paupi nihil pmittebat dari ſ illuꝫ cũ
cõuitijs ⁊ cõtumelijs afficiebat·Cũ poſtea
miles egrotaret et vocat⁹ p̄dict⁹ cleric⁹ ad
domũ eius·ꝑcepit ſibi aliq̄d dari·rogans
eũ vt oraret ꝓ eo vt de⁹ eum ſanaret·Qui
q̄ſiuit ab eo in q̄ ſtatu magꝭ laudaret deũ.
et deũ plus timeret·et corde ⁊ ore ĩuocaret
Qui rñdit ĩ infirmitate magꝭ deũ timeret
et corde et ore inuocaret·tũc clicus ait·Et
ego rogabo deuꝫ q in iſto ſtatu vos magꝭ
cuſtodiat·in q̄ ei meli⁹ valeꝭ ſuire. Quĩ-
to infirmitas patiẽter eſt ſuſtinẽda·qꝛ eſt
ſpẽale donũ dei et ſignũ dilectionis ipſiuſ
Apoc·iij. Ego q̄s amo arguo et caſtigo.
Apl's ad Heb·xij. Quem diligit dñs ca-
ſtigat·flagellat aũt omnẽ filiũ quẽ recipit
Et Act·xiiij·Oportet nos ꝑ multas tribu
lationes intra·reg·cę. Vñ etiaꝫ Origenes
ſup Oſee viij·Qui diligit corripit·q aũt
nõ corripit peccatꝭ ſuis dimittit. Vñ etiaꝫ
Gregꝭ·in moral·Attẽde ſcripturã dicẽteꝫ
tibi·flagellat de⁹ omnẽ filiuꝫ quẽ recipit·
Tu dicis·forte except⁹ ſũ. Si except⁹ fuerꝭ
a flagellorꝫ paſſiõe·eris et except⁹ a nume-
ro filiorꝫ. Sic ecõuſo cõtinua ſanitas ⁊ ꝓ-
ſperitas tpaliũ rerꝫ·ſignũ eſt odij et irę dei
Vñ Gregꝭ·Magn⁹ afflict⁹ rerꝫ tpaliũ·ęt
nę dãnationis eſt indiciũ·ḡ poti⁹ debes vi
dere q de⁹ faciat tibi ſicut ſuis charꝭ amicꝭ
et filijs·ſ·dãdo infirmitatẽ ⁊ tribulationẽ
q̄ꝫ ſuis inimicꝭ quib⁹ nõ dat infirmitates.
Vñ legit q quidã bon⁹ hõ ſingulis anniſ
infirmabat ꝑter ſemel·tũc dixit: O de⁹ ob
litus es mei qꝛ iſto ãno nõ viſitaſti me.ſ·ꝑ
M donũ infirmitatꝭ. ¶ Sexto ĩfirmitas cor-
poris ẽ patiẽt ſuſtinẽda·qꝛ liberat a futurꝭ
pęnis: Dñs nõ iudicat bis in idipſũ·Nã
ꝑmo afflixit te in p̄ſenti·nõ affligã te ĩ futo
dic dñs·Aug·Hic vre·hic ſeca·vt ĩ ęternũ
pcas. Gregꝭ. Miſericordit exhibet de⁹ tẽ-
poralẽ ſeueritatẽ·ne ęternã inferat vltionẽ
Jdeo q̄buſdã hic pcit vt eos ĩ ęternũ feriat
Jdeo hic ferit nõ pcendo·vt in ęternũ pcat
Hoc ſũme placere debet pctõri cuilibet q̄
peccauit·eo q neceſſe eſt eũ puniri aut hic
aut in futuro·et cũ p̄ſens tribulatio eſt mi-
nima reſpectu tribulatiõis futę. Vñ pro-
pheta. Minimũ ꝓ magno placeat tibi·nã
p̄ſens infirmitas reſpectu futurę·ẽ q̄ſi de-
narius reſpectu mille florenorꝫ. Vel ſicut
ſi alicui deberet abſcindi membrꝫ vnuꝫ ſcꝫ
man⁹ vel pes·et abſcinderet ſibi crinis·qꝛ
ignis purgatorij et infernalis idem ſunt q̄
ad calorẽ·niſi q ignis purgatorij eſt tpal
⁊ infernalis eſt ętern⁹. Et ignis nr̄ reſpectu
purgatorij eſt ſic ignis depict⁹·in q̄ vnuſ-
quiſq̄ꝫ purgabit et ḡuiſſime puniet·q̄ hic ꝓ
peccatꝭ ſuis nõ eſt purgat⁹. Vñ legit q q̄-
dam aduocat⁹ rogauit quẽdã ſibi charꝫ et
dilectũ·vt ſibi poſt obitũ infra trigita di-
es appareret·et ille ꝓmiſit ſibi ſi voluntas
dei hoc pmitteret·Et poſt obitũ apparuit ei
dicẽs ſe eſſe in maximis pęnis·Et ille·es in
purgatorio·aut es in inferno·Rñdit: Jn
purgatorio ſũ. Et ille·eſt ne aliq̄ pęna tpa
lis q̄ põt compari tuę pęnę. Rñdit. Tãta
pęna mea eſt·q ſi omnes mõtes et oĩa li-
gna et oĩa viſibilia in mũdo exiſtẽtia arde
rent ⁊ ego in medio ſtarẽ·adhuc nõ poſſet
ęquipari pęnę quã patior. Et aduocatus
q̄ſiuit in q̄ ſtatu ipſe eſſet·q ſibi hic ꝓpt deũ
et p̄ſtinã inter eos dilectionẽ manifeſtaret
Rñdit defunct⁹ dicẽs eum eſſe ĩ malo ſta
tu ꝓpter ſupbiã et auaritiã ei⁹·qꝛ ſi ſic ĩ tli
ſtatu moreret ęternalit dãnaret·qui ex hoc
cõmot⁹ et cõpunctus cõuerſus eſt a pctis
ſuis pęnitẽdo et emẽdãdo ſe·et fact⁹ ẽ bo
nus·et vitã in bono finiuit. Vñ tãta ẽ pę
na purgatorij·q q̄s poti⁹ deberet hic trigita
annis infirmari·q̄ꝫ ibi ſolũ vna die ardere
Vñ in decre·Purgatorio nulla tpalis
pęna eſt cõpabilis·diſ·xxv. Qui ĩ aliud.
ḡ q̄libet debet eſſe patiẽs in ſua infirmitate
et eã deo ꝓ peccatꝭ ſuis offerre. Et q̄ impa-
tiens ẽ hẽt duplicẽ infernũ·qꝛ hic ĩfirmitatẽ

cōtra quā murmurat et quā impatienter
fert. ⁊ post hanc vitā eternā dānatiōez. qꝛ
ſicut in patiētia quis poſſidebit aīam ſuā. ſic
in impatiētia perdet eam. Gregꝰ. Regnū
celoꝝ nullus murmurās accipit. nec vllus
R q̄ accipit murmurare pōt. ¶ Septimo
infirmitas vel tribulatio patiēter eſt ſuſti-
nenda. qꝛ eſt pignꝰ eterne ſalutꝭ. et eſt via ⁊
porta celi. qꝛ in tribulatione cōformamꝰ ca
piti nr̄o .i. chriſto in pn̄ti et ſequimꝰ veſti-
gia eius. i. Petri. ij. Chriſtꝰ paſſus ē pro
nobis relinquēs vobis exemplū vt ſequamī
veſtigia eiꝰ. Eccl. xxiij. Magna eſt glīa ſe-
qui deū. Vn̄ etiā Apl's. ij. Timoth. ij. Si
compatimꝰ et cōregnabimꝰ. Sꝫ heu plures
volūt cōregnare cū chriſto in celo. ſꝫ hic in
mūdo nō pati. contra quos dr̄ Luc. xxiiij. Nonne
oportuit chriſtū pati. et ſic intrare regnū.
Sic et nos oportet de neceſſitate pati ſi vo
lumus intrare regnum dei. Act. xiiij. Per
multas tribu. ⁊c. Sic patet ꝙ tribulatio
et infirmitas corꝑis eſt pignꝰ et via et por-
ta eterne ſalutꝭ. O q̄ fugiūt hāc portā ⁊ viā
inquātū pn̄t. vt ſunt iſti q̄ ita inuite infir-
mant' vel aliq̄d ſuſtinēt. quō illi regnū dei
intrabūt? Itē q̄ ſꝫ ſanitatē corꝑis plus q̄
rūt q̄z aīe. et q̄ in gaudijs mūdi et volu-
ptatibꝰ carnis in delitijs et honoribꝰ ſꝑ vi-
uere volūt. Vn̄ Apl's. Si ſm carnē vixe-
ritis moriemī. Hiero. Impoſſibile eſt vt p̄
ſentibꝰ q̄s et futuris fruat' bonis. vt ſꝫ ven-
trem et ibi mētē impleat. et de delitijs trāſ
eat ad delitias. Bern̄. Qui carnalibꝰ vo-
luptatibꝰ paſcit' eternaꝝ delitiaꝝ indignꝰ
habet'. Vt aūt eternis gaudijs digni ha-
beamur. tūc ſꝫ libēter pati debemꝰ. Gregꝰ.
Si dulcia q̄rimus neceſſe eſt vt amara to
leremus. Inſup infirmitates et tribulatio
nes. augmētant homī p̄miū celeſte. Mat.
v. Gaudete ī illa die q̄m merces vr̄a copio
ſa eſt in celis. Hiero. in ep̄la. Libēs nūc
tormenta patior. vt fut'a mihi glīa ſuetur
Modo quotiēs aliquē dolorē corꝑis pa-
tiēter ſuſtines. totiēs mereris coronā vite
eterne. Etiā ſi milleſies in oculo. in dorſo.
vel in pede. vel alibi dolorē ſentires. ꝑ qua
libet vice p̄miū vite etne poſſidebis. Et il-
lud p̄mium excedit omnes paſſiones p̄ntꝭ
vite. qꝛ finiti ad infinitū nulla eſt cōꝑatio
Etiā ſi vnꝰ ſuſtineret omnes paſſiones ⁊ i
firmitates omniū hominū. Vn̄ Apl's. Nō
ſunt cōdigne paſſiones huiꝰ tp̄is ad futu-
ram glīam. Vn̄ ſi q̄s in ardēti clibano de-
beret eſſe vſq̄ in finē mūdi. adhuc nō eſſet
equiꝑatio futuri gaudij. Vn̄ Chryſ. Si
q̄tidie oportet nos tormēta ſuſtinere. ſi ip-
ſam gehēnā ꝑuo tp̄e tolerare. ꝓ eo vt chri
ſtum videre poſſemꝰ in glīa et ſctōꝝ eiꝰ nu
mero aſſociari. nō erat dignū pati omē q̄d
triſte eſt mō vt tāti boni tanteq̄ glīe ꝑtici-
pes haberemur. ¶ Quantū ad ſecundū D
ſciendū ſm mgr̄m Humb. ſuper regulam
btī Auguſtini. Q̄ nō eſt maior mīa in exte
rioribꝰ opibꝰ mīe. q̄z q̄ exercet' circa īfirmos
ſeruiēdo ⁊ adminiſtrādo eis. vbi paſcitur
eſuriēs et ſitiēs potat'. ſꝫ chriſtus recipit q̄ſi
ſibi eſſet factum in cruce q̄n̄ dixit: Sitio.
Math. xxv. Q̄d vni ex minimis me. fe. m.
fe. Itē veſte nudꝰ coopit'. cū infirmū tegis
Et hoſpitalitas ei exhibet' q̄n̄ infirmo lectꝰ
ad quieſcendū p̄parat'. et vinctꝰ viſitat' q̄n̄
vinculis ligatꝰ infirmitatꝭ cōſolat'. Et pie
ei cū exhibet' mortuo officiū ſepulture. Et
ſic infirmis ſuiēdo exhibent' oīa oꝑa mīe.
Itē ſuire infirmis p̄cellit alia oꝑa mīe et
religionis. Q̄d ſic ꝓbat'. Nam in opibꝰ ri
goris et religionis ſeruit' q̄nq̄ deo de vno
ſenſu. vel de vno mēbro. vt in abſtinentia
de guſtu. in vigilijs de viſu. in aſpero veſti
tu de tactu. in ſilētio de ligua. et ſic de alijs
In opibꝰ vo pietatꝭ circa infirmos. ꝓmo
ſuit ei oculus in vigilādo. et interdū hor-
renda vidēdo. ꝓ q̄bꝰ ipſis dabit' diuina vi
ſio in celo. Secūdo olfactꝰ fetores ſentiē-
do. Tertio auditꝰ. dura vba. gemitꝰ. ſuſ-
piria. et importunitates audiēdo. Quar-
to tactꝰ. infirmos tangēdo et ſubleuādo.
Quīto guſtꝰ. ꝓpter eos ſolitā comeſtionē
intermittēdo. Sexto lingua eos ꝯſolādo
Septimo pes ꝓ eis diſcurrēdo. Octauo
totū corpꝰ ꝓ eis diuerſimode laborando.
Que ḡ religio poterit huic cōꝑari. in q̄ hō
ſeipſū totū ſic deo religat. vt ei ex toto cor
de ſuiat corꝑe ſenſibꝰ et mēbris vt dictū ē
Huiꝰ religionis ſectāde dedit nobis exem-
plum chriſtus. q̄ tam benignū ſe exhibuit

infirmis eos viſitãdo·dulciter alloquẽdo
et frequẽter ſanãdo. Circa vltimũ vero
in vitaſpatꝝ legit̃ tale exemplũ· Q erant
duo fratres quoꝝ vnus multũ ieiunauit·
alius vero ſuiebat infirmis deuote·q̃ſitum
aũt fuit a quodã ſene q̃s eoꝝ eſſet maioris
meriti·et dixit ſenex: Si frater ieiunãs ap/
penderet ſe per nares·non poſſet venire ad
menſuram illius qui ſeruit infirmis.

In eadem dñica. Sermo·cxxix· De morte.

Incipiebat au
tem mori. Iob·iiij·c·Sciendũ ꝙ
ſicut hõ morit̃ corpaliter ·ſic etiã
et ſpũaliter. Vñ in p̃ſenti ſmone tria ſũt
dicẽda de morte. Primo quõ hõ morit̃ ĩ
aĩa. Secũdo quõ mors corpalis ⁊ ſpũalis
compant̃ ad inuicẽ. Tertio exẽplũ. Cir/
P ca pmum ſciendũ ꝙ pgreſſionẽ mortꝭ cri/
minalis ipſius aĩe poſſum⁹ accipe p ſilitu/
dinem mortꝭ corpalis· Corpaliter enĩ mo/
riens: Primo incipit infirmari. Secũdo
febricitari. Tertio agoniçare. Quarto
mori. Quinto inuolui ſiue velari. Sexto
exportari. Septimo tumulari· Et ſic fit p
omnẽ modũ moriẽtibꝫ ĩ peccatꝭ. Primo
qñ hõ corpaliter incipit infirmari·tũc diſ/
tempat̃ ĩ natura·ſic ꝙ nõ habet appetitũ
et ſaporẽ cibi neqꝫ pot⁹. Sic qñ aĩa pmo ĩ
firmat̃ tunc diſtempat̃·et h̃ fit in p̃uis mo
tibus ⁊ p̃uis ſuggeſtionibꝫ cũ delectatiõe
tñ ſine ꝯſẽſu. Secũdo aũt oportet mo
riẽtẽ febricitari·null⁹ enĩ ex p̃dicta infirmi
tate morit̃ niſi eadẽ infirmitas amplius i/
ualeſcat. Cũ enĩ hõ infirm⁹ ſe ſentit ex vi/
tijs impugnari g̃uiter·intantũ vt et totuꝫ
corp⁹ incendat̃·iam ſentit quia infirmitas
creuit·ſic et accẽſiones ſiue aduſtiones vi/
tioꝝ·q̃ꝫdiu tñ in eodẽ ſtatu pſiſtit·ſic ꝙ
non inualeſcunt nequaqꝫ morit̃. Sed ne/
ceſſe eſt ꝙ ſi mori oporteat vt amplius pce
datur. Tertio hõ ad moriendũ ſe diſpo/
nens incipit agoniçare· qđ cõtingit cũ vi/
ctus importunitate tẽptationis nutare in/
cipit ⁊ deliberare q̇d velit et q̇d faciat·mõ
in pte vult·in pte nõ vult. Cũqꝫ ratio ſic
luctatur cum ſenſualitate ·vt ratio modo
vincat·modo vincat̃·hec luctatio modo
nihil aliud eſt q̃ꝫ agoniçare et ad mortem
feſtinare. Quarto egritudine iam inua/
leſcẽte·tũc hõ ex importunitate impugnan
tiũ vitioꝝ vincit̃ dans man⁹ hoſtibꝫ vt cõ
ſentiat in pctm̃. Iam ex hoc ipſo exalat ſpi
ritum et ſtatim mortu⁹ eſt hõ iſte·qꝛ cũ cõ/
ſenſũ pctõ dederit· de⁹ q̇ eſt vita aĩe auo/
lat·et aĩam mortuã derelinquet·etiã ſi pec
catum adhuc actualiter nõ eſt cõſecutuꝫ.
Vñ dĩ in decre. In malitia volũtas pro
ope reputat̃·de pe·diſ·j·Omnis. Propt̃
qđ dĩ· Tobie·iiij. Caue ne vnqꝫ pctõ cõ/
ſentias. Quinto pãno inuoluit̃ et velat̃
Sic q̇ iam vict⁹ pctõ cõſentit· ſi ope ipſũ
perpetrat tñ occulte id facit·qꝛ adhuc d̃ p/
petratis crimibꝫ erubeſcit. Sic occultabat
adam pctm̃ ſuũ cũ fuit interrogat⁹ a dño
Rñdit mulier quã dediſti mihi ĩ ſociã de/
dit mihi de ligno et comedi. Sic et eua oc/
cultauit cũ interrogata fuerat dicẽs: Ser/
pens decepit me. Sic dauid occulte ppe/
tratũ adulteriũ abſcõdere nitebat̃·cũ mit/
teret p vria vt veniret et intraret domum
ſuam et dormiẽs cũ vxore cõceptum crede
ret eſſe ſuũ. Cui dixit de⁹ p nathã pphetã:
Tu feciſti abſcõdite·ego vero faciã verbuꝫ
illud in cõſpectu oĩs iſrael·et in conſpectu
ſolis. Sic etiaꝫ dicit dñs cuilibet pctõri q̇
iam celat pctm̃ ſuũ·qđ ſcribit̃ Naum·iij·
Reuelabo pudẽda tua in facie tua·et oñ/
dam gentibꝫ nuditatẽ tuã·qđ cõtinget in
extremo iudicio·dño ſecreta cordiũ reue/
lante. Sexto mortu⁹ pãnis inuolutus ⁊
velat⁹ exportat̃. Sic pctõr occultꝭ peccatis
ſepius repetitis in peius pficit ·vt audact̃
peccare incipiat ⁊ ĩ apto ſic ꝙ de his nihil
penitus erubeſcit·ſꝫ magꝭ gl̃iat̃ in malicia;
vt ſit de numero illoꝝ de q̇bꝫ dĩ Prou̇·ij
Letãtur cũ male fecerint ⁊c·de quibus dĩ
Hiere· iij. Frons mulieris me·f·ẽ ti·⁊ no/
eru. Septimo tumulat̃ cũ lõga cõſue/
tudo et apta malicia peccãdi trãſit in ha/
bitum·ita ꝙ etiã peccare deſiderat nũqꝫ ĩ
talibꝫ req̇eſcit· et ſic obſtinati et indurati
vix conuertũt̃. Thren̄·iij. Lapſa eſt ĩ lacũ

anima mea· poſuiſti lapidem ſuper me.
¶ Quantum ad ſecundũ ſciendũ ꝙ no/
uem ſunt ſigna p̄ q̄ cognoſcit̄ infirm⁹ vtꝝ
cito morieṫ corpaliter. Sic ſiľe eſt de hōie
ſpũaliter. Primũ ſignũ eſt qñ q̇s ꝯſide
rat facie͂ infirmi·q̄ ſi oĩno diſſimilis eſt re/
ſpectu ſtat⁹ ſanitatꝗ ſignũ eſt mortis. Sic
ſpũaliter ſi exemplũ malũ p̄bes ꝓximo·ſcꝫ
colorādo facie͂ tuā vt poſſis ꝓximũ allicere
ad malā ꝯcupiſcētiā·ſignũ eſt ſpũaľ mortꝗ
et talis eſt occiſor ꝓximi·et re⁹ omniũ aīaꝝ
q̄s p̄ ſuā pulcritudine͂ allicit ad malā ꝯcu/
piſcentiā. Vñ Gregꝗ in moraľ. Tot mor/
tib⁹ q̇s dign⁹ eſt quot exempla prauitatis
in poſteros reliquit. Et tales q̇ per malum
exemplũ dant occaſione͂ alijs peccādi ſũt
maledicti a dño. Vñ Math· xviij. Ve
hōi p̄ que͂ fit ſcandalũ·⁊ talis re⁹ erit oĩuꝫ
peccatoꝝ q̄ alij ex ſuo malo exemplo com/
mittũt·cũ imitādo·et inde pena eius ſemp̄
augmentabit̄ a quolibet q̇ euꝫ in talib⁹ ſe/
quitur vſqꝫ ad die͂ iudicij. Sꝫ q̇ timet ſcā
daliçare ꝓximũ in v̄bis·in morib⁹·et in fa
ctis·eſt ſignũ boni coloris in facie ſua ⁊ ſi/
gnũ vite. Et talis q̇ p̄bet bonũ exemplum
ꝓximo multũ diligit̄ a chriſto·⁊ q̄tq̄t eum
imitātur in h̄ bono exemplo tot gaudia ac
cidentalia habebit in celo. Vñ Ceſarius
Quātis exemplũ vere humilitatꝗ et p̄fecte
charitatꝗ oñderis·cũ tantis et ꝓ tātis eter/
na p̄mia poſſidebis. Secundũ ſignũ e͂
ſi infirm⁹ vigilat et luce͂ odit·et hōmies fu
git·⁊ facie͂ abſcōdere nitit̄·ſignũ eſt mortꝗ
corpalis. Sic ſpũaliter ſi q̇s fugit luce͂ ap
te p̄dicationis·ſic ꝙ non p̄ōt audire verita
tem·ſignũ eſt apte mortis ſpũalis. Si q̇s
aũt libent̄ audit verbũ dei et veritatem·ſi/
gnum eſt vite ſpũalis. Vñ Chriſt⁹ dic̄ in
euāgelio vt habet̄ Joh· viij. Qui ex deo
eſt v̄bũ dei audit·ꝓpterea vos non auditꝗ
qꝛ ex deo nō eſtis. Tertium ſignũ e͂·ſi ī/
firm⁹ ſtridet dentib⁹ in acuta paſſione·⁊ ſi
h̄ nō ante facere cōſueuerat vel inſanire in
cipit cito moriet̄. Sic ſpũaliter q̇ eſt iracũ
dus impatie͂s et cũ verbis maledicꝗ et ira/
cundis ꝓximũ offendit·ſignũ eſt mortꝗ ſpũ
alis. Vñ Apl's· Neqꝫ maledici neqꝫ ra/
paces regnũ dei poſſidebũt. Sic ſũt illi ira
cundi cũ q̇b⁹ nullus cōcordare p̄ōt q̇ viuũt
cũ ꝓximis ſuis in h̄ mũdo·ſic̄ diabolus p̄
eoꝝ viuit cũ dānatis in inferno que͂ null⁹
pacificare p̄ōt. Et tales iracũdi habēt du/
plicem infernũ·ſ·in p̄ſenti penā ire·et in fu
turo penā dānatiōis eterne. Vñ Hiere.
v. Seruietꝗ dijs alienis q̇ non dāt vob re
quie͂ die ac nocte. Sic ecōu̇ſo pacifici ſũt
filij dei et tabernaculũ altiſſimi·p̄s: In pa
ce fact⁹ e͂·zc. Quartũ ſignũ eſt ſi naſus
cōtrahit̄ vel ſi labia cōtrahũtur·h̄ e͂ ſignũ
mortꝗ corpalis. Sic ſpũaliter ſi quis raro
aperit os ad laudandũ et regratiādũ deo·
h̄ citi⁹ ad blaſphemandũ et iurandũ eſt ſi/
gnũ malũ· Vñ omnes blaſphemi habent
ſignũ mortꝗ eterne. Sꝫ ecōuerſo q̇ deũ lau
dant et ei regr̄ant̄ de ſuis bñficijs vt dice/
re poſſint cũ p̄s: Bñdicā dño in oī tp̄e·zc
Quintum ſignũ eſt·ſi infirm⁹ habet lin
guam ſiccā et nigrā et puſtulā in lingua h̄
eſt ſignum mortꝗ corpalis. Sic ſpũaliter ſi
q̇s habet linguā mendace͂ eſt ſignũ mortis
ſpũalis. Vñ ſcriptũ eſt: Os q̄d mentit̄ ne/
cat aīam. Nam me͂dax lingua eſt q̄ſi falſa
moneta·q̄ nō valet niſi ad igne͂. Sic econ
uerſo ſi hō eſt verax in v̄bis· eſt ſignũ vite
et ſalutꝗ·p̄s: Ecce enī ve·di·zc. qꝛ ipſe chri/
ſtus eſt via veritas et vita. Sextũ ſignũ
eſt·ſi ſternutatione͂ nō habet cũ aliq̇d au/
ſterũ ſicut piper vel elleboꝛ⁹ imittit̄ in naſũ
infirmi·q̄d tñ ſimplices facere nō dñt·alio
quin infirmũ g̃uiter ledere poſſent·qꝛ ī ſter
nutatione mouet̄ totũ corp⁹ hōis ab int⁹
et ab ex̄. Sic ſpũaliter ſi q̇s audit vel cogi
tat de morte ꝓpria vel de iudicio extremo·
vel de penis inferni vel gaudijs celi et nō
cōcutit̄ ſiue p̄timeſcit ſignũ eſt eterne mor/
tis·p̄s: A iudicijs enī t·ti. Sic ecōuerſo ſi
q̇s audie͂do vel cogitādo de iſta p̄dicta cō
cutit̄ et mouet̄ ad cōtritione͂ et penitentiā
ſignũ eſt ſalutꝗ· Septimum ſignũ e͂·ſi
ſordes auriũ q̄ naturaliter ſũt amare v̄tāt̄
in dulcedine͂ vel in dulce͂ ſapore͂· eſt ſignũ
mortis corpalis. Sic ſi quis libenter au/
dit v̄ba detractoria·imo detractiones·et
turpiloquia aurib⁹ ſuis dulceſcũt· ſignũ e͂

mortis eterne. Vñ Aug. Nõ accõmodeſ
aures tuas ad pcipiendũ vba detrahentiũ
ne cõcipies mortẽ in aĩa tua. Detrahenti
enĩ et audiẽti vtriuſqȝ eſca eſt mors anime
Et vt breui⁹ cõcludã. detractor et libens
auditor diabolũ portãt ĩ lingua. Vñ etiã
Bern. Detrahere ꝛ detrahentẽ audire q̇d
eoꝝ dãnabili⁹ ſit. non facile dixerim. Sic
ecõuerſo ſi q̇s libent' audit bona loq̇ d̃ ꝓxi
mis. et ex frña charitate cõgaudet ipſis. ſi-
gnum eſt vite. Vñ. j. Joh. iij. Nos ſcim⁹
qm̃ trãſlati ſum⁹ de morte ad vitã. q2 dili
gim⁹ fr̃es. Octauum signũ eſt ſi ſudor
et anhelit⁹ frigeſcit. Et inſup man⁹ ipſi⁹ i-
firmi ſunt frigide et fuſce. ſignũ eſt mortis
carnalis. Sic ſpũaliter q̇ eſt frig⁹ et tepid⁹
in his q̃ ſunt dei. et q̃ ad ſalutẽ aĩe ptinẽt.
et facilis ad ea q̃ corpis et mũdi ſũt: Et in-
ſup nec iniuſta reſtituere curat. nec elemo-
ſynã põt de iuſte acq̇ſitis dare ex magna
auaritia et cupiditate. ſignũ eſt mortiꝫ et̃ne
Sic ecõu̇ſo ſi q̇s ẽ agilis et ꝓmpt⁹ ad ſerui-
cia dei. et põt libere et ſpõte reſtituere res i-
iuſtas. et largiter elemoſynã dare de reb⁹
iuſte acquiſitiꝫ. ſignũ eſt vite ſpũalis ꝛ et̃ne
Nonum ſignũ eſt. ſi infirm⁹ nec dormi-
re. nec q̇eſcere põt. ſ; iam vult huc iam illuc
ſic ꝙ in vno loco manere nõ põt. ſignũ eſt
mortis corpalis. Sic ſpũaliter ſi q̇s ſemp
occupat' circa terrena et trãſitoria die no-
ctuqȝ. ſic ꝙ nec ĩ dieb⁹ feſtiuis. nec alijs di
ebus ceſſat a laborib⁹ et mercãtijs ſuis et ĩ-
tantũ inq̇etat cor ſuũ ꝙ raro vel nũq̃ȝ co-
gitat de deo vel ſalute ꝓpria. ſignũ ẽ mortiꝫ
eterne. Sic ecõu̇ſo ſi q̇s nollet q̇cq̃ȝ lucra-
ri ꝯ deũ nec violare feſta ꝓpter aliqđ lucꝝ
tpale. et cõtentat' in his q̃ de⁹ ſibi admini
ſtrat. et intẽdit eis vti ad honorẽ dei et ſa-
lutẽ ꝓpriam. ſignũ eſt vite ſpũalis eterne.
R Quantũ ad tertiũ nota exemplũ de hiſ
q̇ mori incipiũt. Legit' in vitaſpatꝝ. ꝙ q̇-
dam frater ordinis ꝓdicatoꝝ fuit ĩ ꝓuĩcia
anglie in cõuentu derbie iuuenis et valde
deuot⁹ ⁊c. q̃re illud exẽplũ. s. ſmo. ix. P

De eadem dominica.

Redidit ipſe ꝛ

C
dom⁹ ei⁹ tota ⁊c. Iſtum ſmonem

de articulis fidei q̇s q̇libet chriſtianus cre-
dere debet. q̃re infra ſmone. cxl vj. B.

Ad eandem dominicam. xxij. Sermo. cxxx De indulgentia ad inimicos.

S
Erue nequam
omñe debitũ dimiſi tibi. qm̃ roga-
ſti me. nõne ḡ oportuit et te miſe-
reri cõſerui tui ſic̃ et ego miſert⁹ tui ſũ. ⁊c.
Math. xviij. Supius interogauit Petr⁹
ieſũ dicens. Quotiẽs peccabit in me frater
me⁹ et dimittã ei vſqȝ ſepties? Et r̃ndit ie-
ſus. non dico tibi vſqȝ ſepties. ſ; vſqȝ ſep-
tuagieſſepties. Et ponit' numer⁹ determĩa
tus ꝓ numero indetermĩato. i. quotiẽs pec
cat totiẽs dimitte ei. Vñ in p̃ſenti ſmone
tria ſunt dicẽda. Primo q̃ ſint iſta q̃ de-
bent nos inducere ad indulgendũ inimiciſ
nr̃is. etiã qualitercũqȝ nos offenderĩt. Se
cundo q̇t modis tenemur indulgere ini-
micis nr̃is. Tertio exemplum. Notan- S
dum ꝙ quicũqȝ illa quinqȝ diligẽter cõ-
ſiderat et ponderat nõ erit ſibi graue ini-
micis ſuis indulgere. Primo enĩ debe-
mus indulgere offenſorib⁹ nr̃is vt peccata
nr̃a nobis indulgeant' a deo. Nã tanta ẽ
differẽtia inter peccata noſtra quo deũ of-
fendim⁹. et inter offenſã qua ꝓximus nos
offendit. ſicut inter decem milia talenta ꝛ
centũ denarios. Vt aũt deus nobis mul-
ta et magna peccata dimittat. libẽter de-
bemus ſ; paruũ dimittere ꝓximis. Vnde
Marc. xj. Cũ oratis dimittite ſi haberi-
tis aliq̇d adu̇ſus aliquẽ. alias pr̃ veſter nõ
dimittet vobis peccata vr̃a. Luc. vj. Di-
mittite et dimittemĩ. Aug. de vbis apli.
Vnuſq̇ſqȝ talẽ indulgẽtiã acceptur⁹ ẽ q̃-
lem et ipſe dederit ꝓximo. Vñ etiã petrus
rauen̄. O hõ ſi ſine pctõ eſſe nõ potes ꝛ vis
ſp dimitti tibi. ſemp dimitte. q̇tiens enim
vis dimitti tibi. totiens tu dimitte. Vñ
Greg. in omel. Ille recte ſui delicti veniã
poſtulat. qui hoc quod prius delinquitur
in ipſo relaxat. imo tãta poſſet eſſe offenſa

et cū tanta charitate et patiētia īdulgere
poſſes· ꝗ de⁹ omnē culpā tibi indulgeret.
Greg. Qui in ſe peccāti clemēter indulſit
nullū pctī veſtigiū in eius aīa remanebit.

L Exemplū legim⁹ ꝙ erat miles qdā qui
occidit patrē alteri⁹ militis· et ille volens
vindicare illud homicidiū pr̄is· nunꝗ̄ po/
tuit illum militē inermē inuenire· ſꝫ ſēp ar
mat⁹ īceſſit. Accidit aūt in die paſceues ꝙ
idem miles inceſſit nudipes et ſine armis·
tūc alius miles euaginato gladio cucurrit
ad ipſū volēs vīdicare homicidiū patris.
Tūc ille ꝓſtrauit ſe ad pedes illi⁹ militꝭ di
cens e.: Ego humiliter ſupplico vobꝭ ꝓpter
illum q̇ hodie in cruce ꝓ nobis mortu⁹ eſt
quatin⁹ mihi ignoſcatꝭ q̇cquid ꝯ vos feci·
occidēdo vob̄ pr̄em vr̄m· et ille miles ere/
xit eum· et ꝓpter ieſū crucifixū totū indulſit
ei· et in ſignū recōciliationis oſculat⁹ ē eū.
Cū aūt ille in eccl̄ia cū ceteris hoīb⁹ oſcu/
lari voluit crucifixū· ſicut mod⁹ eſt in illa
die· tūc ieſus in cruce amplexat⁹ eſt eundē
militē cū brachijs· et oſculat⁹ eſt eū coram
oī ꝑplo· et vox ab oīb⁹ audita eſt: Tu ho
die ꝓpter me indulſiſti illi q̇ tibi pr̄em tuū
occidit· et ego hodie indulgeo tibi omnia
pctā tua. Et ſic impletū eſt in illo milite il/
lud dictū chriſti· vt hr̄ Luc. vj. Dimit/
tite ⁊ dimittemī. Vn̄ etiā Aug. Multa ſūt
genera elemoſynaꝝ q̄s cū facim⁹ adiuua/
mur vt dimittātur pctā nr̄a· ſꝫ eo nihil eſt
mai⁹· q̄ꝫ cū ex corde dimittimus qḋ in nos
q̇ſꝗ peccauit· Et ideo indurati q̇ nolūt in
dulgere offenſorib⁹ ſuis· nullo modo dn̄t
ſperare indulgentiā ſuoꝝ pctōꝝ· etiā q̄ꝫtū/
cunꝗ ꝯterātur vel ꝯfiteātur. Vn̄ Iſid. de
ſū. bo. Fruſtra deū ſibi ꝓpitiari q̄rit· q̇ cito
ꝓximo placari negligit· imo obſtinatis et
iracūdis q̇ in rācore et inuidia ſtāt ⁊ nolūt
indulgere illud qḋ eis dimiſſū eſt exigitur
ab eis. Vn̄ Greg. in moral. Si hoc qḋ in
nos delinqtur· ex corde nō dimittim⁹· et il
lud rurſū exiget qḋ nob iam ꝑ penitētiaꝫ
dimiſſū eſſe gaudebam⁹. Secūdo debe
mus indulgere ideo vt de⁹ exaudiat oīo/
nes nr̄as et acceptet bona oꝑa nr̄a. Ratio
eſt qꝛ de⁹ nullū bonū op⁹ nec oīonē exau/
dit q̄ꝫdiu q̇s ſtat in rācore· et nō vult īdul
gere. Aug. Qui nō vult dimittere frī ſuo·
nō ſperet oīonis effectū· Vn̄ etiaꝫ Amb.
Si nō iniuriā dimittꝭ q̄ tibi facta ē nō oīo
nem ꝓ te facis· ſꝫ maledictionē ſup te īducꝭ
Itē nec oꝑa bona q̄cūꝗ ſunt illa· ſiue ieiu
niū· ſiue elemoſyna· ſiue ꝑegrinatiōes· ſi/
ue caſtigatiōes corꝑis et frequētatio eccl̄i/
arū ſiue miſſaꝝ· et ſic de alijs. Si enim tot
bona oꝑa q̇s omni die faceret q̇t ſūt ſtelle
celi· de⁹ nullū eoꝝ acceptaret· Vn̄ Greg.
Mun⁹ nō accipit· niſi ante diſcordia ab
animo pellat. Vn̄ etiā Aug. in ſmōe de
btō Stephano. Nemo ſe circūueniat· ne/
mo ſe ſeducat. Qui vnū hominē ī hꝯ mun/
do odio habet· q̇cquid deo in bonis opib⁹
obtulerit· totū ꝑdet· g̊ recōciliari debemuſ
fratri nr̄o· ſi volum⁹ vt deus acceptet nr̄a
munera. Vn̄ Chriſt⁹ dic Mat. v. Uade
recōciliari frī tuo· et tunc venies et offeres
mun⁹ tuū. Vn̄ Ecc. xxxiiij. Dona iniquo
rum nō approbat altiſſim⁹. Tertio īdul/ B
gere debes eo ꝙ nō potes nocere ꝓximo ni
ſi ꝑ̇us tibi maximū damnū inferas· ſ· aīaꝫ
tuā occidēdo. g̊ ſi iſta duo ꝑ̄dicta nō pn̄t
te inducere ad ignoſcendū ꝓximo· tunc il/
lud tertiū te inducere debet· ꝙ ſpōte dimit
tas ꝓximo· eo ꝙ non potes te vīdicare ver
bis obloquēdo ſibi· minādo· maledicēdo
infamādo· culpas ei⁹ publicādo· et ceteriſ
hmōi. Neqꝫ in reb⁹· ſ· ſibi furādo· vel do/
na et fortuniū ipſius impediēdo· nec etiaꝫ
in ꝑſona eū ꝑcutiēdo vel vulnerādo· niſi
ꝑ̇us occidas ꝑ̄cioſā aīam tuaꝫ· j· Ioh. iij.
Qui odit frēm ſuū homicida ē. Glo. ſup/
ple ſuꝑ̇pſi⁹. Nōne ſtultus eſſet q̇ manū ꝓ/
ꝑriā ꝑforaret· vt tunicā vel palliū ꝓximi le
dere poſſet. Adhuc mag ille eſt ſtult⁹ q̇ ꝓ/
pter vīdictā ꝓximi· occidit ſuā ꝓpriā aīaꝫ·
q̄ ꝑ̄cioſior ē q̄ꝫ tot⁹ mūd⁹ ⁊ oīa viſibilia q̄
ī mūdo ſūt. Bern. Tot⁹ mūdus ille ꝑ̄ciū
vni⁹ aīe eſtimare nō pōt. Aug. Aīa oīmeꝫ
corporeā creaturaꝫ nat̄e dignitate ꝑ̄cellit.
Idē Aug. Mai⁹ eſt dānū ī amiſſiōe vni⁹
aīe· q̄ꝫ mille corpoꝝ. Vō diligēt attende
an tibi expediat vindictam ſuꝑer ꝓximuꝫ
expetere ſiue in rebus· ſiue in fama· ſiue in

coꝛpe·et tibi ex hoc ęternam moꝛtē inferre
Vnde·j·Joh·iij. Qui nō diligit frēz ma
net in moꝛte·ſ·coꝛpis ꝛ aīę. Vn̄ Aug. Vi
ta aīę amoꝛ eſt·et q̄ nō amat moꝛtuus eſt.
X ¶Quarto ideo indulgere et diligere de
bem⁹ inimicos nr̄os· qꝛ illa pſecutio quaꝫ
q̄s patit̄ ab inimicis patient̄· augmentat
gl̄iam et minuit ſibi pęnā purgatoꝛij. Vn̄
ps. Sup̄ doꝛſū meū fabꝛicauerūt pctōꝛes
ſupple· coꝛonā ęt̄nā. Quō eni potes odire
illū qui tibi tā vtilis eſt in augmētū meri/
ti et gl̄ię. Nā maius bonū tibi cōtulit lędē
do te verbo vel facto ſi patiēs fuiſti·q̄z ꝙ ti
bi mille floꝛenos· imo vnū totū regnū de/
diſſet. qꝛ ęternā coꝛonā tibi p̄parauit· ꝛ ęt̄/
num excellit om̄e trāſitoꝛiū. Ariſ· viij· phy
ſicoꝝ. Finiti ad infinitū nulla eſt ꝓpoꝛtio.
g̊ q̄t iniurias patiēter ſuſtinuiſti·tot ęt̄nas
in cęlo mercedes meruiſti. Inſup pęnas
purgatoꝛij ſoluit·et ideo de⁹ p̄mittit ma/
los viuere vt bonos cruciāt et vt conūtāt̄
g̊ q̄cquid tibi fit ab inimicis ꝭ totū deo of
ferre debes ꝓ peccat̄ tuis in patiētia coꝛdiſ
Et poſſibile eſt vt vna iniuria deleat tibi ī
tegrū annū pęnę purgatoꝛij· imo poſſibile
eſt· ꝙ tantę poſſent eſſe iniurię et pſecutio/
nes·et cū tali patiētia poteris ſufferre eas.
ꝙ oīs pęna purgatoꝛij tibi p̄ illas dimitte
ret̄·ſic ꝙ ſtatim euolares ad cęlū·g̊ cū ini/
micus te pſeq̄tur et maledicit tibi·ꝭ ſuffer
re debes patiēter·et dn̄s cōmutabit tibi il/
lam maledictionē in bn̄dictionē·ps. Ma
ledicēt illi et tu bn̄dices. Aug. Qui eni in/
ſtus eſt ꝛ maledicit̄·p̄miū ei ꝓ maledictiōe
reddit̄·et ſic eſt etiā de alijs iniurijs q̄s q̄s
patiēter ſuſtinet. Quinto indulgere de
bes libēter·qꝛ ex ꝭ de⁹ et om̄es ſcti ꝛ angeli
erūt tui amici. Eccl·vj. Verbū dulce mul
tiplicat amicos. Aug·in ſmone de ſancto
Stephano. Per amoꝛē hoīs inimici· effi
cieris amic⁹ dei·imo amic⁹ omniū ſctōꝛū·
ſic ꝙ nūq̄ꝫ aliqua mr̄ in mundo intantū di
lexit filiū ſuū vnigenitū· ſicut vnuſq̄ſq̄ꝫ ſā
ctoꝝ et āgeloꝝ te diliget·ſi ꝓximo ob amo
Y rem dei ignoſcas ¶Quantū ad ſecūdū
ſciendū ꝙ q̄libet tenet̄ q̄nq̄ꝫ modis indul/
gere ſuis inimicꝭ ſi vult ſaluari. Pꝛimo
teneris ex puro coꝛde eis indulgere·ſic ꝙ n̄
velis te vindicare nec v̄bo nec facto. ſic etiā
ꝙ non odias inimicū ſicut nec ꝓximū· nec
optes ei malū ex ira vel rancoꝛe· vt dicere
poſſis cū ps. Si reddidi retribuentibꝫ mi/
hi mala· decidā merito ab inimicis meis ī/
anis. Secundo q̄ ſic ſtāt ꝙ gaudēt de
infoꝛtunio et dolent de pſp̄itate inimicoꝝ
ex rācoꝛe·illi hn̄t coꝛda diabolica·qꝛ ſūt ſi/
miles diabolo·q̄ dolet de bonis nr̄is ꝛ gau
det de malis·ſic etiā rācoꝛoſi· g̊ ſunt a deo
maledicti· vt habet̄ Eſa. v. Vę vob̄ q̄ di/
citis bonū malū ꝛ malū bonū· Unde q̄rit̄
ꝭ vtꝝ inimicis teneamur ex coꝛde om̄es in
iurias dimittere. Rn̄det̄ ꝙ ex iniuria ꝛ dā
no facto alicui ſolēt in ea tria oꝛiri·ſ·rācoꝛ
in affectu·ſignū ei⁹ in effectu· et accuſatio
iuris ꝯ iniuriantē. Pꝛimum et ſecundū te
netur hō ſtatim dimittere·ꝭ tertium nō te/
net̄·niſi ille ſatiſfaciat ſm̄ poſſe·qꝛ quilibet
pōt exigere iuſticiā et ſatiſfactionē ab eo q̄
ſibi fecit iniuriā·ſic tn̄ ꝙ nō odiat eum nec
ſignū rancoꝛis ei oñdat·ꝭ ſolum illud qꝺ
ſibi iuſticia dictat ꝓ ſatiſfactione ꝯ iniuriā
ſibi illatā. Vn̄ de ꝭ dı̄ in decre. Nō tenet̄
offenſus dimittere iniuriā niſi ſit ſibi ſatiſ/
factū·xxiij·q·iiij. Si illic. Sed ille q̄ ī coꝛ/
de retinet vindictā ſup ꝓximū· eſt inimic⁹
dei et fili⁹ ęternę dānationis. Eccl. In tp̄e
vindictę diſp̄det te Secūdo indulgere
et diligere inimicū debes· ſic ꝙ nō velis p̄
alios vindicari·exemplo chꝛiſti cuius iniu
riam cū diſcipuli vindicare vellēt·rep̄hen/
dit illos· vt habet̄ Luc·ix. Neſcitis cuius
ſp̄ūs eſtis·ꝛc. Vn̄ ſi haberes filiū vel frēm
vel cognatuꝫ·et nō rogares vel iuberes vt
te vindicaret·ꝭ ſolū ſciēter admitteres·tūc
ęternā damnationē ſic admittēdo incur/
reres. Ap̄ls. Digni ſunt moꝛte nō ſolū fa/
cientes ꝭ etiā q̄ facientibꝫ ꝯſentiūt·g̊ ſi q̄s
haberet filium vel amicū q̄ eum pro illatiſ
iniurijs vindicare vellet·talis nullo modo
admittere debet·alias reus erit. Tertio
ſic indulgere et diligere debes inimicum·
vt nec per deum velles eum lędere vel lę/
di·vel hic vel in futuro. Sed contra hoc
faciunt qui ſuper inimicos ſuos poſtu/
lant a deo vindictam· Contra quos di/
cit Greg⁹. Iubet deus vt diligat̄ inimicus

et tamen rogatur de⁹ vt occidat inimicum
Quiſquis ſic orat·ipſe ſuis p̄cibꝫ ꝯ condi/
torem pugnat·ḡ q̄n optas vindictā a deo
ſup inimicū·tunc tu dign⁹ es ꝙ tibi illa vi
dicta eueniet ex mera iuſticia dei· ḡ q̇libet
optare debet a deo ſuis inimicis veniam ꝛ
grām in p̄ſenti·et gliam in futuro. Unde
Math·v. Diligite inimicos vr̄os·et bn̄
facite his qui vos o·et ora·p pſe·et calū·
vos. Quarto tenem̄ ſic diligere inimi/
cos vt eis cōmunia ſigna charitatis exhi/
beamus q̄ et alijs homibꝫ cōmunit̄ exhibe/
m⁹ ſicut·loq̇·ſalutare·r̄ndere·ꝛ ſic d̄ alijs
A ¶ Circa h̄ q̄ritur vtꝝ ſit de neceſſitate ſa/
lutis·ꝙ q̇s ſpēalia ſigna charitat̄ inimico
exhibeat. R̄ndet̄ ḃm ſctm̄ Tho·ij·ij.q.xxv
Sicut hō in cōmuni debet diligere inimi/
cum et tenet̄·et non in ſpēali·ita ſigna ꝛ ef
fectus dilectionis q̄ in cōmuni cōſueuerūt
proximis exhiberi tenet̄ et inimicis exhibere·
puta vt cū aliq̇s orat p omnibꝫ fidelibꝫ vl̄
p toto ꝑplo vl̄ cū aliq̇s aliqd̄ bn̄ficiū īpen
dit toti cōmunitati·tūc etiā h̄ inimicis ex/
hibendū eſt de neceſſitate p̄cepti·et ꝯ h̄ fa/
cere ptinet ad liuorē vindictę. Un̄ orare
debem⁹ p inimicis cū oram⁹ p alijs·exēplo
chriſti q̇ in cruce orauit p ſuis inimic̄. Luc
xxiij. Pr̄ ignoſce illis q᷑ neſciunt q̇d faci/
unt. Nā religioſi tenent̄ in ſpēali orare p
ſuis inimicis·eo ꝙ ſunt in ſtatu pfectiōis·
Sꝫ ſęculares in cōmuni tenent̄ orare p ſu
is inimicis cū et p alijs orāt. Sꝫ ſi q̇s etiā
in ſpēali oraret p ſuis inimicis·iſta oratio
eſſet deo valde accepta·et homī multū me
ritoria. Un̄ Greḡ. Ille p̄ces ſuas multū
valere facit·q̇ eas p inimicis fūdit. Quī/
to tenemur indulgere et diligere ſic inimi/
cos·ꝙ habeam⁹ animū p̄paratū ad ſbue/
niendū ipſis in pticulari·ſi in magna ne/
ceſſitate fuerint ꝯſtituti. Uerbi grā. Ut ſi
inimic⁹ tuus erraret eūdo in p̄ceps·vel vt
ſubmergeret̄·et hmōi·debes p̄cauere illi ꝛ
eum admonere ſi potes·alias reus eſſes ſā
guinis eius. Itē etiā ſi fame piret. Unde
Amb. Paſce fame morietem·ſi nō paui/
ſti occidiſti. Salo. Si eſurierit inimic⁹ tu⁹
ciba illum·ſi ſitierit potū da illi. Scien/
dum ꝙ eſt manifeſtū ſignū bonitat̄ ꝛ grę

cū q̇s diligit illū q̇ eum odit·et bonū optat
illi·q̇ ſibi malū optat·ꝛ bene facit illi q̇ ſibi
iniuriat̄. Un̄ Aug. Illud manifeſtum ſi/
gnum bonitat̄ eſt vt tuū inimicū diligas ꝛ
ei q̇ tibi malum vult·et ſi poſſet faceret·tu
ſemp bonū velis faciaſqꝫ qd̄ poſſis. Apl's.
Nulli malū p malo reddētes ¶ Circa iā B
dicta ſciendū ꝙ aliq̇ dicunt·ego nō odio
illum h̄ ſecū in pace eſſe volo·curaboqꝫ vt
ſua facta expediat·et ſi obuiauerit mihi:
tūc p aliam viā diuertar· Hoc eſt ſignum
odij·ꝛ etiā talis ſi oporteret eū p̄terire·ocu
los inclinaret nec faueret·vt oculis ſuis eū
inſpiceret·et ſi inſpexerit eū·tūc facies eius
mutat̄ et cor ſuū mouet̄ et infrigidat̄·ſic ꝙ
vix vna die vel duobꝫ recupare pōt·ſi allo
qui vel videre oporteat eū·inſup aliq̇ non
vadūt ad domos aliquoꝝ nec loquūt̄ ſi/
bi mutuo etiā ſi neceſſitas h̄ daret vel com
moditas req̇reret ⁊c̄· Et oīa talia ſunt ſi/
gna rancor̄ et odij·j. Joh·iij. Qui nō di
ligit frem manet ī morte· Qꝛ aūt talis īdul
gentia q̄ ſolū fit ore et non corde non ſuffi
cit ad ſaluteꝫ·oñdit Haymo ſup Math.
Nihil pdeſt ore dimittere·q̇ ſeruat irā in
corde· Un̄ Chryſo·li·de cōpunctiōe cor/
dis. Si tātūmodo non lędas eū q̇ te lęſit·
auertis tū te ab eo nec libent̄ eum vides·ſi
ne dubio rancor̄ vuln⁹ eſt in pectore. Itē
ſciendū ꝙ tales indurati q̇ nolunt indul/
gere ſunt in piculoſo ſtatu·qd̄ ſic pbatur·
Primo q᷑ nulli⁹ boni in eccl'ia pticipatio
nē hn̄t·de qua dicit ps: Participē me fac
de⁹ omniū timentiū te. Et iſta pticipatio
eſt eis multū neceſſaria q᷑ forte pauca p ſe
bona faciūt ſic ꝙ hn̄ indigerēt iuuari p p/
ticipationē alioꝝ bonoꝝ ⁊c̄· O q̄ꝫ infęlix ē
q̇ pticipatione omniū miſſaꝝ·orōnū·ꝛ ele
moſynaꝝ et exercitioꝝ bonoꝝ hominū·q̄ fi
unt in tota eccl'ia ꝓpter vnā iram vel vindi
ctam vult carere vel p̄uari oībꝫ bonis q̄ fiūt
in cęlo et in terra et vbiqꝫ propt̄ inimiciti/
as q̄s gerit ꝯ primoſ. Secūdo q᷑ nulli⁹
gaudij in cęlo in futuro ptem habebunt.
Apoc·xxij. Foris canes venefici et īmundi
Sicut enī nec canes nec ſpentes cęlū ītra/
bunt·ſic nec rancoroſus ꝛ vīdicatiu⁹·ſ cū
dęmonibꝫ ꝛ dānat̄ īfernū poſſidebūt·vbi

null⁹ ordo ꝰ ſempitern⁹ horror inhabitat

C ¶ Tertio q̄ꝫdiu vni inimicaris ꝑdes oīa opa tua· Inſup amicitiā dei et vgīs Marię et omniū ſctōꝝ et angeloꝝ· Vñ ſic ſigna irę ꝓximis oſtendiſti· ſic de⁹ nūq̄ꝫ vult tui miſereri· nec tu eū lęte videbis· nec aliq̄ ſigna charitatis tibi oñdat· ꝰ ſigna irę et vindictę. Luc· vj. Eadē mēſura ꝛc. Vñ Chryſo· in li· ꝺ cōpunctiōe cordis. Nūq̄d tu ita vis ꝓpitiū tibi fieri deū vt nō q̄dē lędat· aūtat tñ ſe a te et pctōꝝ tuoꝝ memoriā teneat et vt videre te nolit. Ergo q̄lēꝫ vis erga te deū eſſe· talē te exhibere debes his q̄ delinquūt in te. Itē ſancti oñdēt irā ſic ꝙ nec vgo Maria nec aliq̄s ſctōꝝ deū ꝓ illis rācoroſis et vindicatiuis orabit· nec q̄cquā boni ipſis cōmunicari velint ꝺ gaudijs cęli. Silr̄ et angeli in ſignū irę exibūt et ſepabunt eos de medio iuſtoꝝ et mittēt eos in caminū ignis vbi erit flet⁹ et ſtridor

D dentiū. ¶ Si ſi indulges· tūc de⁹ et oēs ſancti et angeli erūt amici tui· et illā amicitiam oñdent· Primo in ꝰ ꝙ angeli ī morte veniēt et ducēt te cū honore et gaudio ī cęlū. Secūdo in ꝰ ꝙ chriſt⁹ et beata vgo maria et ſancti et angeli aīam tuā lętē ⁊ honorifice ſuſcipiēt in cęluꝫ· ſic ꝙ nūq̄ꝫ aliq̄s rex vel impator vel ali⁹ dign⁹ cū tāto honore ſuſcept⁹ eſt ab hoīb⁹ in ꝰ mūdo. Tertio in ꝰ ꝙ chriſt⁹ meritū ſuū et beata vgo et apl̄i et martyres et ꝯfeſſores cū vginib⁹ tecū cōdiuidēt. Vñ Anſel· Vnuſq̄ſq̄ꝫ intantū gaudet de alteri⁹ gaudio q̄ꝫtum de ſuo ꝓprio. Quarto ī ꝰ ꝙ chriſt⁹· beata virgo· ꝓphetę· omnes apl̄i· martyres· cōfeſſores· vgines· et omnes angeli et electi ī cęlo regratiāt̄ tibi et honorāt te· ꝓpterea ꝙ ob amorem eoꝝ indulſiſti tuis offenſoribus.

E ¶ Sed q̄ꝫtū ad tertiū notandū ē exemplū de his q̄ nolūt indulgere ſuis ꝓximis· Legit̄ ꝙ quidā nobilis habuit filiū q̄ fuit caſtus· quē et pr̄ eius multū dilexit· q̄ deo fideliter ſeruiit· ſ· orōnib⁹· ieiunijs· et elemoſynis· ⁊ limina ſctōꝝ frequētando· pauperes· viduas· orphanos et pupillos defendēdo· multa bona opa faciēdo· poſt oīa iſta ſeruitia mortu⁹ eſt· de q̄ pr̄ multū doleſ rogauit eū vt ſibi poſt mortē appareret et ei ſtatū ſuū inſinuaret· q̄ꝺ et de⁹ admiſit ī terrorē iracūdoꝝ et vindicatiuoꝝ hominū ſic ꝙ ille fili⁹ pr̄i poſt mortē apparuit dicēs Pr̄ ne ores ꝓ me· q̄ dānat⁹ ſū· et dixit ſibi ꝙ eſſet in maximis pęnis· et ſi tot eſſent linguę q̄t in cęlo ſūt ſtellę· non poſſent exprimere pęnā meā· dixit ei pr̄: Nōne fuiſti caſtus· abſtinēs nec vnq̄ꝫ aliquē hominē ſpoliaſti· nec nomen dñi blaſphemaſti· nec luſor· nec bibulus fuiſti· quō tūc dānationē meruiſti· cū tot bona opa in vita tua feciſti? Rñdit· veꝝ dicis· ego enī adhuc vgo ſū· nec aliquē hominē ſpoliaui· nec vnū denariū iniuſte recepi· nec fui luſor. nec potator· et multa bona feci orando· ieiunādo· vigilādo· et ꝑ oīa corp⁹ meū caſtigādo· ꝰ oīa iſta bona opa amiſi ꝓpter iram et vindictā quā retinui in corde meo ꝯ hos q̄ me ſemel offenderūt· q̄s ampli⁹ nūq̄ꝫ dilexi· ꝰ vbicūq̄ꝫ potui ſꝑ me in ipſis vindicaui· et ꝓpter ꝰ ſolū vitiū oīa bona opa mea ꝑdidi· et ſic ęternaliter damnatus ſuꝫ. Vnde Eccl. In tpe vindictę diſperdet te.

¶ In eadem dñica. Sermo· cxxvj. Q̄ noue genera pctōꝝ puniunt̄

Tradidit eum tortorib⁹ q̄uſq̄ꝫ redderet vniuſū debitū. Math· xviij. Sic q̄libet damnat⁹ traditur tortorib⁹· i· demonib⁹ q̄ eum in perpetuū torquebunt. ¶ Vnde F ſciendū ꝙ noue ſunt genera pctōꝝ quoꝝ vnū gen⁹ ſemꝑ ḡuius puniet̄ alio. Primi ſunt illi q̄ mala voluntate peccauerūt ſcꝫ cōſentiendo ab intra in delectationem peccati cum plena rōne. Aug· ſuper Geñ· Si ratio cōſentiat ei q̄ꝺ libido cōmouerit faciendū eſſe· et nō diſcrepat ab omni vita bona et gr̄a tanq̄ꝫ de ꝑadiſo expellit̄ hō· ⁊ iam peccatū imputat̄ ei· etiā q̄ꝫuis non cōſequat̄ factū. Sed diceres· multę cogitationes mihi incidunt: quō in illis a peccato ꝯſeruare me poſſum? Rñdetur ꝙ optimum remediū eſt nō cōſentire· ⁊ ꝰ ſtat in nr̄o arbitrio. Sꝫ ꝙ cogitationes nob̄ nō incidāt· ꝰ non eſt in nr̄o arbitrio et in nr̄a poteſtate. Vñ Bern. Demonū eſt ſuggeſtiones inſerere· ⁊ nr̄m eſt illis nō ꝯſentire